

Ekuma ndea bateki ndea Yéso

Première édition électronique

© 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Licence - Creative Commons CC:BY-NC-ND

Ekuma ndea bateki ndea Yéso

1

Mokó á tekisia á bateki ndea Kiísito, Měma á Mokonga

¹ Moko Teophílo, Subi á buku^a nemó á ka mosá-mosá, dédundu nyongó bhui nde Yéso dákpangi gea i na goisaga i, ² na ka bii age osungiaga k'esa ndo Mokonga antaisi na kobha. Mosá á taia ake, dáesombu bateki neke, áókusaga ka bukpeke á Měma á Mokonga. ³ Mbusa á kukua ake, ye sasake ášsenekéa na mphanio danga-danga ka engekisa te a phóto oenda. Dáesenekéi k'esa nkama gena (40), ángodeaga nyongó á koboame ndea Mokonga. ⁴ Esa moci, bii dáoeaga kimoci na bo, áókusaga^b be: «Bókotokembe ka Yeusaléma, bondeagani ndiu mokó nde abhe anóku, nndo dénongodi. ⁵ Nga, Yoáni débatisi babeeki n'ibo, benu gáke mbusa á esa abhoá, Mokonga anóbatisande na Měma ake^c. »

Yéso atai na kobha

⁶ Co, bii bateki dábadhondanigi na Yéso, báomúsia gea: « Mokota, ka mbeno nde unge šikisiande baIsilaéli^d koboame nebo? »

⁷ Yéso ášikisia te: «Nna nyongó nenu úbha á esa na matu nde Abhe

^a1.1 Ona Lóka 1.4. Buku á Ekuma ndea bateki ndea Yéso ande gbutuka á Mbino Ánjá ndea Lóka.

^b1.4 Ona Lóka 24.49.

^c1.5 Ona Mat 3.11; Malíko 1.8; Lóka 3.16; Yoáni 1.33.

^d1.6 Ona Amósi 9.11-12; Lóka 19.11.

dáangi ka kókota neke^e sasake. ⁸ Bobande ndiu na bukpekre mbeno nde Měma á Mokonga akiande gü anu. Bobande photo bamamei nyongo nemo ka Yeusaléma, Yudhea bhui, Samalía na ka sungiaga á mokonda^f. » ⁹ Mbusa á yonga ake bó, Mokonga áontaisisa Yéso na kobha. Bateki na bá photo onjia na kobha, egugu áom'bomba, bákamone ye^g. ¹⁰ Na baphoto otumia iso abo na kobha, kubii Yéso dáotaia, mongo moci, böko babe na báoli bhongo abhu, bášsenekka, cede! ¹¹ Báongodea te: «Batwa ka Galilía, nyongo sina nde bomamei oani, na bonjia na kobha? Yéso, mmbe Mokonga dántokisi ka nkindi anu, áontaisa na kobha, ajande goto to bindo bomoni n'aotaia na kobha. »

Bateki bansombu mpene á Yúdhá Isikalióta

¹² Co, bateki ndea Yéso báotoka ka mamba Mijeitúni báoja na Yeusaléma. Mamba ndo dátú bhibhi na Yeusaléma bea kilometée moci^h. Co, bateki báodhidha mamba, báoja na Yeusaléma. ¹³ Bii báju ye ka Yeusaléma, báodapha subi á endu á gü oma nde dábaodhondanaga. Bunde dábatú oa, báunge: « Pétee, Yoáni, Yakóbo na Andeé. Philípo na Tomá. Batolomáio na Matáio. Yakóbo muna-Alpháio, Simóni mmbe dáokaba tokisa á nji nebo ka kókobe, na Yúdhá muna-Yakóboⁱ. »

¹⁴ Bobhu, na mēma moci, dávana moingi á dhondanaga k'ememi. Dábaomema kimoci na Malía amake na Yéso, bamunamake na Yéso,

^e1.7 Ona Malíko 13.32.

^f1.8 Ona Mat 28.19; Malíko 16.15; Lóka 24.47- 48.

^g1.9 Ona Malíko 16.19; Lóka 24.50-51.

^h1.12 Ona Malíko 11.1.

ⁱ1.13 Ona Mat 10.2-4; Malíko 3.19-19; Lóka 6.14-16.

na bake buangbo.

¹⁵ K'esa ndo, babeeki nde dabadhondanigi, dabatu bea bakpa mia moci nkama ibe (120). Mpo, P'ete áoma s'osobe abo, áog'gae, ¹⁶ « Baya, atókeni nyong'o nde Měma á Mokonga dáyong'i subi á buku á Mokonga átótókeane. Měma ndo dáyong'i phó mosá subi á moame Dhaúdhi kaphoa Yúdha^j. Yúdha dátú ns'ondoi ndea bakpa ndo dábandhungi Yéso. ¹⁷ Co, Yúdha dátú ka besu, dájukani photo na besu k'ekuma. » ¹⁸ Ye, dátú odo ka somba i na bang'oa nde dátú ka bojede. Áogua oa n'atumanigi, s'opho ake áobhomoka, suba ake bhui áokpuukana. ¹⁹ Bat'oa ka Yeusaléma b'obhu dábaúbhi nyong'o ndo. Ka bondo, báosua ina á odo ndo ka yong'ea nebo <Ake-e-dhámu>. Ande gea te, <Odo á magia^k.>

²⁰ Nga bádundu subi á Jabhúi be,
<Ambe endu neke abe esim'o,
nkpa kaikembe kau. >

Bádundu photo,

<Ambe nkpa bangbo ájige n'ekuma neke^l. >

²¹ Co, ka bondo, akeni bensomb'oe ka bakpa moci, mmbe dátú na besu mbeno bhui nde débeotamba na M'okota Yéso, ²² kpanga ka óbatiso ndea Yoáni, na ka sungiaga bii Mokonga dántaisi Yéso na kobha^m. Nga, akeni ábe mamei á nyong'o á jujuka á Yéso ka kukua. »

²³ Oa, báobhisa bakpa babe. Ina á moci ande Y'oséphu mmbe

^j1.16 Ona Jabhúi 41.10.

^k1.19 Ona Mat 27. 3-8.

^l1.20 Ona Jabhúi 69.26; 109.8.

^m1.22 Ona Mat 3.16; Malíko 1.9; Lóka 3.21.

báom̃ophana Bhalisábha Yúsit̃. Mmbe ba a ko babe áoba Matía.

²⁴ M̃p̃, báom̃ema Mokonga be: « Obe M̃ok̃ota, múbhi-měma á bakpa b̃obhu, ósophangia ph̃, ani mmbe ɔns̃ombu s̃os̃obe á bakpa nde ba á babe. ²⁵ Ye, ábe nteki nek̃, ph̃ot̃ mpene á Yúdha mmbe age k'oma neke nde ankeni. » ²⁶ M̃p̃, báobeta bana-mel̃e ka úbha ani mmbe, M̃ok̃ota ans̃ombu. Bana-mel̃e báonguia Matía, áoba s̃os̃obe a bateki buangbo nkama na moci (11).

2

Měma á Mokonga aki gŭ á babeeki ndea Yéso

¹ K'esa á jaí á Pentekóteⁿ, babeeki ndea Yéso b̃obhu báodhondanaga k'oma moci. ² M̃ong̃o moci, eongo áotoka na kobha, bea sumbu akpe ph̃e unge áobeta. Eongo nd̃o áotuma k'endu bhui nde babeeki dábaiki kau. ³ M̃p̃ báɔna kema bea embe á nsa n'ěsenek̃ei. Embe nd̃o áokatanaga, áoika gŭ ab̃o moci-moci. ⁴ M̃p̃, b̃obhu báotuma na Měma á Mokonga, báokpanga ỹonga ka ỹongea nengbo bínd̃o Měma ěteki gea, báỹong̃e.

⁵ C̃o, baYúdha bunde dábaom'banga Mokonga, dábatoki ka nji danga-danga á ka mokonda, báoba ka Yeusaléma. ⁶ Bii eongo nd̃o áok̃ekani, usese á bakpa báodhondanaga, báotangaaga nga, nkpa moci-moci dáɔka babeeki na báoỹonga ka ỹongea neke á b̃ok̃oteana. ⁷ Báotagaaga, báoyayama. Báogea: «Bakpa nde báoỹonga, b̃obhu báka ph̃ bat̃a ka Galiláia? ⁸ C̃o, nkpa moci-moci s̃os̃obe asu áob̃oka na báoỹonga ka ỹongea neke á b̃ok̃oteana kabo? ⁹ Bakpa buangbo bá s̃os̃obe

ⁿ2.1 ɔna baLawi 23.15-21; T̃oláti 16.6-11.

asu, batwa ka Páati, baMédhi na baElámu, bundo báiki ka Mesopotamía, Yudhéa na Kapadhokía, Ponto na Asía, ¹⁰ buangbo bátoki photo na Phuigía, Pamphilía, Mísii na nji á Libhía, bhíbhí á Kuéne. Buangbo bátoki photo na Lóma, ¹¹ bundo baYúdha, na bundo bábeeki esomba ndea baYúdha, na batwa ka Kéete na batwa ka Alabhía. Co, beoboka na báoyonga ketangao ndea Mokonga ka yongea ndesu danga-danga kabo! » ¹² Bii bobhu bátangaigi na yayama, báoyongaga sosobe abo gea: « Kantíti á nyongó nde abo? » ¹³ Buangbo bã gáke ðtebheaga babeeki gea: «Makana ébhedi phê. »

Pétee aophea ka nkindi á bakpa

¹⁴ Mpo Pétee áomesia kimoci na bateki nkama na moci (11), áokpanga yonga k'eso akpe gea: « Co, benu baYúdha na benu batwa ka Yeusaléma bobhu, phéngani pho kecue anu, bóoke nyongó nde neonóngodea.

¹⁵ Makana kébhedi bakpa nde bíndo bookanisia nga, bii esa áse, aphoto ka nji asasi. ¹⁶ Co, nnde ande gáke tótókeana á nyongó nde motu-nyongó Yóéli dáýongi.

¹⁷ Mokonga ayongi be:

« Ka matu á sungiaga á mokonda, neembisande Měma ani ka bakpa
bobhu,

Baniki böko na baseka nenu báotoande nyongó,

Baganda nenu, báonande mphanio.

Bagbega nenu bádande na njeki.

¹⁸ Eya, k'esa ndo abande photo bó ka babhedanigi nemo böko na bake.

Neembisande Měma ani kabo, báotoande nyongó.

¹⁹ Negeande ketangao na kobha k'ego,

ně photo ogea mphanɔ kusi á mani.

Magia, nsa n'ebundu á maki abande bei.

²⁰ Mani agaikanande, áoinda,

Songe anjenjemanande bea magia,

mosá á esa á kidia á Mókota. Esa ndɔ, abande esa angbó, esa á
boombia.

²¹ Nkpa bhuake mme, aɔphaneande ina á Mókota, aamande ka
měma^o. >

²² « Cɔ, baIsilaéli baya, ɔkani phó nyɔngɔ nde: Yéso ba Najaléti^p, ande
nkpa nde Mokonga dásɔmbu ka úbhisa anu bhase gea, ana bukpekpe á
totokisa á ketangaɔ danga-danga na mphanɔ sɔsɔbe anu bíndɔ boúbha
sasanu. ²³ Mokonga dámbhisi Yéso ka njaga anu bíndɔ dáúbhikani na
anga i kala. Bômbhisa ka njaga á bakpa nde bákaomúbha Mokonga^q.
Bakpa ndɔ, báommoa ka kɔkeaga ake ka me á nkpatɔ. ²⁴ Mokonga â
gãke onjukukisa ka kukua, áonkodaga ka kokae á kukua. Nga, kukua
dákátú na bukpekpe^r á tɔka ake. ²⁵ Nga, Moame Dhaúdhi dádigimisi
nyɔngɔ neke gea:

«Déomǎna Mókota Mokonga mosá ani mbenɔ bhuhui,
ka nyɔngɔ nde, aka njaga ani á mǔku, ka gea kéemanegɛ.

²⁶ Ka nyɔngɔ indɔ unge mǔma ani ana maseye, neɔyɔngɔ na maseye,
goto nena nsebeɔ gea, nyama ani aumbiande.

^o2.21 Ɔna Yoéli 3.1-5.

^p2.22 Ɔna Mat 2.23; Lóka 18.37.

^q2.23 Ɔna Mat 27.35; Malikɔ 15.24; Lóka 23.33; Yoáni 19.18.

^r2.24 Ɔna Mat 28.5-6; Malíkɔ 16.6; Lóka 24.5.

²⁷ Ka nyongɔ nde, obe Mɔkɔta Mokonga, kómodeketeku eme ka nji á basí,

phɔtɔ, kómodeketeku eme mene á bonjanja neko néphoe.

²⁸ Dómophangi aphe á enda,

omotumisande na maseye bii neɔnande keongi.› akɔ^s.

²⁹ «Cɔ baya, ómodeketani phó nenoúbhise bhase nyongɔ ndea tata asu, Moame Dhaúdhi. Ye, dáku phɔtɔ, báomũmba. Na ka k'esande bhota ake a phótɔ sɔsobe asu^t. ³⁰ Ye, dátú gǎke mɔtu-nyongɔ, dáúbhi gea, Mokonga dámɔku, ka nɔea ake esomba gea, ka batɔa k'ekombo neke moci, abande moame ka mpenɛ ake^u. ³¹ Dhaúdhi dáɔni phó mosá nyongɔ á jujuka á Kiísito ka kukua. Dádundu gǎke be,

‹ Dákánsagi, áike ka nji á basí.

Nyama ake dákáphoe. ›

³² Yéso ndɔ tɔ aámbe Mokonga dánjukisi ka kukua. Besu bobhu bende bamamei á nyongɔ ndɔ. ³³ Bii Mokonga antaisi na bhisa ake ka njaga ake á mũku. Áoba na Měma á Mokonga nde ye abhake dámɔku. Yéso aámbe aembisi kema nde bɔɔka na nde bɔɔna ka besu. ³⁴ Nga, nna Dhaúdhi aámbe dátai na kobha. Dáyongi ndiu sasake gea:

‹Mɔkɔta Mokonga dǎngodi Mɔkɔta nemɔ gea,

ika nkekeɔ á njaga ani á mũku,

³⁵ na ka bii něbhisande babibia akɔ kusi á ecinji akɔ^v.›

^s2.28 ɔna Jabhúi 16.8-11.

^t2.29 ɔna IbaKɔta 2.10. Oani ande mɔkɔta Dhaúdhi.

^u2.30 ɔna Jabhúi 132.11; 2Samuélé 7.12-13.

^v2.35 ɔna Jabhúi 110.1.

³⁶ Eya, ambe benu baIsilaéli bɔbhu, bóúbhe bhase gea, Yéso mmbó dóbɔnkɔkeigi gü á me á nkpatɔ, ye aámbe Mokonga ambhisi, Mɔkɔta na Kiísito. »

³⁷ Bii bakpa dábaɔki nyɔngɔ ndɔ, áǎsumba ka mǎma. Báomúsia Pétee na bateki buangbo te: «Baya, begeande bo?» ³⁸ Mpɔ, Pétee áǎsikisia te: « Ketiani tambea ánu ajede, bánobatisé moci-moci ka ina á Yéso Kiísito gea te, Mokonga áime bojede nenu, mpɔ bobande na bokambia á Mǎma á Mokonga. » ³⁹ Nga, mɔkɔ ndea Mokonga a ka benu, baniki nenu na bɔhu bunde bá danga na bɔbhu bunde Mɔkɔta nesu Mokonga ǎphanande. »

⁴⁰ Pétee â goto otutuisa boabhi nengbo ásii, áǎphea na gbagisaga abɔ ka mǎma be: « Óamisani n'ebɔkɔti ajede nde. » ⁴¹ Cɔ, bakpa nde dábabeeki nyɔngɔ ndea Pétee, báǎbatisa. K'esa ndɔ tɔ, bakpa bea elephu isaɔ (3000), báǎyamea ka nkindi á babeeki.

Tambea á bateki á ka mosá-mosá

⁴² Babeeki ndɔ dábatú na moingi ka ɔka bɔphei ndea bateki, báoika ka komunamǎma, báoeaga kimoci, na mǎma á Mokonga phɔtɔ kimoci.

⁴³ Cɔ, babeeki bɔbhu dábaom'bunga Mokonga, ka nyɔngɔ nde, dáɔtɔkisa ketangɔ na mphangiɔ danga-danga ka njaga á bateki.

⁴⁴ Babeeki bɔbhu dábatu tɔ k'imoci, báogabheanaga nkumba neɔ bhui ngǎngu abɔ. ⁴⁵ Nga, dábaosombisaga nkumba danga-danga, na osaa neɔ, báokatisanaga bangɔa i sɔsɔbe abɔ ka tɔtɔkisa siki nde nkpa moci-moci dá ně. ⁴⁶ Esa bhui dábaodhondanaga k'endu á Mokonga na mǎma mo. Báoeaga kimoci k'endu danga-danga. Dábáoeaga kimoci na maseye na mǎma á edhidhisa. ⁴⁷ Babeeki dábaombhebha Mokonga,

bakpa bobhu báokonda. Mókota Mokonga áoyamea bunde ěamisi ka měma ka nkindi á babeeki.

3

N'doti moci aami

¹ Esa moci ka yega á mani, Pétee na Yoáni, dábaoga k'endu á Mokonga k'aphe á ememi. ² Bhíbhí á kío moci á endu á Mokonga nde báowphana «kío anja», dátú na nkpa moci mmbe dákatuotamba kpanga á bokoteana ake. Esa bhui dábaonkumbaga na bhisa ake ka kío ndo ka gea te á meme kema á enga ake ka bakpa nde dábaongia k'endu ndo. ³ Co, bii n'doti ndo dáeboni Pétee na Yoáni na báobhika ongia k'endu ndo, áomema bangoa. ⁴ Báontumia n'iso. Mpo, Pétee áongea te: « Ósoenjia. » ⁵ N'doti ndo áotumia n'iso, áoubha te, bámophande ka kema. ⁶ Mpo, Pétee áongea: « Kena bangoa, ke na olo. Ne gáke okopha kema nde ne ně. Co, k'ina á Yéso Kiísito ba Najaléti ma, ótambe! » ⁷ Mpo, Pétee áondhunga ka njaga á mũku, áommesia. Mbeno ndo to, endekpe na ecinji ake bhui áogbagaga. ⁸ Áosamboá phoi! Áotamba, áongia kimoci na bateki ndea Yéso subi á endu á Mokonga, n'aotamba, n'aobekaga, n'aombhebha Mokonga. ⁹ Bakpa bobhu báomwona n'aotamba, n'aombhebha Mokonga. ¹⁰ Báonengekisa gea, ye aámbe dátú oikaga k'aph'iso endu á Mokonga, n'aómemaga bakpa bangoa. Dábaowphana kío ndo: « Kío Anja. » Co, báoba na kóboboko, báoyayama phê ka nyongó ndo dágeani ka ye.

Pétee aophea subi á endu ndea Mokonga

¹¹ Nkpa ndo dákakondi ye katana na Pétee na Yoáni. Kabondo, bakpa

bɔbhu báotangaaga phê, báõteea ka ntua nde báiki kau nnde báõphana: «Ntua ndea Solómón^w. » .¹² Bii Pétee aoni ye bó, áõngodea bakpa gea te: «Balsilaéli baya, bootangaaga nyõngõ nde? Bosótumii n'iso ka bó? Bokanisi gea, nkpa nde atambi tɔ ka bukpekpe na bonjanja nesu mosá á Mokonga? ¹³Nna bó. Atambi ka bukpekpe ndea Mokonga, mmbɔ ba tatasu^x Abhalaámu, Isáka na Yakóbo dábambhedaneigi. A photo aámbe an'dokomisi mbhedanigi neke Yéso ka ketangɔ nde. Dóbombhisi ka njaga á Mɔame Pilátɔ, bóon'ya. Nanga bii dákondi deketa ake, ¹⁴dóbon'ye Yéso, ntɔa-bonjánja na ntɔa-doni ndɔ, bóokonda gea, bánkode k'anu ntɔa-kaiso^y. ¹⁵Dóbonkusi Yéso, mene á boamia, Mokonga â gãke onjukisa sɔsɔbe á basí. Bende bamamei á nyõngõ ndɔ bhui. ¹⁶Cɔ, n'dɔti nde bɔmɔna na boomúbha oani, aami anja phê ka nyõngõ á beekea á bukpekpe á ina á Yéso. Beekea ndɔ unge akpengeanisi boamia nde mosá anu.

¹⁷«Cɔ, baya, neoúbha te, benu na bakɔta nenu, dóbogi bojede ndɔ ka kobhobho. ¹⁸A gãke be: Mokonga atɔtɔkisi nyõngõ nde dáúbhisi kala ka moyo á baɔtu-nyõngõ gea, bántambisagande Kiísito^z. ¹⁹Cɔ, akeni phó bókětie tambea anu, bóophaie ka Mokonga. Mpɔ, áoima bojede nenu. ²⁰Ka bundɔ bámbeeki Mɔkɔta, aebhikisiande esa á Maseye-á-umbia,

^w3.11 Ntúa ndɔ unge bakpa nde baYúdha dábaobeekea gea bunde bána baYúdha báike kau. Ona Yoáni 10.23.

^x3.13 Ona Júana 3.15.

^y3.14 Ona Mat 27.15-23; Malíkɔ 15.6-14; Lóka 23.13-23; Yoáni 18.38-40; 19.12-15.

^z3.18 Ona Lóka 24.26-27.

aetekisiande goto Yéso Kiísito mmbe dǎnsɔmbu, áoba Mòkɔta nenu.

²¹ Kěke nde gǎke, akeni Kiísito áike na kobha ka sungiaga bii Mokonga abɔngisiande goto kema bhui, bíndo déngodi baɔtu-nyɔngɔ á kala, batɔa-kanga á bojede. ²² Nga, Mósá dági te, ‹Mòkɔta nenu Mokonga amesande mɔtu-nyɔngɔ k'ekombo nenu bea eme. Akeni bóbeeke nyɔngɔ bhui nde anóngodeagande. ²³ Nkpa bhuake mmbe kámòkeku mɔtu-nyɔngɔ ndɔ, bǎnkatisanande na bakpa ndea Mokonga na moa ake^a.› ²⁴ Nga, baɔtu-nyɔngɔ bɔbhui kpanga á Samuéli na bundɔ dábabhiki mbusa ake, dábaphei nyɔngɔ ndɔ á matu nde. ²⁵ Benu gǎke, bonde bampene á baɔtu-nyɔngɔ. Bonde phɔɔ bamene á konsamba nde Mokonga dáɔngi na batatanu. Nga, dǎngodi Abhalaámu gea: ‹Ka basuko akɔ, něgeeande bonjánja k'ekombo bhui ka mokonda^b.› ²⁶ Ka bondɔ, Mokonga ammesi phó mbhedanigi neke Yéso ka phɔanu mosá á batɔa ekuna nengbo, ka nyɔngɔ á bhisia anu njaga, gea te, bóbe na ngɔɔa ka kětia á tambea anu, nkpa moci-moci, ka bojede nenu. »

4

Báge na Pétee na Yoáni mosá á bateni nyɔngɔ

¹ Bii Pétee na Yoáni dábatú phɔɔ ɔyɔngaga na bakpa, batobei-phea ndea Mokonga, báòkidianea kimoci na mòkɔta á babondigi-endu á Mokonga na baSadhukáio. ² Báɔbea phê nga, Pétee na Yoáni bábaògoisaga bakpa nyɔngɔ á jujuka á Yéso ka kukua. Nga, jujuka ake ka kukua, aunge aengekisi gea basí bajujukande ka kukua. ³ Ka bondɔ,

^a3.23 Ka miki á nyɔngɔ á 22-23, ɔna Toláti 18.15,18,19.

^b3.25 ɔna Nkpangeɔ 22.18.

báŏdhunga, báŏmakea ka mekakŏ na kabii esa dágeokodokana nga, dá ye to ɔgɔgɔ. ⁴ Bakpa básii bundŏ dábaŏki gǎke bŏphei ndŏ, báobeekea, babeeki báobika phê. Bŏko báoba bea elephu bŏku (5000).

⁵ Cŏ, mama i, bakŏta á baYúdhá, bagbega na baphangigi-ɛphi báodhondanaga ka Yeusaléma. ⁶ Sŏsŏbe abŏ dábatú phŏto na: Anási, ntobei-pha angbóngbó dátú oa, kimoci na Kayápha, Yoáni, Alesandúo na batŏa-k'ekombo ndea batobei-pha bangbóngbó. ⁷ Báŏmamisisa Pétee na Yoáni mosá abŏ, báŏbúsiaga gea: «Bogima ketangŏ nde ka bukpekpe sina, na k'ina á ani? » ⁸ Mpo, Pétee áotuma na Měma á Mokonga, áŏsikisia te: « Oo!, benu bakŏta na bagbega, ⁹ boosóúsiaga k'esa nde ka nyɔngŏ á kema anja nde begi ka n'dŏti ndŏ na ka ama ake. ¹⁰ Ambe benu bhŏbhu na baIsilaéli bŏbhu, bóúbhe gea, n'dŏti ndŏ aami na ame mosá anu ka bukpekpe á ina á Yéso Kíísito ba Najaléti, mmbŏ dóbonkusi ka me á nkpatŏ. Mokonga anjukisi gǎke ka kukua. ¹¹ Yéso a bea ete ndŏ benu bapheki dóboye. Cŏ, ɛphangisi ye to kěke nde ete á tetee á mŏphekŏ^c, bíndŏ dábadundu kala subi á buku á Mokonga. ¹² A to ye aámbe aóamisa bakpa ka měma. Nga, ka mokonda bhui nna tanda na ina nde Mokonga aebphi bakpa n'ana bukpekpe á amisa á bŏ ka měma. »

¹³ Bakpa nde dábaka ntua ndŏ, báoyayama phê bii béŏni Pétee na Yoáni na báoyɔnga kanga á kŏbŏbŏkŏ, na úbha gea dábatú batŏa-jǎi-jǎi, bundŏ dábákángi ka kaasi. Báóúbha phŏto gea, bŏ dábatú na Yéso. ¹⁴ Bii dábamŏni ye gǎke nkpa ndŏ n'aami, n'ame goto kimoci na bŏ, dábákátu ye tanda na kema á yɔnga. ¹⁵ Ka bondŏ, báŏsosea gea, bájuane ka ntua

^c4.11 ɔna Jabhúi 118.22.

angbó á bɔphei. Báokpanga yɔngaga nguungu abɔ. ¹⁶ Báogea te: «Beǒgeea bakpa nde bo? Nga, batɔa ka Yeusaléma bɔbhu báoubha bhase gea, bɔ báunge dábagi mphanɔ angbo. Béké gǎke ɔtɔka na bengani. ¹⁷ Cɔ, bébangiseni gea te, bákaembise mɔnɔ nyɔngɔ ndɔ na bákakumiembe photo ina á Yéso ka nkpa. »

¹⁸ Mbusa, bâ goto ɔɔphana na imisia abɔ akpe gea: «Bókɔyɔngembe tanda na phangiaga á bakpa k'ina á Yéso. » ¹⁹ Mɔɔ, Pétee na Yoáni báosikisia te: «Tenani phó nyɔngɔ nde sasanu. A anja mosá á Mokonga ɔka anu kanga á ɔka Mokonga? ²⁰ Nga, besu békéɔtɔka deketa á yɔnga á kema nde débeɔni, na nde débeɔki. » ²¹ Mbusa á bangisa abɔ goto, báɔdoa. Dábákáɔni nyɔngɔ á tambisaga abɔ kau nga, bakpa bɔbhu dábaombhebha Mokonga ka nyɔngɔ á kema nde dágeani. ²² N'dɔti ndɔ dáami ka ketangɔ, dátú na basaga kɔnyénya nkama gena (4o).

Babeeki báomema Mokonga

²³ Bii dábědu ye, Pétee na Yoáni báosikianaga, báogaɔdhonda badhabɔ babeeki. Báɔtɔmiaga nyɔngɔ nde batobei-phea bangbóngbó na bagbega á ka nji dáběngodi. ²⁴ Bii báɔki ye nyɔngɔ ndɔ, báomema Mokonga n'eso moci gea: « Mɔkɔta, obe aámbe oconji kobha, mokonda, obenge, na kema bhui nde a subi í^d. ²⁵ Obe aámbe dɔyɔngi nyɔngɔ nde ka bukpekpe á Měma á Mokonga ka aphenɔkɔ á mbhedanigi nekɔ tatasu mɔame Dhaúdhi gea,

«Nyɔngɔ sina nde batɔa-k'ekuna nengbo báyomboki ně?

Nyɔngɔ sina nde goto bakpa báobikisa maca jǎi-jǎi bende?

²⁶ Nga, baame á ka mokonda bámei emani,

^d4.24 ɔna Juána 20.11; Jabhúi 146.6.

bakota bádihondanigi

ka manisa á Mókota na Kiísito, mmbe dónsombu^e.>

²⁷ Ande doni, moame Elódhe, mókota Póntío Pilátó, batóka ka Isiláéli na batóka-k'ekuna nengbo dábádihondanigi ka kenombe nde ka maca á dhunga á Yéso, ntóka-bonjanja na mbhedanigi nekó nde dónsombu ábe Kiísito^f. ²⁸ Ka bondó, bádihondanigi ka gea kema nde dósui kala. Nga, ona bukpekpe ka tótókisa á kema nde okondi. ²⁹ Cò, Mókota, ona phó bii bákpangi bangisa asu. Ósopha bukpekpe ka tómiaga á nyóngo nekó kanga kóbókókó nga, bende babhedanigi nekó. ³⁰ Phangia bukpekpe nekó ka tótókisa á boamia, mphanigó na ketangó k'ina á mbhedanigi nekó Yéso, ntóka-bonjánja. » ³¹ Bii bágóbi ye ememi, óma nde bádihondanigi áoemanaga. Oa, báotuma bóbhu na Měma á Mokonga, mpó báotómiaga nyóngo á Mokonga kanga kóbókókó.

Babeeki báokatisanaga nkumba nebo nguungu abo

³² Cò, usese á babeeki báókakana ka měma moci, n'eso moci. Nna na ka bó moci nde dáoyóngo gea te, Nkumba nemó u. Nkumba bhui dá tó ka bó bóbhu. ³³ Bateki báomamea na bukpekpe ángbó ka embisa á nyóngo á jujuka á Mókota Yéso ka kukua. Mokonga áóbhisia bóbhu njaga. ³⁴ Nna na ka bó moci, mmbe dáuki kema. Nga, nkpa nde dátú na ciko, n'endu, dásombisi, áóbheda bangóka kau, ³⁵ áobhisa ka njaga á bateki ndea Yéso. Mpó, báógabhea nkpa na nkpa kabéana na mophe neké. ³⁶ Cò, nkpa moci dátú sósobe abó, ina aké n'ande Yóséphu moLáwi mmbe abókóteani ka nji á Kipúo, mmbe bateki dábaómophana Bhaanábha.

^e4.26 Óna Jabhúí 2. 1-2.

^f4.27 Óna Lóka 23.7-11; Mat 27.1-2; Isaía 61.1.

Ande gea te: «Nkpagisigi. »³⁷ Áosombisa odo neke, áobhisa bangwa nde atoi kau ka njaga á bateki.

5

Ananía na Saphíla bági odhemayo

¹ Dátú photo na nkpa moci, ina ake Ananía, ina á nkake Saphíla, dábaokani ka sombisa á odo nebo. ² Mbusa, áosomea phaeka á bangwa kau, nkake dáúbhi photo nyongwa ndo bhui. Mpo, Ananía áobhisa phaeka á bangwa ka njaga á bateki ndea Yéso. ³ Pétee â gáke ongodea te: « Ananía caa! Eke nde Setáni, angi ně ka mēma akog, na dhema á Mēma á Mokonga bende? Nga, osōmi phaeka á bangwa nde otai ka ciko ndo. ⁴ Co, mosá á sombisa i, kátú ako? Mbusa á sombisa i, bangwa i dákátú photo ako? Co, nyongwa sina nde dóangi gea bo? Kóndhemi nkpa, ondhemi ndiu Mokonga. » ⁵ Ka oka á nyongwa ndo, Ananía áogua ka odo gbu! Áokua. Bakpa báoki ye nyongwa ndo, báobanga phê. ⁶ Mbusa, baganda báobheda mōnda ake, báoboaga na bhongwa, báoga oúmba. ⁷ Mbusa á mbeno bea mbeno isao, nkake áojua kanga á úbha á nyongwa nde dāngui munyake. ⁸ Mpo Pétee áomúsia te: « Ómongodea, sungia á bangwa nde botai bii dóbosombisi odo nenu a to unge? » ye áobeekea: « Eya, a to ungo. » ⁹ Mpo Pétee â gáke ongodea te: «Bobeekeani ka jobhisaga á Mēma á Mókota? Co, wobona bakpa nde bátoge omúmba munyako, bá ungo ba k'iso á mpume. Bákogande photo ně bo. » ¹⁰ Mōngwa moci, áogua mosá ake gbu! Áokua. Baganda ndo báongia, báondhonda n'aku. Báokumba mōnda ake, bâ goto oga oúmba ka

mpephe índe á munyake. ¹¹ Ka bondɔ, batɔa ka kanisa bɔbhu na bunde dábaɔki nyɔngɔ ndɔ báobanga phê.

Bateki ndea Yéso bági ketangao

¹² Bateki ndea Yéso dábaɔtɔtɔkisa ketangao na mphangiɔ ásii sɔsɔbe á bakpa. Babeeki dábaembani dhondanaga kimoci ka ntua ndea Moame Solómónɔ. ¹³ Bundo dábakátú babeeki, nna na kabɔ nde dáokinia dhondanaga na bɔ. Nanga bó, bakpa dábaɔbhebha babeeki phê. ¹⁴ Bakpa nde dábaom'beekea Mɔkɔta, bɔko na bake dábaɔyamea phê. ¹⁵ Ka nyɔngɔ á kema bhui nde dágeani, bakpa báɔbhika na basambi na bébhisi k'eka na ka kesɛ báɔbhisa ka aphe, báosebea gea, iii á Pétɛɛ égbukumie mbenɔ nde aophoda. ¹⁶ Usese á bakpa á ka kenombe á ka mpephe á Yeusaléma, bâ photo ɔbhika na basambi, na batɔa kukua á bansombo, báoama ka njaga á bateki.

Bateki ndea Yéso báotambaga

¹⁷ Mpɔ, ntobei-phea angbóngbó, na bunde dábatú kimoci na ye ande gea te batɔa-k'ekombo ndea baSadhukáɔ, báoba na nsengo ka bateki na kanea abɔ. ¹⁸ Ka bondɔ, báɔdhunga bateki, báɔmakea ka mekakɔ angbo. ¹⁹ Kípha, malaeka ndea Mɔkɔta â ndiu oukua kíɔ á mekakɔ, áɔjuanisa bateki. Áɔgea te, ²⁰ « Găni, k'endu á Mokonga, bóɔtɔmie bakpa nyɔngɔ á enda á kěke. » ²¹ Báobeekea. Mɔkesue, báongia k'endu á Mokonga, báophangiaga. Mbusa, ntobei-phea angbóngbó ndea baYúdha, kimoci na badhake, báɔphana bagbega bɔbhu ndea Isilaéli ka ntua á ngbó á bɔphei. Mpɔ, báɔteka bakpa ka gă bheda bateki. ²² Bundo báge ɔbheda, bákédhonde subi á mekakɔ. Báoja, báɔyɔnga be, ²³ « Bedhondi kíɔ á mekakɔ na báphati akpe, babondigi na báme k'ɔma á bhedanaga abɔ

mosá á endu. Bii beúku ye gǎke kǐo, békemǎne ka nkpa subi. »²⁴ Bii mǎkɔta á babondigi-endu á Mokonga na bakɔta á batobei-phea báɔki to nyɔngɔ ndɔ, mǎma abɔ áɔkɔba phê. Báóúsiánaga nguungu abɔ te: «Nyɔngɔ sina nde ěgui bateki. »²⁵ Mpɔ, nkpa moci áobhika, áǎngodea te: « Ɔkani phɔ! Bakpa nde botóomaki ka mǎkakɔ, bá k'endu á Mokonga, báǎphea bakpa. »

²⁶ Mbusa, mǎkɔta á babondigi-endu á mǎkakɔ, áoga kimoci na babhedanigi neke k'aphe á jisa á bateki. Dábědhungi boke-boke, nyɔngɔ nde dábabangi oyombɔ gea, bakpa bákěmakeembe babhedanigi ndɔ ɛte ka kusa abɔ. ²⁷ Báǎbhika ně, báǎbhisa ka ntua angbo á bɔphei. Mpɔ, ntobei-phea angbóngbó áǎúsiá te, ²⁸ « békénoimisima akpe gea bókɔphê ye k'ina á mogaa ndɔ? Cɔ, kěke nde, bɔembisi ye to bɔphei nenu ka Yeusaléma bhui, bokondi phɔɔ, bóbhise mengombo á kukua ake ka mǎ asu!^h. » ²⁹ Péteε, kimoci na badhake bateki, báǎsikisia te: « Akeni bémǎke Mokonga, kǎnyénýa bakpa. ³⁰ Mokonga, mmbe batatasu bámbhedaneigi, anjukukisi Yéso mmbo dóbonkɔkeigi gǔ á me á nkpatɔ, bóomoa. ³¹ Ye áámbe Mokonga an'dokomisi, áombhisa nkekeɔ á njaga ake á mǔku gea, ábe moame na Namisi ndea batɔa ka Isiláéli gea, bákětie tambea neɔ na Mokonga áime bojede neɔ. ³² Bende phɔɔ bamamei á nyɔngɔ ndɔ bhubhui. Mǎma á Mokonga mmbe Mokonga déophi bundɔ báómǎka a phɔɔ ogea bó. »

³³ Bii batɔa ka ntua angbo á bɔphei dábaɔki bó, nyɔngɔ ndɔ áǎsumba ka mǎma, Báokaba aphe á moa bateki. ³⁴ Mophaisáio moci dátú gǎke

^h5.28 ɔna mat 27.25.

sosobe abo, mmba baomophana Gamalieli¹. Datu photo mphanigi-ephi, mmba bakpa bobhu dabatu omoka phe. Aoma, amema gea bejuanise bateki ka ntua angbo a bophei ka mbeno abha. ³⁵ Mpo, aongodea te: «Baisilaeli baya, oengani anja na kema nde boogea bogee kapha bakpa nde. ³⁶ Nga, kanyenyimbe esa asii, mogaa moci daseneki ina ake Teudha. Daodokomisa gea, ande nkpa angbongbo, bakpa bea mia gena (400) baom'bea. Bakpa buangbo ba gake omoa na bundo dabambii, baophanjekana bobhu ko! Nyongo ndo aoba etiti. ³⁷ Mbusa abha, Yudha ntoa ka Galilaa aseneka ka matu a tanga a bakpa, aobotea bakpa, a photo okua. Bunde dabam'bii baophanjekana bobhu. ³⁸ Nenongodi gake keke nde geae, deketani nyongo a bakpa nde nga, aoba nyongo nebo, n'ekuma nebo n'ande a kokpa, aujukanande. ³⁹ A gake oba n'atoki ka Mokonga, bokotokeku na botukatuki. Engephani, bokomanisembe Mokonga. » Mbusa, baobeekea nyongo ndea Gamalieli, ⁴⁰ baophana bateki, baobindisa. Baomisisa gea, bakayongembe ye k'ina a Yeso. Mpo, baodeketa. ⁴¹ Mbusa i, bateki baोजना ka ntua angbo angboa bophei na maseye. Nga Mokonga dani anja betebhege na batambege k'ina a Yeso. ⁴² Esa bhui, k'endu ndea Mokonga na k'endu nebo, dabakadeketi goisaga na tomia a Mbino Anja ndea Yeso Kiisito.

6

Besombu bakpa ngia a njaga ibe (7) ka engaa a bateki ndea Yeso

¹ Mbeno nde bagoigi ndea Yeso dababiki phe, BaYuda bundo

^{15.34} Gamalieli datu ka bagoisigi nde daombi phe. Datu photo ka batua ka ntua angbo a bophei ndea baYudha. Polo dagoigi gake ka njaga ake.

báoyonga kiGiíki báǎngwngwneaga phê badhabo bundo dábaoyonga kiEbhulanía. Nga bo, dábaǎbosea bake á k'ekusa ndea bunde dábaoyonga kiGiíki mbeno égabho. ² Ka bondo, bateki ndea Yéso nkama moci na ibe (12), báǎdhondanisa bagoigi bǎbhu, báoge te: « Kakeni bedekete phea á bakpa nyongo á Mokonga, béikie ndiu gabha eea. ³ Co baya, ósomboni bakpa ngia á njaga ibe (7) sǎsǎbe anu, bunde bana tambea anja, bátumi na Měma á Mokonga na bana kǎbǎnge, bébhise k'ekuma á egabho. ⁴ Besu gǎke, beikande nesu k'ekuma á ememi na phea á bakpa nyongo á Mokonga. » ⁵ Nyongo ndo áǎbǎngea bakpa bǎbhu. Mpo báǎsombona bakpa ndee: Setepháno, mmbó dátúmi na beekaa ásii, photo na Měma á Mokonga, Philípo, Pǎokóo, Nikanóa, Timóni, Paaména, Nikóláo ntoa ka Antiokía, mmbó dábeeki esomba ndea baYúdha. ⁶ Báǎbhisa mosá á bateki, bateki báǎbhisia njaga, báomema Mokonga ka nyongo abo. ⁷ Mpo, nyongo á Mokonga áǎemba phê, bagoigi báobika phê ka Yeusaléma. Batobei-phea básii bǎ photo om'beekea Yéso.

Bándhungi nengi kanisa Setepháno

⁸ Co Setepháno, mmbó dátúmi na bonjánja á ekondi ndea Mokonga na bukpekpe neke, dátúogea ketangaó ángbó na mphangio sǎsǎbe á bakpa. ⁹ Bakpa buangbo dábatú ka batoa k'endu á bǎphei ndea baYúdha, nde dábaǎphana « Bakǎbe na bekodi. » Bakpa ndo dábatoki na Kuéne na Alesanduía. Buangbo dábatoki na Kilikía na Asía. Co, bakpa ndo báokpanga pua na Setepháno. ¹⁰ Dábákántoki gǎke ka nyongo á bii dáoyonga na kǎbǎnge nde Měma á Mokonga dámpahi. ¹¹ Ka bondo, báǎpha bakpa bangoa gea, báoyonge be: « Bemǎki nkpa nde n'aombhóma

Mósa na Mokonga!^j » ¹² Bakpa ndo báwoswia bakpa, bagbega na baphangigi-εphi. Bɔ, báondhunga Setepháno, báombhika ně mosá á ntua angbó á bɔphei. ¹³ Bâ photo ɔbhika na batongi á mbea. Bɔ, báogea te: « Mogaa nde nn'aodeketa yɔnga ajede gü á endu á Mokonga, n'εphi nesu. ¹⁴ Nga, débemɔki n'aɔyɔnga gea, Yéso ba Najaléti angbɔande endu ndea Mokonga, áogaia asii nde Mósa dásophi. » ¹⁵ Mpɔ, bakpa bɔbhu bunde dábadhondanigi oa, báontumia Setepháno n'iso, báwɔna keongi ake n'akengi keongi á malaeka.

7

Setepháno abhedi boabhi subi á ntua angbó á bɔphei

¹ Ntobei-phea angbóngbó áomúsia Setepháno te: «Nyɔngɔ nde bakpa bánótongi ně ande á doni? » ² Setepháno áɔsikisia be: «Babhe na bana-ayi, ɔkani phɔ! Mokonga, mena-boombia dánkidiane tatasu Abhalaámu n'aphótɔ ka nji á Mesɔpɔtamía, na káikimbe ka kenombe á Aláni. ³ Aongodea, < Toka k'ekombo nekɔ na ka nji nekɔ. Óge ka nji nde nekophangiande. > ⁴ Mpɔ, Abhalaámu áoboa ekombo neke, áotoka ka nji neke á Kaadhéa, áoga oika ka Aláni. Kó, mbusa á kukua á abhake, Mokonga áontoisa, áombhikisa ka nji nde boiki kau kěkende. ⁵ Mokonga dákámophi tanda miki á ɔma ka bhisa ecinji ka nji ndo ka gea ábe botukɔ neke, â ndiu ɔmɔkɔa gea, amophande nji ndo bhubhui, ye na basuko ake mbusa ake. Oa ndo, Abhalaámu dákám'bɔkɔtimbe gǎke miki mmbe atɔande botukɔ neke. ⁶ Cɔ, Mokonga dángodi Abhalaáma ka Kanána te, < Basuko akɔ báikande phó ka nji nengbo bea

^j6.11 ɔna Mat 26.59-61; Malíkɔ 14.55-58.

bakeni. Oa, béegaiande bɔ bakɔbe. Batɔa ka nji ndɔ béetambisagande ajede phê ka basaga mia gena (400). ⁷ Ka bondɔ, batɔa ka nji bunde bégaiande bakpa nemɔ bakɔbe, netenande nyɔngɔ neɔ akpe. Mbusa, néɔtokisa bakpa nemɔ ka nji ndɔ, báoga omodokomisa k'ɔma nde bokau k'esande^k. » ⁸ Mpɔ Mokonga áɔngɔ konsamba na Abhalaámu. Cina á konsamba ndɔ áoba gŭ á ganja. Mpɔ, áombhisia njaga, Abhalaámu áom'bɔkɔta Isáka. Mbusa á pɔsɔ moci, Abhalaámu áongusa Isáka ganja. Isáka amɔti ye gǎke, áom'bɔkɔta Yakóbo, áongusa ganja. Yakóbo â photo ogea bó ka baniki neke nkama na babe (12)^l. »

⁹ « Ka batatabɔ, moci dátú Yɔséphu. Bamunamake nkama na moci (11), báoba na nsengo gŭ ake. Ka bondɔ, báonsombisa, áoba nkɔbe na Mísii. Nanga bo, Mokonga áoba kimoci na ye. ¹⁰ Áontokisa ka tambaga ndɔ, áomopha kɔbɔnge na bonjánja á ekondi ndea Mokonga gea te, Phaláo, moame á Mísii, áombisa mɔkɔta gŭ á Mísii n'endu neke. » ¹¹ « Cɔ, monganya angbó phê áogua ka Mísii bhui na Kanána. Bakpa báotambaga phê, batatasu photo bákabe n'eea. » ¹² Bii Yakóbo dáɔki ye gea eea ana Mísii, áɔteka batatasu mɔngɔ á ko imoci kó. ¹³ Ka mɔngɔ á ko ibe, Yɔséphu áɔngodisaga na bana-amake. Mpɔ Phaláo áoubha cina á ekombo ndea Yɔséphu. ¹⁴ Mpɔ, Yɔséphu áɔteka bana-amake k'aphe á ɔphana á abhake Yakóbo n'ekombo neke bhui. Dábatú bakpa nkama ngia á njaga ibe na bɔku (75). ¹⁵ Ka bondɔ, Yakóbo, n'ekombo neke

^k7.7 ka miki á nyɔngɔ á ko 2-7, ɔna Nkpangeɔ 12.1; 11.31;12.4, 12.7; 13.15,15.18;17.8. miki á nyɔngɔ á ko 6-7. ɔna Nkpangeɔ 15.13-14; Juána 3.12.

^l7.8 ɔna Nkpangeɔ 17.10-14;21.4.

bhui, báoga na Mísii. Kó, ye na batatasu bunengbo báosía.

¹⁶ Báokumbaga mōnda abo ka gǎ ne na Sekému á ka Kanána. Oa, báoúmbaga ka ngbangbata nde Abhalaámu dásombi na bangoa mote á bana-Emó^m.

¹⁷ «Bhíbhí á tótokéana á moko ndea Mokonga ka Abhalaámu, batatasu báobika phê ka Mísii. ¹⁸ Mpo, moame nengbo áomamea nji á Mísii, kabe ye oúbha ekombo ndea Yoséphu. ¹⁹ Aǎdhemaga batatasu, áǎgeea ajede, áǎsosea gea, báesage bambenje, básieⁿ. ²⁰ Ka matu ndo, Mósa â gǎke obokotéana. Dátú miki anjánjá phê. Mokonga áonkonda. Babokoti^o ake báommotisa k'endu nebo basonge basao. ²¹ Mbeno nde babokoti ake dában'deketi ye, nseka ndea Phaláo áomōna, áombheda, áommotisa bea anake^p. ²² Báomúbhisa Mósa kóbonge bhuhui ndea baMísii. Áoba mōko akpekpe ka boabhia neke n'ekuma neke. ²³ Mbeno nde Mósa dátú na basaga nkama gena (40), áosuia gǎ á enjia á bana-ama ke baIsilaéli. ²⁴ Akidi ye mote á bo, áomōna munama ke moci na ntōa-Mísii

^m7.16 Ka miki á nyongo á 9-16 ona Nkpangeo 37.11,28; 39.2,21. miki á nyongo 10. Ona Nkpangeo 41.39-41. mika á nyongo 11. Ona Nkpangeo 41.57; 42.1-2. miki á nyongo 13. Ona Nkpangeo 45.1,16. Miki á nyongo 14. Ona Nkpangeo 45.9-10, 17-18. Ka nyongo á bakpa nkama gia á njaga ibe na boku, ona Nkpangeo 46.27. Miki á nyongo 15. Ona Nkpangeo 46.1-7; 49.33. Miki á nyongo 16. Ona Nkpangeo 23.3-16; 33.19; 50.7-13; Yosúa 24.32.

ⁿ7.19 Ona Juána 1.7-8; 1.10-11,22.

^o7.20 Ona Juána 2.2.

^p7.21 Ona Juána 2.3-10.

aontambisaga. Aoni ye bo, áogisia nyongó á muna-amake, áom'beta ntóa ka Mísii ndó áokua. ²⁵ Oa, áoubha te, bana-amake baIsilaéli bámōnande na sesea ake bea namisi nebo mmbe Mokonga anteki. Bó, bákadigimise gáke nyongó ndó. ²⁶ Mama í, Mósá áódhonda baIsilaéli babe na báomana, áogea éune. Aōngodeae, ‹Baya, bókó phó bató á ekita? Eke nde bootambisanaga kau? › ²⁷ Kabó moci mmbe dáonjakadisaga dhake, áontiba Mósá, áongea be, ‹ Moko, ani mmbe akophi kókota á tena á nyongó nesu? › ²⁸ Oma ogea, ómomoé bíndó omoema ntóa-ka-Mísii ndó nāma? › ²⁹ Bii Mósá aóki ye bo, áotea, áoga oika na Midhiáni ka nji á bakeni. Kó, áóbokota baniki babe^q.

³⁰ ‹Bii, saga nkama gena (40) anyényi ye gáke, Mósá áoba bhíbhí á mamba Sinái. Oa, áōna esasa n'aótoboaga, malaeka n'asubi á embe á nsa ndó. ³¹ Ka ōna í, Mósá áotangaaga, áōsekeda bhíbhí á nsa ndó ka gea áengekise. Oa, áōka eso á Mókota n'aogea be, ³² ‹ Eme aámbe nende Mokonga, mmbe batatakó Abhalaámu, Isáka na Yakóbo dábambhedaneigi. › Nyama á Mósá áōekana na kóbókó, katóke ye tanda enjia á kubei. ³³ Mpo, Mókota áongodea, ‹ Phuia biato nekó, ka nyongó nde bii omamege, ande ōma á bonjanja. ³⁴ Có, neoni ye tó tambisaga á bakpa nemó ka Mísii. Neóki photo ngamó nebo. Neki gáke ka mokonda, k'aphe á phuia abó ka kókobe. Có bhika, neokoteka kékende na Mísii^r. ›

³⁵ ‹Có, Mósá aámbo baIsilaéli dában'ye na gea ake te, ‹ Ani mmbe akophi kókota á tena á nyongó? › Mokonga dánteki kagea ábe moame

^q7.29 Ōna Juána 2.11-15,21-22; 18.3-4.

^r7.34 Ōna juána 3.1-10.

na namisi nebo, malaeka nde dátú subi á embe á esasa ndo, ye aámbe dátú onenga. ³⁶ Mósá photo aámbe dáetokisi baIsilaéli ka Mísii, dáetoisi n'atotokisa ketanga na mphanjo ka Mísii na k'Obenge Áotaneaga. Â photo ogea bó ka nkanda, ka basaga nkama gena (40)^s. ³⁷ A photo Mósá mmbó déngodi baIsilaéli nyongo gea, < Mokonga anjuanisande motu-nyongo bea eme. Abande k'ekombo^t nenu. > ³⁸ A photo aámbo dédhondanisigi baIsilaéli ka nkanda. Dáiki na batatasu, photo na malaeka, mmbó dáyongi na ye ka mamba Sinái. Ye aámbe dá phó oka mbino á endisa, mpo áosotonganisia u^u. » ³⁹ Batatasu bákakonde gäke oka á mbino nde Mósá dáoki. Báonkremea, bâ to okonda sikianaga na Mísii. ⁴⁰ Báongodea ntobei-phéa Alóni te, < Bongisiaga k'asu iii á bakota á na kobha bunde básomeeande mosá. Nga Mósá, mmbó dasotokisi na Mísii, békéoubha nyongo sina nde angui. > ⁴¹ Mpo, báoseka iii á mokota á na kobha, nde akengeani na miki á ngombe. Báotobea pheá mosá i, báoba k'ekai ángbó, ka ona ekuma á ka njaga abo^v. ⁴² Mokonga aoni ye bo, áomakea baIsilaéli ngongo. Aðdeketea gea, bángie k'esomba á baseenga, bíndo bádundu ka buku á baotu-nyongo gea,

< BaIsilaéli baya, ande ka phoani

aunge dóbotobu nyama á pheá bámotobei banyama ópheo

ka saga nkama gena (40) nde dóbotú ka nkanda?

⁴³ Dóbokumbigi ndiu ema ndea mokota á na kobha Moleki.

^s7.36 Oña Juána 2.14; 7.3;14.21; Mõmba 14.33.

^t7.37 Oña Toláti 18.15,18.

^u7.38 Oña Juána 19.1-20; Toláti 5.1-33.

^v7.41 Oña Mõmba 14.3; Juána 32.2-6.

Bô photo ogea bó na iii á sɛɛngɔa nnde ande mɔkɔta á na kobha
mmbe báɔmɔphana Lɛpháni. Bóɔɛka iii abɔ ka dokomisa
abɔ.

Ka bondɔ, nenótoisande danga kɔnyénya Bhabhilóni^w. >

⁴⁴ «Cɔ, ka nkanda ndɔ, batatasu dábatú na ɛma nde dábabhisi obaɔ nde
bádundu nyɔngɔ á konsamba nde Mokonga dáɔngani na bɔ. ɛma ndɔ,
dábabɔngisigi bíndɔ Mokonga dámɔkusigi Mósá na phangia akɛ
kaengekɔ i. ⁴⁵ ɛma ndɔ aunge batatasu dábaodeketeanaga k'ɛbɔkɔti nde
mbusa, na ka bii dábangi ně ka nji á mɔkɔ nnde dábadhungi na Yɔsúa
aámbé aemamei. Mokonga áobeaga ekuna bhui mosá abɔ ka nji ndɔ.
ɛma ndea Mokonga áoika kó na ka bii kɔkɔta á Dhaúdhix dáju.

⁴⁶ Dhaúdi áoba na bonjánja á ekondi ndea Mokonga na ka bii dámemi
mokonga nde ba Yakóbɔ gea ye Dhaúdi á mphekɛɛ enduy. ⁴⁷ Solómónɔ
mpɛnɛ á Dhaúdhix, aámbé dámphekɛi ye tɔ ɔma á buiki kau. ⁴⁸ Ande gea
te, cɔ Mokonga, Mmbe a na kɔkɔta bhui, nn'aoika doni k'endu bakpa na
báphɛki, bíndɔ mɔtu-nyɔngɔ dáɔngi,

⁴⁹ < Mokonga agie: Ego ande kankaanga nɛmɔ á koboame.

Mokonda, ande ɔma á bhisa á ecinji ani.

Cɔ, endu sina nde bɔmɔphɛkɛande? ɔma sina nde neumbiande?

⁵⁰ Kéconji kema á ka mokonda bhuhui ka njaga ani^z?>

⁵¹ « Cɔ, benu batɔa-mɔ akpɛ nde ca! Bauo á ka mɛma na badaki-kecue

^w7.43 ɔna Amɔsi 5.25-27.

^x7.45 ɔna Juána 25.9,40; Yɔsúa 3.14-17.

^y7.46 ɔna 2Smuéli 7.1-16; 1Nyɔngɔ á besa 17.1-14.

^z7.50 ɔna Isaía 66.1-2.

nde ca! Esa bhui boopua na Měma á Mokonga bíndo batatanu dábatú ogea. ⁵² Ka baotu-nyongɔ sina nde batatanu dábakántambisigi? Eya, dáběme bundɔ dábaotu kidia á mbhedanigi neke, Ntɔa-doni. Benu gǎke, bóontɔnga, bóommoa^a. ⁵³ Benu photo, dóbɔtɔi nyongɔ á εphi, nde bamalaeka^b dábanoophi, bokobeε. »

Bámoe Setepháno

⁵⁴ BaYúdha, bunde dábatú ka ntua, bii báɔki ye bó, báonkokea Setepháno minyɔ na beεa ake phê. ⁵⁵ Setepháno â gǎke otuma na Měma á Mokonga, áoenga na kobha, áɔɔna boombia ndea Mokonga, Yéso n'amamege ka njaga á mǔku ake. ⁵⁶ Áɔyɔnga te: « Omɔɔkani! Neɔni kobha n'akodokani, Muna-Nkpa, n'amamege ka njaga á mǔku á Mokonga. » ⁵⁷ Oa, bakɔta á ka ntua á bɔphei angbó ndea baYúdha báokoga akpe na bádakigi kecue abɔ na Bɔbhuhú báombhutukia Setepháno, ⁵⁸ báonga ně bhâ á kenombe. Mɔɔ, báomoa ka makeaga ake εte ka mǔ. Bamamei á nyongɔ ndɔ báɔbheda bhongɔ neɔ, báobhisa ka njaga á moganda moci, ina ake Saúlɔ. ⁵⁹ Na bá phótɔ ɔm'beta Setepháno n'εte, ye áomema gea te: « Mɔkɔta Yéso, bheda měma ani! » ⁶⁰ Mɔɔ, áogbuka muanku, áokoga akpe phê, áogea: « Mɔkɔta Yéso, kobhisembe nyongɔ á bojede^c neɔ ka měma. » Mbusa á yɔnga ake bondɔ, áokua.

8

¹ Cɔ, Saúlɔ dábeeki moa á Setepháno.

^a7.52 ɔna Isaía 63.10; 2Nyongɔ á besa 36.16; Mat 23.31.

^b7.53 ɔna baGalatía 3.19; BaEbhulanía 2.2.

^c7.60 ɔna Lóka 23.34.

Saúl aotambisaga kanisa

Esa ndo to, baYúdhá báokpanga tambisaga á kanisa á ka Yeusaléma akpe. Ka bondo, babeeki bobhu báophanjekana ka nji á Yudhéa na Samalía. Bateki baunge bâ to ojiga ka Yeusaléma. ² Bakpa nde báom'bunga Mokonga dábabhedi mōnda á Setepháno, báoumba. Báobhisa kekusa angbo ka nyongo á kukua ake.

³ Saúl gǎke, áokaba tindisa á batɔa-kanisa. Áongia endu k'endu, áodhunga böko na bake, áomakea ka mekako.

Philípɔ aotomiaga Mbino Ánjá ka Samalía

⁴ Babeeki bunde dábaphanjekani, dábage na báotomiaga Mbino Ánjá.

⁵ Philípɔ â photo oga ka kenombe moci á Samalía, áphea batɔa ka kenombe ndo nyongo á Kiísito. ⁶ Bii usese á bakpa dábaɔɔka nyongo nde Philípɔ dáoyonga na ona á ketangao nde dáɔtɔkisa, bobhu báobhisa mēma abo ka bophei ndo. ⁷ Nga, bansombo básii dábaojuana subi á basambi na báokoga akpe. Batɔa-kukua á phepha na badoti básii bâ photo oama. ⁸ Ka nyongo á boamia ndo, bakpa báoba na maseye phê ka kenombe ndo.

⁹ Nkpa moci dáiki kala ka kenombe ndo á ka Samalía, ina ake Simóni. Dátú nkume, ye dáɔtɔkisa ketangao nnde batɔa ka Samalía dábaotangaaga. Dáobhebha gea, ande nkpa angbóngbó phê. ¹⁰ Bakpa bobhu, kpangá ka baniki na bakpega, dábaɔmɔka bhíibhíbhí. Dábáogea: « Mogaa nde ande bukpekepe ndea Mokonga. » Mmbe báomophana « Bukpekepe angbó. » ¹¹ Bakpa básii dábaɔmɔka bhíibhíbhí nga, kpanga á kala, bakpa dábatúotangaaga iboki neke. ¹² Bii bake na böko bábeeki gǎke Mbino Ánjá nde Philípɔ dáotomiaga á koboame ndea Mokonga na

nnde á Yéso Kiísito, báõbatisa. ¹³ Simóni photo áobeekea sasake, báom'batisa. Aon'dakatea Philípõ, áõõna mphangio na ketangao nde ageani ka njaga ake, áotangaaga phê.

¹⁴ Bii bateki á ka Yeusaléma báõki ye gea batõa ka Samalía bábeeki nyõngõ á Mokonga, báõtekea Pétee na Yoáni. ¹⁵ Bii báju ye kó, báõmema Mokonga kaphõa babeeki gea, bábe na Měma á Mokonga. ¹⁶ Nga, nna na kabõ nde Měma á Mokonga dádhidhi gãke gã ake, dáběbatisi to k'ina á Mõkõta Yéso. ¹⁷ Pétee na Yoáni dábabhisi njaga gã abõ, mpõ báobá na Měma á Mokonga. ¹⁸ Cõ, bii Simóni aõni ye gea, Měma á Mokonga adhidhi gã á babeeki nga, bateki bébhisi njaga, áõbhikia bateki na bangõa áõgea be, ¹⁹ « Ómopani photo bukpekpe ndee, ka gea te, mbenõ nde nëbhisiande bakpa njaga, nkpa na nkpa ábe na Měma á Mokonga. » ²⁰ Pétee áonsikisia te: « Ámbé obungigi phõ, õbe na bangõa nekõ, ka nyõngõ nde, okanisi toá á kebu ndea Mokonga ka somba í na bangõa. ²¹ Kóna ka nyõngõ oani photo n'ebhigo oani. Nga, kanisia akõ nna ánja mosá á Mokonga. ²² Cõ, kětia phõ tambea akõ ajede, ómeme Mõkõta. Kãsi, aimande kanisia nekõ ndõ aájede. ²³ Nga, neõni gea měma akoindi phê. Onde photo nkõbe á bojede. » ²⁴ Simóni áonsikisia Pétee na Yoáni te: « Memani Mõkõta sasa anu ka phõani gea, bojede ndõ bõmõyõngõi, kau kabémbé gã ani. » ²⁵ Cõ, bateki babe ndõ bágõbi ye tõmiaga na phea á nyõngõ á Mõkõta báosikianaga, báoga na Yeusaléma. Na báphõto k'aphe, báõto miaga Mbino Ánjá ndea Mokonga ka nji ásii á ka Samalía.

Philípõ na mbhedanigi angbõnbgó á ka Etiopía

²⁶ Esa moci malaeka ndea Mõkõta áongodea Philípõ: « Ma, óge k'aphe

nci á kusi ka aphe nde adhidhi ka toka na Yeusaléma ka gǎ na Gája. Aphe ndo ande nkanda. » ²⁷ Philípo áoma na gǎ. N'aphóto k'aphe, ntɔa ka Etiopía moci mbedanigi angbónbgó mmbe bántóngu áonkidianeá. Ye, aámbe dátúnambi á bangɔa ndea moame nke, mmbe á ka Etiopía. Nkpa ndo dákidi na Yeusaléma k'aphe á bhebha á Mokonga. ²⁸ Ka ja ake gǎke mɔteke, dáiki ka kamio nde mponda dáobotaga, n'aotanga subi á buku ndea mɔtu-nyɔngɔ Isáia. ²⁹ Cɔ, Měma á Mokonga áongea Philípo te: « Sekeda ka mpephe á kamio ndo. » ³⁰ Philípo áokamisaga sekeda ka mpephe á kamio, áomɔka ntɔa ka Etiopía ndo n'aotanga subi á buku ndea mɔtu-nyɔngɔ Isáia. Aomúsia te: « Odigimisi nyɔngɔ ndo ootanga ndo? » ³¹ Nkpa ndo áonsikisia te: « Nedigimisande bó na kéna nkpa nde aomophangiaga? » Áomophana Philípo, ákambee ka kamio, áike na ye. ³² Nkpa ndo dátú otanga k'oma nde bádundu be:

Dátú bea mɔgɔgɔ mmbe bágeontena,
 ákɔba bea muna-mɔgɔgɔ mosá á nkpa nde aonkangadua.
 Kayɔnge gǎke ka kema.

³³ dǎdhidhisi, Báotena nyɔngɔ neke kanga kodoni.

Cɔ, ani mmbe atɔmiagaeka mbino á ébɔkɔti neke?

Nga, dábánphui ka mokonda^d.»

³⁴ Cɔ, mbedanigi angbónbgó ndo áomuisia Philípo te: « Ka denge-denge, Omongodea phɔ, mɔtu-nyɔngɔ nde ayɔngi gǎ á nkpa sina? Kaphɔa ake sasa ake? Kaphɔa nkpa bángbo? » ³⁵ Mpo, Philípo áopkanga tǔmia ake Mbino Ánjá ndea Yéso, n'akpangi n'oma nde nkpa ndo dáotanga.

³⁶ Báotutuisa tamba neɔ, báokidia k'oma nde dátú na ibo. Mbedanigi

^d8.33 Ona Isáia 53.7-8.

angbónbgó ndo â gǎke ongea te: «Cɔ, ibo ungee, ekende aomoimisia obatisɔ? » [³⁷ Philípɔ áongea: « Kabe n'obeeki ka mëma ako bhui, báɔtɔka na bákobatisi. » Mpɔ nkpa ndo áonjisia: «Nebeeki gea te Yéso Kiísito ande Muna Mokonga »] ³⁸ Mpɔ, mbhedanigi angbónbgó ndo áomamisisa kamio, bobhu báodhidha k'ibo, Philípɔ áom'batisa. ³⁹ Bii bájabhi, Mëma á Mɔkɔta áonsɔmea Philípɔ. Mbhedanigi angbónbgó ndo kamɔne ye. Â gǎke otutuisa tamba neke n'ana maseye. ⁴⁰ Mbusa, Philípɔ áoseneka ka Ajótɔ^e, áɔtɔmiaga Mbino Ánjá k'oma bhui, na ka bii dáju na Kaisalía.

9

Saúlɔ am'beeki Yéso

¹ Ka matu ndo, Saúlɔ dásui bangisa na moa á bagoigi ndea Mɔkɔta. Aɔngendea ntobei-phea angbónbgó ² áommema baoba á ngiai ně k'endu á bɔphei ndea baYúdha á ka Dhamasíki, ka gea, aobá nědhondi bɔko na bake, bunde báotamba k'aphe ndea Yéso^f, édhunge, éboege, ége n'abo na Yeusaléma. ³ N'a phótɔ k'aphe bhíbhí á nji ndo, mɔngɔ moci oanga áotoka na kobha, áonkomba, njuaa! ⁴ Saúlɔ áogua ka odo gbu! áɔɔka esɔ n'aongea: « Saúlɔ, Saúlɔ, eke nde oomotambisaga kau ně? » ⁵ Ye áomuisia te: « Mɔkɔta, onde ani? » Mɔkɔta áonsikisia te: «Nende Yéso, mmbɔ oontambisaga. ⁶ Cɔ, má, óge ka kenombe á Dhamasíki. Kó, báongodeande kema nde akeni óge u. » ⁷ Bakpa bunde dábatambi na Saúlɔ, báomama, báodheeba, báobanga phê. Dábaɔki esɔ, bákamɔne

^e8.40 ɔna 1 Samueli 5.1-7.

^f9.2 ɔna Isaía30.21; Jabhúi 27.11.

gãke nkpa. ⁸ Cɔ, Saúlɔ áoma, áokoda iso, kaɔnaphɛ ye. Mpɔ,
báondhunga Saúlɔ ka njaga, báontámbisaga, báoga ojua ka Dhamasíki .

⁹ Saúlɔ dáiki k'esa isao, kanga ɔnapha, kanga á eaga na noa á ibo.

¹⁰ Cɔ, ngoigi moci dátú ka Dhamasíki , ina ake Ananía. Kó, Mɔkɔta Yéso áonkidianeana ka mphanio, áomɔphana: « Ananía! » Ananía áobeekea: « Mɔkɔta, eme ye. » ¹¹ Mɔkɔta áongodea: « Ma,óge k'aphe nde báɔɔphana Écuma-dhe, mɔte á Yúdha.Oa, ónkabe nkpa moci, ina ake Saúlɔ ntɔa ka Táaso. Nga, ye aomema Mokonga. ¹² Ande gea te amɔni nkpa moci ka mphanio. Nkpa ndɔ báomɔphana Ananía, dangi k'endu moci, áobhisa njaga gü ake ka gea áɔnaphɛ goto. » ¹³ Ananía áonsikisia te: « Mɔkɔta, bakpa básii bámotɔmigi nyɔngɔ á nkpa ndɔ na bojede bhui nde dégii babeeki nekɔ, bundɔ bá ka Yeusaléma. ¹⁴ Bakɔta á batobei-phea ndea Mokonga, báomphi kɔkɔta ka bhika dhunga á bakpa bobhu bunde báomema Mokonga k'ina akɔ. » ¹⁵ Mɔkɔta â gãke ongodea te: « Ga tɔndɔ nga, nensombu ye nkpa ndɔ. Nemɔphani, ábe mbhedanigi nemɔ ka úbhisa ina ani k'ekuna bhui na baame nebɔ, na baIsilaéli photo. ¹⁶ Eme gãke, nemphangiande tambisaga bhui nde bánggeande ně ka nyɔngɔ ani. » ¹⁷ Mpɔ, Ananía áoga. Akidi ye k'endu, áobhisa njaga gü á Saúlɔ, áongea te: « Saúlɔ dhani, Mɔkɔta Yéso, mmbɔ aokidianeima k'aphe bii otúma obhika, amoteki mɔteko gea, ɔnaphɛ goto, Měma á Mokonga átume photo subi akɔ. » ¹⁸ Mɔngɔ moci, kema bea kpase áojuana k'iso á Saúlɔ, áogua. Ye, â goto ɔnapha. Mpɔ, áoma, áoga k'aphe á batisa ake. ¹⁹ Mbusa, áoeaga. Nyama ake â goto ogbaga.

Saúlɔ aɔphea nyɔngɔ á Mokonga ka Dhamasíki

Saúlɔ dáiki esa abhɔa kimoci na bagoigi bundɔ dábatú ka Dhamasíki.

²⁰ kěke ndo, áotomiaga k'endu á bophei gea, Yéso ande Muna-Mokonga.

²¹ Bakpa bobhu bundo bámocki, báoiánaga phê, báoyongaga sosobe abo te: «Nna phó nkpa nde aámbe dátú ootambisaga bakpa nde

dábaomemaga Mokonga k'ina á Yéso? Kákidi phó oani ka dhunga á babeeki na gã na bo na Yeusaléma mosá á batobei-phea bangbóngbó ?

» ²² Co, bophei ndea Saúlo áonyanga phê. BaYúdha bunde á ka Dhamasíki, dábáká ye na nyongó nde báonsikisia bii déphangisi gea, Yéso ande Kiísito.

²³ Mbusa esa ásii, baYúdha bâ ndiu očkana gea, bámoε. ²⁴ Saúlo ä gãke očka maca ndo. Bó, dábaom'bondeaga ka ngba á kenombe keiphe n'esa gea bámoε. ²⁵ Mpo bagoigi neke báombheda křpha, báomakea subi á jo, báodhidhisa jo ndo ka nsino, bhâ-bogao á kenombe ndo. Mpo, Saúlo áokia, áoga neke^g.

Saúlo aobhedanaga ka Yeusaléma

²⁶ Aju ye ka yeusaléma, áokengea dhondana na bagoigi. Bagoigi bobhu, bâ gãke om'banga ka nyongó nde, dábatú na ngaka gea, ande ngoigi doni. ²⁷ Bhaanábha â gãke ombheda Saúlo, áonga ně mosá á bateki. Áotomiaga etete á bii Saúlo dámocni Mókota Yéso k'aphe, na bii dáyongi na ye. Á photo otomiaga etete á bii Saúlo dáophea k'ina á Yéso ka Dhamasíki kanga ngaka. ²⁸ Mbusa á bii bateki bám'beeki ye, Saúlo áoika na bo. Dáoga na áoja na Yeusaléma, dáophea k'ina á Mókota Yéso kanga ngaka. ²⁹ Á photo oyongaga na pua na baYúdha, bundo báoyonga kiGiiki. BaYúdha ndo bâ gãke okaba moa ake.

³⁰ Mbeno nde badhake babeeki báocki maca ndo, báombheda Saúlo,

báondhidha ně na Kaisalía. Mpo báonteka na Táaso.

³¹ Ka matu ndo, batwa-kanisa dábatú na bojeje subi á Yudhea bhui, Galiláia, na Samalía. Báomota ka mēma na banga á Mokota, Mēma á Mokonga áobikisa phê.

Pétee anamisi Ainéa

³² Ka matu ndo, Pétee dáotamba ka enjia á babeeki á ka nji ndo bhui. Esa moci, â photo oga na Lúdha, k'aphe á ona ábabeeki bunde dábaiki oa. ³³ Kó, áondhonda nkpa moci n'ana ngobho á phephisa a nyama, ina ake Ainéa. Nkpa ndo dáde k'eka ka basaga ngia á njaga isao (8). ³⁴ Pétee áongea te: « Ainéa, Yéso Kiisito akoamisi. Co, ma! Óbongisege eka nekó. » Kěke ndo, Ainéa áoma. ³⁵ Bii batwa ka Lúdha na batwa ka-Salóni bobhu bámoňni ye naami, báom'beekea Mokota.

Pétee anjukisi Tabíta ka kukua

³⁶ Nke ngoigi moci dáoikaga ka Yópa, ina ake Tabíta mmbe báomophana «Dholíka», ka kiGiiki ande gea te: «ncocode». Dáogea ekuma anjanja, na gabhea á bauki.

³⁷ Ka matu ndo gáke, áosamba, áokua. Mpo, báosokosa mōnda ake, báobhisa subi éndu á to, nnde a k'ego. ³⁸ Bagoigi á ka Yópa dábaoki gáke gea, Pétee a ka Lúdha, bhíbhí na Yopa. Ka bondo, báoteka bakpa babe na mbino gea: « Kamisaga bhika motesu. » ³⁹ Pétee áokamisaga gá kimoci na bo. Ai bii aju, báonga ně subi á endu nndo a k'ego. Bake á k'ekusa báonsesea Pétee na báogama, báomōnisa Pétee nkanjo na bhongó bhui nde Dholíka déphophei na kákumbe. ⁴⁰ Co, Pétee áojuanisa bakpa bobhu, áogbuka muanku ka mema á Mokonga. Mbusa, áophaiia ka mōnda, áogea: «Tabíta má! » Tabíta áokoda iso. Amōni ye Pétee,

áõmesia. ⁴¹ Pétete áondhunga ka njaga, áonenga ka mesia ake. Mpõ, áõphana babeeki na bake á k'ekusa bõbhu, áõnisa Tabíta n'aoenda.

⁴² Nyõngõ ndõ áouõbhikana ka Yõpa bhui. Ka bondõ, bakpa básii báombeekea Mõkõta. ⁴³ Mbusa, Pétete áoika k'esa ásii ka Yõpa mõte á Simõni, m'bõngisigi kema á mpokõ.

10

Bamõphani Pétete mõte á Kõõnelío

¹ Ka Kaisalía, dátú na mõko moci ina ake Kõõnelío. Dátú gãke mõkõta á ekombo á batõa-emani. Ina á ekombo ndõ dátú « ekombo Italía. » ² Ye na batõa k'endu neke bõbhu dábatú om'banga Mokonga na bhebha ake. Dá phõtõ ogabha bangõa neke ka bauki na mema á Mokonga kanga deketa. ³ Cõ, esa moci ka yege á mani ka akpaala, áomõõna malaeka ndea Mokonga bhasa n'angi mõteke ka mphanio. Malaeka ndõ áomõphana: « Kõõnelío! » ⁴ Kõõnelío áontumia n'iso, n'ana kõbõbõkõ. Aomúsia: « Mõkõta, ama bo? » Malaeka áonsikisia te: « Mokonga aõki ememi nekõ na beekea á kema nde õgabhei bauki. Ka bondõ, aokokanisia. ⁵ Cõ, óteka bakpa kẽkende na Yõpa, bágamõphane kako Simõni mmbõ báomõphana Pétete. ⁶ Aiki mõte á Simõni, m'bõngisigi kema á mpokõ, mmbõ endu neke a ka mpephe á obenge. » ⁷ Bii Malaeka nde dáõyõngaga na ye age, Kõõnelío áõphana ka babhedanigi neke babe na ntõa-emani moci, ka bunde dábaõbhedanaga bhíbhí ake phê n'aom'banga Mokonga. ⁸ Cõ, Kõõnelío áõtõmiaga nyõngõ bhui nde dágeani. Mpõ, áõteka na Yõpa.

⁹ Mama í, bii bakpa nde Kõõnelío déteki dábabhiimisi kenombe á Yõpa,

Pétee dáodapha gü á endu k'aphe á mema á Mokonga, dátú bea kantende. ¹⁰ N'aphóto omema, nja áombheda, áobá na siki á eaga. Mbeno nde dábaowmba kake ea, áwona mphanio. ¹¹ Awona kobha n'akodokani. Kema moci bea ngombe n'agbae áodhidha ka odo, na báboege eoko i bhui gena na ngoi. ¹² Subi í dátú n'etete bhui á banyama á ecinji gena na bunde báotamba n'egogo ka odo na bambũ á ka mpena. ¹³ Mpo, áwoka eso n'angi be: « Co, Pétee, ma, ómoε, óεε. » ¹⁴ Pétee áonsikisia te: «Beendo Mókota. Nga, bii nébokoteanee, kéimbe mono tanda ea á otáo n'inde áojókana.^h » ¹⁵ Â goto woka eso ndo be: « Kema nde Mokonga asokosi, kogeembe mono ajókani.ⁱ » ¹⁶ Mphanio ndo áosikianaga mongo isa. Kéke ndo, kema ndo áotaia na kobha.

¹⁷ Mbusa, áoianaga ka mëma ake kantíti á mphanio nde dáoni. N'aphóto oianaga, bakpa ndo Kwonelío déteki k'aphe á ophana á Simóni, báousianaga oma sina nde endu ndea Simóni dátú bei. Báju ye k'endu kau, báomamaga k'iso á mpume, ¹⁸ báowphana na úsia te: « Endu nde Simóni mmbó báowphana Pétee awikaga kau aunge? » ¹⁹ Pétee na phóto oianaga ka phoa mphanio ndo, Mëma á Mokonga áongea te: «Bakpa baso báoani bune báokokaba. ²⁰ Co, ma, dhidha, gã to na bo kanga á ngaka. Nga, eme aámbe nēteki. » ²¹ Mpo, Pétee áodhidha, áojua mosá á bakpa ndo, áogea: « Eme ye, mmbe boonkaba. Eke nde bobhiki i? » ²² Báonsikisia te: « Moame á batō-emani Kwonelío aámbe asóteki. Ande ntōa-doni na mmbe áom'bunga Mokonga. BaYúdha bobhu, bá photo ombhebha phê. Malaeka ndea Mokonga angodi gea, ákowphane moteke,

^h10.14 Ona BaLawi 11.1-47; Ejeikiéle 4.14.

ⁱ10.15 Ona Malíko 7.15,19.

ka ɔka nyɔngɔ nde ongodeande. »²³ Ka bondɔ, Pétɛɛ áǎsesea, báoda ko. Mama i, báodhunga aphe, Pétɛɛ áoga na bɔ. Ka babeeki a ka Yópa, bâ photo oga na bɔ.²⁴ Bâ mama i, báojua ka Kaisalía, báoga mɔte á Kɔɔnelío. Ye dátú ɔbondeaga kimoci n'ekombo neke, na badhake á ka mǎma bundɔ déɔphani.²⁵ Bii Kɔɔnelío dámɔni Pétɛɛ na báobhika mosá á endu, áojuana k'aphe á sesea ake. Áogbuka muanku endondo ake áogbondoa odo mosá á Pétɛɛ ka nyɔngɔ á dokomisa ake.²⁶ Cɔ, Pétɛɛ áommesia, áongea: « Kɔɔnelío, má! Ne photo nkpa bea ɔbe. »²⁷ Mɔɔ, báongia k'endu na bá tɔ ɔyɔngaga. Oa, Pétɛɛ áǎdhonda bakpa básii na bákingimani.²⁸ Aǎngodea te: « Bouǎbha gea, ɛɔphi á esomba nesu baYúdha, aimisi embana na batɔa-k'ekuna nengbo photo na ngia á kendu neke. Mokonga dámophangi gǎke gea, kakeni nemɔɔne ka nkpa bea ntɔa-bɔjɔɔkiɔ na ótaɔ.²⁹ Ka nyɔngɔ indo unge, kétú na ngaka kabhika mbenɔ nde dǎbɔmɔɔphani. Nekondi phó, nédigimise nyɔngɔ sina nde dǎbɔmɔɔphanei. »³⁰ Kɔɔnelío áonsikisia te: « Anyényi esa isaɔ, bea mbenɔ nde, ka kengetana á mani, détu ɔmema Mokonga mɔtemɔ. Mɔngɔ moci, nkpa áomɔsenekɛa n'aɔli bhɔngɔ n'aophenuaga.³¹ Áomongodea te: « Mokonga aɔki ememi nekɔ, aokokanisia ka nyɔngɔ á kema nde ɔgabhei bauki.³² Cɔ, óteka bakpa na Yópa, bága m'boɛ Simóni mmbɔ báomɔphana Pétɛɛ. Aiki mɔte a Simóni, m'bɔngisigi kema á mpokɔ, mmbɔ endu neke a ka mɔpɛphe á obenge. »³³ Mɔngɔ moci, dǎteki bakpa ka ɔphana akɔ. Cɔ, ogi anja ka kidia. Kǎkɛnde, besu bɔbhhu be ye tɔ mosá á Mokonga ka ɔka á nyɔngɔ bhui nde Mɔkɔta aoteki ně ka ngodea asu. »

Pétɛɛ aoabha mɔte á Kɔɔnelío

³⁴ Mṙṙ, Pétete áoyṙṙga be: «Neúbhi ye to doni gea, Mokonga nna om'baya ka nkpa^j, ³⁵ Bato-ekuna bhui, bunde báom'bangá Mokonga na totokisa á kodoni, bṙ báunge bám'bṙṙgei Mokonga . ³⁶ Cṙ, Mokonga dátekisi moyo ake ka baIsilaéli. Yéso Kiísito aámbé abhiki na moyo ndṙ, n'ande Mbino Ánjá á bṙjeje^k. Ye aámbé ande Mṙkṙta á bakpa bṙbhuh. ³⁷ Bo ye to oubha nyṙṙṙṙ nde dákidiani ka Yudhéa bhui, nde dákpangi ka kenombe á Galiláia mbusa á bṙphei ndea Yoáni kaphṙa obatisṙ. ³⁸ Bṙ phṙṙtṙ oubha bii Mokonga dátúmisi bukpekpe á Měma ake ka Yéso ba Najaléti. Bṙ phṙṙtṙ uúbha bii Yéso dátambi ásii ka nji bhui n'aogea anja, n'aṙamisa bakpa ka měma, bunde dábatú ka kṙkṙbe á Nketi. Nga, Mokonga dátú kimoci na ye. ³⁹ Cṙ, bende bamamei á kema nde Yéso dági ka Yeusaléma na ka nji bhui ndea baYúdha. Dábamoe gáke, báonkṙkea ka me á nkpatṙ. ⁴⁰ Mokonga â gáke onjukukisa ye ka kukua, esa á ko isaṙ. Áomopha bukpekpe á ṙnekana bhase, ⁴¹ nna ka bakpa bṙbhuh, tṙndṙ besu íbunde Mokonga dásṙṙṙmbu mosá gea, bébe bamamei neke. Besu bamamei ndṙ, débeigi, béonoa kimoci na ye mbusa á jujuka ake ka kukua^l. ⁴² Dásosṙsi tṙmia á Mbino Ánjá ka bakpa na digimisa gea, ande mmbṙ aámbé Mokonga amamisi ka tena á nyṙṙṙṙṙ ndea bakpa nde baoenda na bunde básí. ⁴³ Bṙṙtu-nyṙṙṙṙṙ bṙbhuh dában'nyṙṙgei gea, nkpa bhuake, mmbe aom'beeke, Mokonga áimande bojede neke ka bukpekpe a ína á Yéso^m. »

^j10.34 Ṙna Toláti 10.17.

^k10.36 Ṙna Isaía 52.7.

^l10.41 Ṙna Lóka 24.30, 42.

^m10.43 Ṙna Isaía 53.5-6; Yeemía 31.34.

Měma á mokonga aki gŭ á bakpa nde báná baYúdha

⁴⁴ Pétée n'aphótɔ ɔyɔnga, Měma á Mokonga áodhidha gŭ á bakpa bɔbhu bunde dábaɔɔka nyɔngɔ neke. ⁴⁵ Babeeki bunde bande baYúdha bundɔ dábabhiki na Pétée, báotangaaga ka bii Měma á Mokonga nde Mokonga dátekisi, dáembi phɔɔ ka bakpa nde báná baYúdha. ⁴⁶ Nga, dáběɔki na báombhebha Mokonga ka yɔngea nengbo. Mpɔ, Pétée áogea, ⁴⁷ « Ani mmbe aɔɔka n'aimisii ye ébatisa á bakpa nde k'ibɔ, bii dá ba ye tɔ na Měma á Mokonga bea besu? » ⁴⁸ Ka bondɔ, áɔsosea gea bébatise k'ina á Yéso Kiísito. Mbusa á batisa abɔ, báon'dengemisaga Pétée gea, áike phó na bɔ k'esa babhɔa.

11

Pétée aɔɔmiaga nyɔngɔ ka kanisa á ka Yeusaléma

¹ Cɔ, bateki na babeeki bundɔ dábatú ka Yudhėja, dábaɔki gea te, batɔa-k'ekuna nengbo bábeeki nyɔngɔ á Mokonga. ² Bii Pétée asikianigi ye na Yeusaléma, babeeki bundɔ baYúdha báopua na ye, ³ báogea: « Moko! Ongi subi á endu ndea bauoⁿ na eaga na bɔ? » ⁴ Mpɔ, Pétée áokpanga tǔmiaga abɔ nyɔngɔ bhui moci-moci, áɔgea te, ⁵ « Mbenɔ nde détú ɔmema Mokonga ka kenombe á Yópa, neɔɔna mphanio. Neɔɔna kema bea bhɔngɔ na ágbae n'atoki na kobha, n'aodhidha mosá ani na báboege ɔkɔ i bhui gena na ngoi. ⁶ Néɔɔnjia subi í bhîbhîbí, néɔɔna banyama á ka odo á ecinji gena, banyama á k'osaa, na bunde báotamba n'egogo na bambŭ á ka mpena. ⁷ Néɔɔka phɔɔ esɔ n'amogi be, < Pétée, ma, ómoa banyama ndɔ, óee. > ⁸ Néonsikisia te, < Beendo Mɔkɔta. Nga,

ⁿ11.3 Oani, bauo bánde bakpa bunde báná baYúdha.

bii nébókoteane, kéimbe monó tanda ea á otáo na nnde aójókisa.› ⁹ Nê goto óka eso n'atoki na kobha gea, ‹ Kema nde Mokonga asokosi, óbe kogeembe aójókani. › ¹⁰ Mphanio ndo áosikianaga môngo isao. Mpo, kema ndo bhui â goto otaia na kobha. ¹¹ Ka mbeno ndo to, neǒbóna bakpa basao bunde dáběteki motemo ka toka na Kaisalía na bámamege k'iso á mpume á endu nde débetu kau. ¹² Měma á Mokonga áomongodea gea, nege to na bo kanga á ngaka. Badhani babeeki ngia á njaga (6) bunde nebiki n'abo, bo baunge dábage omodeketa. Mpo béokidia ka Kaisalía na ngia besu bobu mote á Konelía. ¹³ Ye, áosótǒmiaga bii dāmǒni malaeka n'amamege k'endu neke áongodea te, ‹ Óteka bakpa na Yópa, bága m'boe Simóni, mmbó báomophana Pétee. ¹⁴ Ye aámbé akongodeagande nyongó nde akoamisande ka měma, na batóa k'endu neko bobhu. › ¹⁵ Mbeno nde nekpangi gǎke yonga, Měma á Mokonga áokia gǔ abo bíndo dákpangi kia gǔ asu. ¹⁶ Oa, dénekanisi nyongó á Mókota Yéso nnde dági te, ‹ Yoáni dátúobatisa n'ibo. Benu gǎke, banóbatisande ka bukpekpe á Měma á Mokonga. › ¹⁷ Co, Mokonga débophi Měma á Momkonga bíndo dásophi mbeno nde débem'beeki Mókota Yéso Kiísito. Nende gǎke ani, ka pua na Mokonga? » ¹⁸ Bii báoki ye nyongó ndo, bobhu báophonga. Báombhebha Mokonga, báogea te: « Ande doni, Mokonga ebophi batóa-k'ekuna nengbo bukpekpe á kětia á tambea abo mosá ake, ka bá na enda á kěke. »

Kanisa á ka Antiokía akpangi

¹⁹ Mbusa á moa á Setepháno, babeeki dáphanjekani ka nyongó á tambaga. Bo báoga na Phoinikía, buangbo na Kipúo, buangbo na Antiokía. Kó, dába to opha nyongó á Mokonga ka baYúdha. ²⁰ Ka

babeeki ndo, dábatú batɔa ka Kipúo na batɔa ka Kuéne. Dábáoga ndiu na Antiokía ka tǔmia á Mbino Ánjá ndea Mòkɔta Yéso ka bunde báná baYudha. ²¹ Mòkɔta áǒbopha bukpekpe. Ka bondo, bakpa básii báobeekea nyongo á Mòkɔta na kǔtia á tambea abo ájede. ²² Bii batɔa ka kanisa á ka Yeusaléma dábaɔki nyongo ndo, báonteka Bhaanábha áge na Antiokía. ²³ Aju ye kó, áɔɔna bii Mokonga dégii bakpa neke bonjánja, áoba na maseye. Áǒgbagisaga babeeki bhɔbhu ka mëma ka gea bambhedaneege Mòkɔta na mëma mo. ²⁴ Bhaanábha dátú ntɔa-doni, mmbe atumi na Mëma á Mokonga photo na beekea. Ka bondo, bakpa básii báǒyamea ka beekea Mòkɔta Yéso.

²⁵ Mpo Bhaanábha áoga na Táaso k'aphe á kabaga á Saúlɔ. ²⁶ Andhondi ye, áonga ne na Antiokía. Kó báodhondana na batɔa ka kanisa, báoika na bo ka saga moci. Báǒphangiaga bakpa básii nyongo á ka mëma. Ka Antiokía unge bakpangi ɔphana á bagoigi baKiísito. ²⁷ Co, ka matu ndo, baɔtu-nyongo báotoka na Yeusaléma, báoga na Antiokía. ²⁸ Ka bo moci ina ake Agábho, áɔɔta nyongo ka bukpekpe á Mëma á Mokonga gea, monganya aguande ka mokonda bhui. Monganya ndo dágu gǎke ka matú á moame ndea Lóma, ina ake Kɔɔdhío. ²⁹ Co, bagoigi á ka Antiokia báosuia gea, báphuié bangɔa bíndo nkpa na nkpa átoande, báteke ka enga á badhabo babeeki á na Yudhéa. ³⁰ Bagbega báogea bo. Bhaanábha na Saúlɔ báɔtanga bangɔa ndo ka bagbega á kanisa á ka Yudhéa.

12

Bámoe Yakóbo, báomakea Pétee ka mekako

¹ Ka matu ndo, Moame Elódhe^o dákpangi tambisaga ka batwa-kanisa.
² Áomosa Yakóbo, munamake na Yoáni ka m'benge. ³ Bii aoni gea,
nyongó ndo ébongei baYúdha, â photo ondhungisa Pétee. Nndo dágeani
ka maseye á mokati kanga á cacu^p. ⁴ Mbusa á dhangisa ake, Elódhe
áommakisa ka mekako, áosomea ketoto gena á batwa-emani. Ketoto moci
n'ana batwa-emani gena-gena gea, bánambe. Dásui tena á nyongó neke
mosá á bakpa mbusa á Pasáka. ⁵ Ka bondo, báonamba Pétee ka mekako.
Batwa ka kanisa dába gáke omema Mokonga ka nyongó ake phê.

Malaeka ndea Mókota amphui Pétee ka mekako

⁶ Dájigi esa moci ka gea Elódhe á tene nyongó ndea Pétee. Kiipha,
Pétee áoda sósobe á batwa-emani babe. Dábám'boege na ngoi ibe á ngwa.
Batwa-emani babe dábatú obondeaga mosá á kío á mekako. ⁷ Kěke ndo,
malaeka nde ba Mókota áonkidianeá Pétee, oanga áobhenya subi á
endu. Áonsuga Pétee ka mpamba, áonjukisa, áongea: « Co, ma
mbangó! » Kěke ndo, ngoi á ngwa ndo áokodokana ka njaga á Pétee.
⁸ Mpo, malaeka áongodea Pétee: « Óbwea mokaba neko na óole beato
neko! » Pétee áogea bo. Malaeka áongodea: « Ola photo bhongó neko á
pheo, ómobe! » ⁹ Pétee áojuana ka mekako, áom'bea malaeka.
Dákaúbhi gáke gea, kema nde malaeka dági dátú á kodoni, áóubha te
aoni mphanio. ¹⁰ Báonyénya oma á babondigi-mekako á ka mosá-mosá
na oma á ko ibe, áojua ka kío á ngwa nnde aenji nci á na kenombe. Kío
ndo áóúkukana sasa ake. Báojuana, báosekeda nci á n'aphe, mpo

^o12.1 Oani, ande Elódhe Agípa, moyanake na Elódhe Antipasi dátú
moame ka Yudhéa bhui kpange saga nkama gena na moci (41).

^p12.3 Ona Juána 12.1-27.

malaeka â ye to on'doa.

¹¹ Pétée aúbhaphi ye, áoyonga te: «Neúbhi ye to doni gea, Mòkòta anteki malaeka neke ka phuia ani ka njaga á Elódhe, na ka kanisia ájede bhui nde baYúdha bátú ně. »

¹² Bii adigimisi ye gǎke nyongò ndò, áoga mòte á Malía, amake na Yoáni, mmbò báomophana Málíkò. Kó, bakpa básii dábadhondanigi ka mema á Mokonga. ¹³ Cò, Pétée áogbondoaga kíò á na ntanga. Mpò nke moci mbhedanigi, ina ake Lódha, áosekeda ka kíò ndò. ¹⁴ Bii aengekisi gea, ande eso á Pétée, áoba na maseye. Kabondò, áosikianaga mbangò subí á endu, kanga á ukua á kíò. Áóúbhisa badhake gea, Pétée ana nsenge. ¹⁵ Bò, báongea Lódha te: « Lódha, ona ganja! » Aósikisia te: «Nna mbea ani. » Báonsikisia te: «Ande bea oketi ake aungò. » ¹⁶ Pétée â to osuia gbondoaga kíò. Mpò, báomúkuia, báomòona, báoyayama phê. ¹⁷ Pétée áódhakanisa na njaga ake, áótòmiaga bii Mòkòta anjuanisi ka mekakò. Â photo ògea: « Múbhisani Yakóbò^q na badhasu babeeki bunengbo nyongò ndee. » Mpò, áojuana, áoga òma nengbo. ¹⁸ Ka kodokana á esa, batò-émani báoyomboka phê. Báóúsianaga gǔ á kema nde ageani ka Pétée. ¹⁹ Elódhe áososea gea, bánkabe, dábákámòni gǎke. Áóúsiaga babondigi, mbusa í, áososea gea bémoε. Mpò, Elódhe áotoka na Yudhéa, áoga na Kaisalía, áoika kó ka mbenò abòa.

Mòkòta Elódhe aku

²⁰ Ye Elódhe dǎbèei phê batòka ka Tílo na Sidhóna. Kabondò, bòbhu báobeekeana kimoci bhika mosá ake. Bâ phó oga mosá-mosá mòte á Bhalástò, mòkòta á bakpa ndea moame Elódhe, báòkàna na ye. Mpò,

^q12.17 Oani ande Yakóbò muna-amake na Yéso.

báomema bọjeje mosá á Elódhe. Dábagi bo ka nyongó nde, ea nebo dáotoka ka nji ndea moame ndo. ²¹ K'esa nde dábaokani kau, Elódhe áoola ngombe á kókota neke, áoika ka kankaanga á kókota, áoabha mosá abo. ²² Bakpa bâ gáke okobisaga akpe gea: «Nna ye eso á nkpa unge, a ye to eso á mókota á na kobha!^r» ²³ Kěke ndo to Malaeka ndea Mókota áom'beta Elódhe na kukua á bamoso, ka nyongó á dokomisa ake bea Mokonga. Elódhe áokua.

²⁴ Nanga ába bó, Nyongó á Mokonga dáomba oma ásii phê. ²⁵ Co, bii Bhaanábha na Saúló bágobi ye ekuma nebo ka Yeusaléma, báombheda Yoáni, mmbe báomophana Málíkó, áoja na bo.

13

Bésombhu Póló na Bhaanábha ka bhedanaga

¹ Ka kanisa ndea ka Antiokía dátú na baotu-nyongó na baphangigi. Ina á bo aungee: Bhaanábha, Simóni (mmbe dábatú omophana ntóa-koinda), Lukío (ntóa ka Kuéne), Saúló na Manaéni (mmbe bámoțeani na Moame Elódhe^s.) ² Esa moci, bii dábaombhebha Mókota, na ika kanga á eaga ka nyongó á mema á Mokonga, Měma á Mokonga áöngodea te: « Óbhisani Bhaanábha na Saúló ka mpephe. Nga, něophani k'ekuma. » ³ Co, mbusa á tutuisa ememi na ika kanga á eaga ka nyongó á mema á Mokonga, báobhisa njaga gũ á bo mpó, báödeketa báge.

Bhaanábha na Saúló báobhedanaga na Kipúo

^r12.22 Ejeikiéle 28.2.

^s13.1 Oani, ande Elódhe Antipasi. Ona Lóka 3.1.

⁴Měma á Mokonga ěteki ye Bhaanábha na Saúlɔ, báoga na Seleukía. Kó, báokambea ka koko ángbó, báokaia ka kesanga ángbó ndea ka Kipúɔ. ⁵Bii bákidi ka Salámi, báɔtɔmia nyɔngɔ á Mokonga k'endu á bɔphei ndea baYúdha. Yoáni-Málikɔ dátú kimoci na bɔ ka enga abɔ k'ekuma. ⁶Báokaia ka kesanga ndɔ bhui, báojua ka Páphɔ. Oa, báondhonda moYúdha moci, n'ande nkume na mɔtu-nyɔngɔ á mbea, ina ake Báala-Yéso. ⁷Dátú kimoci na moame Σεεγίɔ Pólɔ. Moame ndɔ dátú ntɔa-ubhapha. Ye, áɔɔphana Bhaanábha na Saúlɔ, nga dáokaba phê ɔka á nyɔngɔ á Mokonga. ⁸Nkume nde (ina ake ka kiGiíki Eléma), â gǎke opua na Bhaanábha na Saúlɔ. Áokaba imisia á moame gea te, kabeekeembe nyɔngɔ á Mokonga. ⁹Oa ndɔ, Saúlɔ, (mmbe báɔmɔphana Pólɔ^b), áotuma na Měma á Mokonga, áontumia Εέμα n'iso, ¹⁰Áongea te: « Ɔbe otúmi n'etete bhui á maibe n'odhemayɔ, muna-Nketi, m'bibia á etete bhui á kodoni, kódeketeeka tukatuka á moangɔ ndea Mɔkɔta? ¹¹Ɔka phɔ! Kěke nde Mɔkɔta aokambande na kema. Obande keíme-íme, kanga á ɔna á ɔanga á mani ka mbenɔ abhɔa. » kěke ndɔ, iso ake áoinda bhii! Áoba subi á kaiphio. Áotamba n'áobabataga ka kaba mmbe aɔnsɔndɔea mosá. ¹²Ɔɔ, bii moame aɔni ye nyɔngɔ ndɔ, áom'beekea Mɔkɔta Yéso, ka nyɔngɔ nde dáyyayami phê na bɔphei ndɔ.

Pólɔ na Bhaanábha báɔtɔmia Nyɔngɔ á Mokonga ka Pisidhía

¹³Mbusa, Pólɔ na badhake báotoka na Páphɔ, báokambea ka koko ángbó, báojabha ka Péeega nnde á ka kenombe á Pamphilía. Oa, Yoáni-Malíkɔ áokatana na bɔ, áoja na Yeusaléma. ¹⁴Bámei ye ka

^t13.9 Saúlɔ dátú ina neke á baYúdha. pólɔ ande ina neke á baLóma. ɔna 22.27-29.

Péega, báoga na Antiokía nde á ka kenombe á Pisidhía. Ai ye esa á sabato, báongia k'endu á bophei ndea baYúdha, báoika ka odo. ¹⁵ Mbusa á tanga subi á buku á εphi ndea Mósa, na subi á buku ndea baotu-nyongó, baame á endu á bophei ndea baYúdha báonteka nkpa ka ngodea Póló na Bhaanábha te: «Baya, aobá na bona nyongó ka kpagisaga á mëma á bakpa, yongani. » ¹⁶ Póló áoma, áomesa njaga ake áõgea: «BaIsilaéli baya, na babangi-Mokonga, okani pho! ¹⁷ Mokonga ndea baIsilaéli, désombu batatasu. Báobika ka bukpekpe ndea Mokonga ka matu ndo dábaiki ka Mísii bea bakeni. Détoisi gáke kó ka bukpekpe neke. ¹⁸ Áokinia tambea á bo ka nkanda ka basaga bea nkama gena (40)^u. ¹⁹ Dátindikisi ekuna ngia á njaga ibe (7) ka Kanána, áõbopha baIsilaéli nji ndo ábe botuko nebo^v. ²⁰ Kema ndo bhui dágeani ka basaga bea mia gena na nkama buku (450).

« Mbusa í, áõbopha bateni-nyongó ka matú á motu-nyongó Samuéli^w. ²¹ Mbusa índó, báomema Mokonga eophe mokota. Mokonga áõbopha Saúló muna-Kísi, ntóá á k'ekuna ndea Bhenjamína. Saúló dáí nji ka basaga nkama gena (40). ²² Mbusa í, Mokonga áontokisa Saúló, áomamisa ká bo Dhaúdhi ka kókota. Â photo oyonga ka phoa ake be, < Nensombu Dhaúdhi, muna-Yése, mmbe amobongei ka mëma. Ye, atotokisande mophe nemo bhui^x. > ²³ Co, k'ebokoti ndea Dhaúdhi,

^u13.18 Kinia á tambea á bo: Ba dundu subi á buku nenbgo á kala gea déophi ea. Ona Juana 1.7; 12.51; Mõmba 14.34; Toláti 1.31.

^v13.19 Ona Toláti 7.1; Yósúa 14.1.

^w13.20 Ona Bateni-nyongó 2.16; 1Samuéli 3.20.

^x13.22 Ona 1 Samuéli 8.5,19; 10.21; 13.14; 16.12; Jabhúi 89.21.

Mokonga  ophi baIsila eli Namisi b nd  d m ku, ina ake Y so. ²⁴ Mos    bhika   Y so, Yo ni-M'batisi d phei baIsila eli bobhu gea, b k tie tambea   b , na bebatise^y. ²⁵ Bii Yo ni d  ye bhíbhí   g ba   ekuma neke,  oy nga te,   Bookanisia gea nende ani? Ke g ke nkpa nde boom'bondeaga. Ye andiu obhika mbusa ani. K okena na koda   ngoi   biato neke^z.  

²⁶   Baya, basuko   Abhala mu na babangi-Mokonga. Besu baunge Mokonga d sotekisii ny ng    boamia   ka m ma ndee. ²⁷ C , bat a ka Yeusal ma na bak ta neb , d b k m bhi Y so. D b k ubhi photo ny ng  ndea baotu-ny ng , nde d baotanga esa   sabato bhuhui. Ka tena ny ng    kukua   Y so aunge d bat tkisi boabhi ndea baotu-ny ng . ²⁸ Nanga d b ka ni cina   ny ng  nde akeni Y so akuie u, d bamemi Pil t  gea,  nkuse Y so. ²⁹ Bii b t tkisi ye kema bhuhui nde baotu-ny ng  d badundu ka ph a ake, b okisa m nda ake g    me   nkpat , b o mba u.^a ³⁰ Mokonga   g ke onjukisa ka kukua. ³¹ Mbusa, Y so  senek a k'esa  sii, bunde d batoki na ye na Galil ia ka g  na Yeusal ma. K ke nde, b  b unge b nde bamamei   ke mos    bakpa. ³² Besu g ke, beon tomiaga Mbino  nj  nd  Mokonga d  ku batatasu. ³³ Mokonga at tkisi m k  nd  ka besu basuko   b , ka ajujukisa   Y so ka kukua b nd  d badundu ka Jabh i   ko ibe,   Obe onde miki nemo.

^y13.24  na Mal k  1.4; L ka 3.3.

^z13.25  na Yo ni 1.20; Mat 3.11; Mal k  1.7; L ka 3.16; Yo ni 1.27.

^a13.29  na Mat 27.22-23,57-61; mal k  15.13-14,42-47; L ka 23.21-23,50-56; Yo ni 19.15,38,42.

K'esa nde nende abhako. ›

³⁴ Ka phoa jujukisa á Yéso ka kukua, ka gea nyama ake ka phoembe,
Mokonga dáýngi be,

‹ Nenototokisiande meyo moko á bonjanja
nde démoku Dhaúdi. ›

³⁵ Ka nyongó índó unge ayóngi photo ka buku nengbo gea,

‹ Obe Mokonga, kónsageku mene á bonjanja nekó, áphoe subi á
bhota. ›^b.

³⁶ Nga, mbusa á Dhaúdi goba á bhedanaga bíndó mophe ndea Mokonga
dákondi ka enda ake, áokua. Báomumba ka ngbangbata ndea batatake,
mõnda ake áophoa^c. ³⁷ Cò, mmbe Mokonga dánjukisi gáke ka kukua,
nyama ake dákaphoe. ³⁸⁻³⁹ Cò baya, ubhani gea, bánongodi nyongó á ima
á bojede. Ka nyongó á Yéso unge, mmbe am'beeki, ana bukpekpe á ba
ntoa-doni mosá á Mokonga ka kema bhui. Ephi ndea Mósá nna gáke
otoka amisa anu ka kema ndó bhui. ⁴⁰ Ka bondó, egephani na nyongó
ndea baotu-nyongó gea katotokeanembe ka benu. Dábadundu te,

⁴¹ ‹ Onani pho, batoa-ekεεεε nde ca!

Yayamani, bóbungege.

Nga, netotokisande ekuma ángbó ka matu nenu. Nanga bánotomiaga
doni, bókóbeεεεku.^d › »

⁴² Ka juana á Póló na Bhaanábha k'endu á ememi ndea baYúdha, bakpa
báödengemisaga gea, bábhike goto esa á sabato ndea mbusa, ka

^b13.35 Ona Jabúi 2.7; Isaía 55.3; Jabhúi 16.10.

^c13.36 Ona 1 Bakota 2.10.

^d13.41 Ona baEbhulanía 1.5.

tǔmiaga goto tǔ nyǔngǔ ndǔ. ⁴³ Ka phanjekanaga á bakpa, baYúdha básii na batǔa k'ekuna nengbo bunde dábábeeki esomba ndea baYúdha, báom'bea Pólǔ na Bhaanábha. Bǔ, báǔyǔngaga na bǔ, báǔǔgbagisaga mǔma gea, báike ka bonjánja á ekondi ndea Mokonga.

⁴⁴ Esa á sabato ndea mbusa, bakpa á ka nji básii phê báodhondanaga ka ǔka á nyǔngǔ á Mǔkǔta. ⁴⁵ Bii baYúdha dábaǔni usese á bakpa ndǔ, báotuma na nsengo, báongana bǔphei ndea Pólǔ na bhóma ake. ⁴⁶ Pólǔ na Bhaanábha, bâ gǔke ǔsikisia nyǔngǔ na ntende be: «Benu baunge atokeni phǔ benǔphê Nyǔngǔ á Mokonga mosá! Cǔ, bii boyé, na ǔna gea te bókókeni bá na enda á meyǔ, begande k'ekuna nengbo. ⁴⁷ Nga, Mokonga asososi subi á buku neke be,

ǔ Déomesi bea ǔbhea k'ekuna bhubhui,

ka gea bakpa bábe na boamia ka mokonda bhui^e. ǔ »

⁴⁸ Bii bundǔ bána baYúdha báǔki tǔ nyǔngǔ ndǔ, báoba na maseye phê. Báobhebha nyǔngǔ á Mǔkǔta Yéso, na bakpa bǔbhu bunde mokonga dǔsǔmbu ka bá na enda á meyǔ, báobeekea. ⁴⁹ Nyǔngǔ á Mǔkǔta áondanda ka nji ndǔ bhui. ⁵⁰ BaYúdha bâ ndiu ǔyombokisa bakǔta á nji, na bake á koomba bundǔ dábaombebha Mokonga. Bǔ, báokpanga tambisaga á Pólǔ na Bhaanábha, báǔbeaga ka nji nebǔ. ⁵¹ Pólǔ na Bhaanábha, báocicia nkaa á kusi á ecinji^f abǔ, mpǔ báoga na Ikonío. ⁵² Cǔ, bagoigi á ka Antiǔkía báotuma na maseye, phǔtǔ na Mǔma á Mokonga.

14

^e13.47 ǔna isaía 49.6.

^f13.51 ǔna Malíkǔ 6.11.

Póló na Bhaanábha báophea Mbino Ánjá ka Ikonía

¹ Nyongó nde dáogeana ka Ikonío, aunge dá photo ogeana ka Antiokía. Póló na Bhaanábha báongia k'endu á bophei ndea baYúdha. Bâ photo ophea na ka bii bakpa básii, baYúdha na bunde báná baYúdha dábam'beeki Yéso. ² BaYúdha íbunde dábayé beeké á Yéso, bâ gǎke šsoia bunde báná baYúdha békangee bunde bām'beeki Yéso. ³ Póló na Bhaanába, bâ gǎke oika kó esa ásii. Báosuia tšmiaga á nyongó á Mókota kanga á ngaka na sebea ake. Mókota â koopha bukpekpe á totokisa ketangao na mphanigó ásii. Nndo unge aengekisi bophei á bonjánja á ekondi neke gea ande doni. ⁴ Batóa ka nji ndo bâ gǎke okatanaga. Bunengbo báoba nkekéo á baYúdha, bunengbo nkekéo á bateki. ⁵ BaYúdha na bunde báná baYúdha, na bakota nebo, bâ gǎke osuia tambisaga Póló na Bhaanábha, na moa abo ka betaga abo n'ete. ⁶ Bii Póló na Bhaanábha báoki maca ndo, báotea báoga ka kenombe á Lísita, na Dhéebhe, nji ndea Likaonia, na nji á ka mpéphe í. ⁷ Kó, báotutuisa pheá á Mbino Ánjá ndea Mókota Yéso.

Póló na Bhaanábha báobhedanaga ka Lísita

⁸ N'doti moci dátú ka Lísita ecinji ake n' aphephi. Ye dáiki ka odo kanga á tamba kpanga á bokoteana ake. ⁹ Co, áomǎka Póló n'ayongá. Oa, Póló áontumia n'doti n'iso, áoubha gea, ana beeké nnde aotoka amisa ake. ¹⁰ Ka bondo, Póló áoyongodea n'eso akpe gea: « Omesia phoi! » Ntóa kidoti ndo ášmesia, áobekaga, áotamba. ¹¹ Co, bii usese á bakpa báoni ye bó, báokoga ka yongea á botóa á ka Kilikaonia, gea: « Bakota á na kobha bábhedi iii á kokpa, báokia mote asu! » ¹² Báomophana

Bhaanábha: « Jéu ». Bâ gǎke omophana Póló: « Eeme^g », ka nyongó nde Póló aámbe dátú oyonga. ¹³ Mpó, ntobei-phea á endu á esomba ndea Jéu áombhika na mǔku á ngombe n'antóndi na maya ka kǐo nde dátú ka ngba á nji. Aobhika kimoci na usese á bakpa ndó. Nga bó, báokonda phea á nyama ndó ka phoa á Póló na Bhaanábha. ¹⁴ Bii bateki, Bhaanábha na Póló báoki nndó, báonyuaga ngombe nebo, báokamisaga ngia ka usese á bakpa na báokoga gea, ¹⁵ « Badhani, bogi bondó ka bo? Be photo bakpa bea benu, bekengeani to na benu ka kema bhui. Beonóphea Mbino Ánjá ka gea, bódekete dokomisa á kema á jái-jái, bóketie ka Mokonga mmbó meyo, mmbó aconji kobha, mokonda, obenge na kema bhuhui nde a kau^h. ¹⁶ Ka matu nde dányényi, Mokonga dádeketi ekuna bhui bábee aphe nde bákondi. ¹⁷ Dádeketi gǎke mphanio á bonjánja neke. Nga, anóphi mbua ka toka á na kobha, dungu ka matu iⁱ, áonókutisa, áotumisa mǔma anu na maseye. »

¹⁸ Nanga ába bó, dátú akpe ka imisia á mophe á bakpa gea bákáebophe monó phea.

¹⁹ Mbusa, baYúdha á ka Antiokía na Ikónio, báosoa usese á bakpa gea bagamane na bó, bámoé Póló ka betagǎke n'ete. Báonga ně ka ngba á kenombe, báokanisia te aku. ²⁰ Bagoigi bâ gǎke ontimba Póló. Ye áokoda iso. Mpó, áoja na nji. Mama i, báoga na Bhaanábha ka kenombe á Dhéebhe.

^g14.12 Ka esomba ndea baYúdha, Jéu dátú moame á bakota á na kobha. Eeme áoba ntómi mbino neke.

^h14.15 Ona Juána 20.11; Jabhúi 146.6.

ⁱ14.17 Ona Jabhúi 147.8; Yεemía 5.24.

Póló na Bhaanábha básikianigi na Antiokia

²¹ Póló na Bhanábha báju ye ka kenombe á Dhéebhe, báophea Mbino Ánjá ndea Mókota Yéso, bakpa básii báoba bagoigi. Mbusa, báosikianaga na Lísita, Ikonío, Antiokía á ka Pisidhía. ²² Bii dábaotamba ka nji ndo bhui, báogbagisaga mēma á bagoigi gea, báende ka beekea nebo. Báogea te: « Akeni básotambisege phê mosá á ngia asu ka koboame ndea Mokonga. » ²³ Subi á kanisa moci-moci á ka nji ndo, Póló na Bhaanábha báosombwa bagbega á kanisa. Mbusa i, báomema na báoika kanga á eaga ka nyongó á mema á Mokonga. Mpo báobhisa ka njaga Mókota mmbe bām'beeki éambe.

²⁴ Mbusa, báotenisia ka kenombe á Pisidhía, báojua ka nji á Pamphilía. ²⁵ Mbusa, báophea nyongó á Mokonga ka Péega. Mpo, báotonganaga na Atalía. ²⁶ Oa ndo, báokambea ka koko ángbó, báoga na Antiokía á ka Sulía, nji ndo unge dábébhisi ka njaga á Mokonga mene á ekondi ka gea, bátotokise ekuma nebo ndo dábagobi. ²⁷ Báju ye na Antiokía, báodhondanisa batwa kanisa, báongodea kema bhui nde Mokonga dági kimoci na bo, na bii Mokonga ekodei photo bakpa nde báná baYúdha aphe á beekea á Mokonga. ²⁸ Báoika na babeeki oa k'esa ásii.

15

Kanisa á ka Yeusalémaka adhondanigi ka nyongó á gua ganja

¹ Mbusa, bakpa buangbo, bunde dábatoki na Yudhéa, báoga ka kenombe á Antiokía á ka Sulía. Báju ye kó, báokpanga goisaga á badhabo babeeki bobhu nyongó ndee: « Aoba na bókógu ganja bíndo

εοphi ndea Mόsa asosi, bόkόtόκεku na boami ka mēma^j. » ² Cω, Pόlω na Bhaanábha báoya bophei nebω, báopua na bω ásii ka yonga. Ka bondω, babeeki á ka Antiokía báonsombwa Pόlω, Bhaanábha na bakpa buangbo sωsobe abω, ka gea báge na Yeusaléma, mωte á bateki na bagbega á kanisa, ka phwa á nyongω nde dábaopua kau.

³ Ka Antiokía, kanisa áobopha kema nde akeni enga abω ka tamba. Báonyénya ka Phoinikía na Samalía, báōtomiaga babeeki nyongω bii batwa-k'ekuna nengbo bámbeeki Mokonga. Nyongω ndω áōbongea babeeki bobhu phê. ⁴ Bii bakpa nde kanisa déteki báju ye na Yeusaléma, batwa ka kanisa, bateki ndea Yéso na bagbega báōsesea. Pόlω na Bhaanábha báōtomiaga kema bhui nde Mokonga dági ka njaga abω.

⁵ Babeeki buangbo, bundω dábatú mosá k'ekombo ndea baPhaisáio, báoma, báoyonga te: « Akeni ndiu babeeki á k'ekuna nengbo bunde bábeeki, bágue ganja na sosea abω gea báambe εοphi ndea Mόsa. »

⁶ Bateki na bagbega báodhondanaga ka ianaga ka nyongω ndω. ⁷ Mbusa á pua phê, Pétee áoma, áōngodea te: «Baya, benu sasanu booubha gea, Mokonga dámsombu kala sωsobe anu ka gea te nétomiege nyongω neke k'ekuna nengbo gea, báōke Mbino Ánjá na beekaa i. ⁸ Mokonga mmbω aoubha mēma á bakpa, aengekisi na beekaa batwa á k'ekuna nengbo ka opha abω Mēma á Mokonga bíndω dásophi photo. ⁹ Kásotinganisi gáke na bω nga, asokosi mēma á bω ka nyongω nde bábeeki. ¹⁰ Cω, kēke nde bo gáke onjobhisaga Mokonga ka bo nga, boōsosea bagoigi nde bákumbe nkumba nde, nanga batatasu nanga besu sisasu débékétoki kumba i. ¹¹ Bebeeki gáke gea, Mokonga asóamisi ka nyongω á bonjánja

^j15.1 Ona baLáwi 12.3.

á ekondi ndea Mókota Yéso, bíndo déamisi batɔa k'ekuna nengbo. »

¹² Mpo, usese á bakpa bobhu báodhakana, phio! Báomǎkanea Pólɔ na Bhaanábha bii báotomiaga mphanio na ketangao ndo Mokonga dátotokisi ka njaga abo sɔsɔbe á batɔa-k'ekuna nengbo. ¹³ Bii bágɔbi ye yonga, Yakóbok^k áǎngodea te: «Baya, ómɔkani pho! ¹⁴ Simóni^l dásóngodi bii Mokonga aphanisi phó ngomi neke ka batɔa-k'ekuna nengbo gea, éɔmbɔe sɔsɔbe abo, bábe bakpa neke. ¹⁵ Nyongɔ ndo áotamba kimoci n'inde á baotu-nyongɔ, nnde dábadundu subi á buku á Mokonga be,

¹⁶ < Mbusa indo, nejaeka

néophéka goto endu^m ndea Dhaúdhí nnde dǎngbɔkani.

Nebongisiagande goto ngundu-endu ndo.

¹⁷ Ka gea te, bakpa bunengbo bobhu bánkabande Mókota.

Eya, débophani batɔa-k'ekuna bhui, bunde débophani gea te bábe buamo.

Nndo unge Mókota ayongi,

¹⁸ moangɔ neke nnde dádigimisi kalaⁿ. >

¹⁹ Ka bondɔ, neteni nyongɔ be: Nekanisi te, békětambisegembe batɔa-k'ekuna nengbo bunde bámbeeki Mokonga. ²⁰ Bédunduie ndiu baoba gea, báye bɔjɔkio nde á ka ea nyama nde dá báphei ka pheá.

^k15.13 Oani ande Yakóbɔ muna-amake na Yéso.

^l15.14 Simóni ande ina á ka mosá-mosá ndea Petée ɔna Mat 4.18.

^m15.16 Endu ndea Dhaúdhí ande gea te ebokoti neke.

ⁿ15.18 ɔna Amósi 9.11-12

Bákage mɔnɔ k'aphe á otungɔ^o. Bákaee mɔnɔ nyama n'aku iti, bákaee mɔnɔ phɔɔ magia^p. ²¹ Nga, kpanga á kala, báɔpheá na tanga éɔphi ndea Mósa subi á k'endu á bɔphei danga-danga ndea baYúdha k'esa á sabato bhui na ka kenombe bhui. »

Kanisa adundu baoba ka babeeki á ka Antiokía

²² Mpɔ bateki, bagbega á kanisa na kanisa bhui, báophanga sɔmbɔa á ka bakpa sɔsɔbe á bɔ na teka á bɔ ka Antiokía kimoci na Pólɔ na Bhaanábha. Báɔsɔmbɔa Yúdha mme bá phɔɔ ɔmɔphana Bhalisábha na Síla, bunde dábatú na kɔkɔta sɔsɔbe á badhabɔ. ²³ Báɔteka na baoba na bádundu subi í be,

« Besu bateki, bagbega na babeeki bësesi badhasu bundɔ báná baYúdha bunde báiki ka Antiokía, Sulía na Kilikía. ²⁴ Bɛɔki gea, bakpa buangbo ka besu bátoki koni kanga á moangɔ nesu. Báonóagatisa na kɔbisa á mëma anu na nyɔngɔ neɔɔ. ²⁵ Ka bondɔ, béoúbha ophanga na mëma moci, ka sɔmbɔa á bakpa ndɔ beóteka mɔtenu. Bágande kimoci na badhasu ékondi, Bhaanábha na Pólɔ. ²⁶ Bɔ, dábabhisi enda neɔɔ bhui ka bhedaneaga á Mɔkɔta nesu Yéso Kiísito. ²⁷ Benótekisii Yúdha na Síla, bɔ bánongodeande bhase nyɔngɔ nde benódundui. ²⁸ Nga, Mëma á Mokonga na besu sasasu, bephangi gea békénokumbiseku nkumba ádoko, tɔndɔ éɔphi nde ana kantíti n'ande be. ²⁹ Bókoee mɔnɔ eea nde báphui ka pheá á bakɔta á na kobha, bókoee phɔɔ magia, na nyama n'aku iti. Bókoge mɔnɔ gáke k'aphe á otungɔ. Bɔbangisa na nndɔ, ámbé

^o15.20 Oani, otungɔ ande juka na kema nde éɔphi a imisi, ɔna baLáwi 18.6-23.

^p15.20 ɔna Juána 34.15-16; baLáwi 17.10-16.

bogi anja. Benosesi! »

³⁰ Mpɔ Pólɔ na badhake báɔkɔa ka nji ndɔ, báoga ka Antiokía. Kó, báǒdhondanisa babeeki bɔbhu, báǒbopha baoba ndɔ. ³¹ Mbusa á bɔ tanga á báoba ndɔ n'eso akpe, báobá na maseye nga, bɔphei kau débopphi bukpekpe á ka mëma. ³² Yúdha na Síla bundɔ baɔtu-nyɔngɔ, báǒphea phê, báǒgbagisa na opha abɔ bukpekpe. ³³ Báoika kó k'esa abhɔa, mpɔ, babeeki bɔbhu báɔkɔa gea báje na bɔjeje mɔte á bundɔ dábɛteki. [³⁴ Síla â gǎke ophanga neke jiga ka Antiokía^q.] ³⁵ Cɔ, Pólɔ na Bhaanábha na baphangigi buangbo básii, bâ gǎke ojiga ka Antiokía, ka phangiaga na phea á Mbino Ánjá ndea Mɔkɔta.

Pólɔ na Bhaanábha bákatanigi

³⁶ Mbusa á b'esa abhɔa, Pólɔ áongodea Bhaanábha te: «Béje phó ka enjea badhasu babeeki ka kenombe moci-moci nde débetǒmigi nyɔngɔ ndea Mɔkɔta, ka enjea ambé enda abɔ a bo. » ³⁷ Cɔ, Bhaanábha dákondi gǎ na Yoáni mmbe báɔmɔphana Málíkɔ. ³⁸ Pólɔ dáɔni gea kákeni bheda ake báge na ye nga, Málíkɔ dédeketi ka Pamphilía, kanga á tutuisa ekuma kimoci na bɔ^r. ³⁹ Báopua phê ngǔngu abɔ na ka bii dábakatanigi. Bhaanábha áɔmbheda Málíkɔ, báokambea ka koko ángbó, báoga na Kipúɔ. ⁴⁰ Pólɔ â gǎke ɔnsɔmbɔa neke Síla. Mpɔ, babeeki báɔmema Mokonga ka phɔa á bɔ gea, báge na bonjánja á ekondi ndea Mɔkɔta. ⁴¹ Báɔtɔmba Sulía na Kilikía^s na báogbagisaga mëma á batɔa-kanisa.

^q15.34 Miki á nyɔngɔ nde nna subi á buku nengbo á kala.

^r15.38 Ɔna photo 13.13.

^s15.41 Pólɔ dátu ntɔa na Kilikía.

Póló ansombu Timotéo ka tamba

¹ Póló áojua ka Dhéebhe mbusa á oa áotongana na Lísita. Oa, dátú na ngoigi moci ina ake Timotéo. Amake dátú moYúdha m'beeki. Abhake dátú gǎke neke moGiíki. ² Babeeki á ka Lísita na Ikónio dábatú obhebha tambea á Timotéo anja. ³ Ka bondo, Póló áokonda támbaga na ye. Áombheda, áongusisa ganja ka nyongó á baYúdha bunde dábatu k'oma ndo bhui. Nga, bakpa bobhu á k'oma ndo dábaoubha gea, abhake dátú moGiíki. ⁴ Co, Póló na badhake báotamba ka kenombe danga-danga, na báoubhisa babeeki gea báambe ephi nde bateki na bagbega á ka Yeusaléma dábabhisi. ⁵ Měma á batoa ka kanisa áoba na bukpekpe ka beekaa. Esa bhui, babeeki báoyamea.

Ntoa Makedhonia bámophani Póló ka mphanio

⁶ Póló na badhake báonyénya ka nji bhui á Phuigia na Galatia nga, Měma á Mokonga dēimisii tōmiaga á nyongó á Mokonga ka nji á ka Asia. ⁷ Báju ye bhíbhí á Misía, báokengisia ngia ka Bhitinia, Měma á Yéso â gǎke ōimisia. ⁸ Ka bondo, báotata Misía, báodhidha ka ikó á na Tóa. ⁹ Kiipha, Póló áona mphanio, áomōna ntoa-ka Makedhonia n'amame. Ye áon'dengemisaga Póló, áongea te: « Kaia óbhike ósoenge ka Makedhonia. » ¹⁰ Kěke ndo mbusa á mphanio, béokamisaga méa ka gǎ na Makedhonia nga, débeúbhi doni gea te, Mokonga asóphanima ka tōmiaga Mbino Ánjá kó.

Póló angi ka Makedhonia

¹¹ Co, ka mea asu ka Tóa, béokambea ka koko ángbó, mōngó moci

béojua ka kesanga á Samotiáke. Mama í, béojua ka Neapóli^t. ¹² Toka á oa, béojua ka Philípi, kenombe ángbó á ka mosá-mosá á ka Makedhonia nnde baLóma dábatumi kau. Kó, béoda b'esa abhɔa. ¹³ Esa á sabato, béotoka ka nji ndɔ, béoga ka nkpangba íbo moci, béokanisia te, ɔma á ememi a oa. Cɔ, béoika ka odo, béɔdhonda bake bunde dábadhondanigi, béoyɔnganga na bɔ. ¹⁴ Ka bake ndɔ moci, ina ake Lúdhia ntɔa ka Tuatéa, n'ande photo nsombisigi ngɔmbe anje nnde a n'esombi akpe, n'ande m'bangi-Mokonga. Mɔkɔta áokoda mɛma ake ka ɔka bhíbhíbhí yɔnga ndea Pólɔ. ¹⁵ Bii bam'batisi na bakpa nde bá k'endu neke bɔbhɔ, áosɔphana mɔteke áogea be: «Bii bobeeke doni gea, nem'beeki Mɔkɔta, bhikani bóike mɔte mɔ. » Áosósosea gea bébeeke.

Báemakii Pólɔ na Síla ka mekako

¹⁶ Esa moci, débeoga k'ɔma á ememi, nke moci, mbhedanigi áosɔdhondanisa. Ye dá na bansombo á ɔtɔa á nyɔngɔ subi ake. Bakɔta neke dábaɔtɔa bangɔa ásii ka nyɔngɔ á ekuma neke. ¹⁷ Nke ndɔ áosóbea n'aokogaga te: «Bakpa nde bándé babhedanigi ndea Mokonga mmbe á na kobha. Báɔnóphea aphe á boamia á ka mɛma. » ¹⁸ Dáogeaga bó ka b'esa ásii. Ka bondɔ, Pólɔ áɔbea phê, áɔphaia, áɔngodea bansombo ndɔ gea: «Nenososi k'ina á Yéso Kiísito, tokani subi á nke nnde. » Kěke ndɔ tɔ, bansombo ndɔ báontoka. ¹⁹ Bii bakɔta neke báɔni gea nsebeɔ á etɔi neɔ abungi, báɔdhunga Pólɔ na Síla, báɔbota ka mosomba á nji, báɔbhisa ka ntua mosá á bateni-nyɔngɔ. ²⁰ Báɔbhisa mosá á bakɔta baLɔma, báogea te: «BaYúdhá nde báyombokisi kenombe nesu. ²¹ Báɔphea asii nde báimisii ka besu baLóma, beekéa í na gea í. »

^t16.11 Neapóli ande ikɔ ka Makedonia.

²² Usese á bakpa báǒbēea Póló na Síla. Bateni nyóngo báǒphuisisa bhóngo na sosea gea bébinde na ngbanga. ²³ Báǒbinda phê, báǒmakea ka mekako. Báonsosea m'bondigi-mekako gea, éambe anja. ²⁴ Bii aoki ye bo, áǒbhisa ka ntungudo á mekako. Áokpatikisa ecinji abo subi á gbutuka á me. ²⁵ K'esa angendi dhake, Póló na Síla dábatú omema na émba embó á bhebha á Mokonga. Badhabo batóa-mekako, báǒboka. ²⁶ Móngo moci, baningina akpe áodengisa nsimbio á mekako. Kěke ndo to, kío bhui á mekako áókukana.^u Ngoi á ngoa bhui ndea batóa-mekako, áokodokanaga. ²⁷ M'bondigi-mekako ajujuki ye, áonna kío bhui á mekako n'aukukanigi, mpó áophúia m'benge neke ka gea te, áemoane ně. Nga, dakanisi gea batóa ka mekako báti. ²⁸ Co, Póló â gǎke okoga k'eso akpe te: « Kǒmoembe! Besu báunge be phóto oani! » ²⁹ M'bondigi-mekako ndo, áoophanea obhea, áokamisaga ga, áongia, áogua k'ecinji á Póló na Síla, n'awekanaga. ³⁰ Mbusa, áǒjuanisa, â kǒúsia te: « Baya, akeni négee bo ka gea, néame ka mǐma? » ³¹ Báonsikisia te: « M'beekea Mókota Yéso, mpó oamande, obe n'ekombo neko. » ³² Mpó Póló na Síla báontómiaga ye na batóa k' endu neke bóbhu, Mbino á Mókota. ³³ Ka mbeno á keiphe ndo to, m'bondigi-mekako áǒbheda, na gǎ á sokosa abo aphephoa. Kěke ndo to, báom'batisa ye na bakpa neke bóbhu. ³⁴ Mpó m'bondigi-mekako áǒdaphisa Póló na Síla k'endu neke, áǒbopha eea. Ye kimoci na batóa-k'endu neke báotuma na maseye phê ka nyóngo nde, dábam'beeki Mokonga.

³⁵ Bii esa akodokani ye, bateni-nyóngo baLóma báǒteka bakota á batóa-emani ka ngodea á m'bondigi- mekako te: « Ojuanisa bakpa ndo

ka mekakɔ. » ³⁶ M'bondigi-mekakɔ áoga ɔntɔmia Pólɔ mbino nnde: «Bateni-nyɔngɔ baLóma bámotekisii mbino, nénojuanise. Cɔ, juanani bóge na bojeje! » ³⁷ Pólɔ â gǎke ɔngodea batɔa-émani ndɔ te: «Básobindisi ka ntanga kanga á yɔngisa nyɔngɔ nesu, báosómakisa ka mekakɔ, na bende gǎke baLóma^v. Cɔ, kéke nde, bákondi básojuanise ka bɔsɔmea ka bo? Beendo. Bakɔta báunge bábhike básojuanise ndiu tɔ sasa abɔ. » ³⁸ Bakɔta á batɔa-emani báɔngodeaga bateni-nyɔngɔ bii Pólɔ ɛtɔngi. Báobanga bii báɔki gea, Pólɔ na Síla bände baLóma. ³⁹ Mpo, báobhika ka mpephe á Pólɔ na Síla, báɔdengemisaga, báɔjuanisisa ka mekakɔ. Báɔgea te, bátoké ka kenombe ndɔ. ⁴⁰ Ka juana á Pólɔ na Síla ka mekakɔ, báoga mɔte á Lúdhia. Oa, báɔbɔna badhabɔ babeeki, báɔgbagisaga ka mëma, mpo báoga.

17

Pólɔ na Síla báge na Tesalóníka

¹ Pólɔ na Síla báɔnyénya k'aphe á kenombe Amphipóli na Apɔlɔnía, báojua ka Tesalóníka, ɔma nde endu á bɔphei ndea baYúdha dátú. ² Bii Pólɔ dáembani na ngiaga kau, áongia k'endu ndɔ. Kó, áoabha na baYúdha ka sabato isaɔ ka phɔa nyɔngɔ nde a subi á buku á Mokonga. ³ Aokoda buku ndɔ, áɔtɔmiaga na phangea abɔ gea, dákeni Kíísito átambegé na kua, mpo áojujuka ka kukua. Aɔgea te: « Yéso, mmbe neɔnótɔmiaga nyɔngɔ ake, ye aámbé ande Kíísito. » ⁴ Ká baYúdha báobeekea, báɔdakatea Pólɔ na Síla. BaGiíki básii, babangi-Mokonga

^v16.37 Eɔphi á ka Lóma dáimisii binda á baLóma na ngbanga. Ona photo 22.25-29; 23.27

na bake á koomba, bâ photo obeekéa. ⁵ BaYúdha bâ ndiu oba na nsengo, báodhondanisa usese á bakpa jái-jái bundo dábědhondi k'oma danga-danga, báoyombokisa kenombe. Báokidia k'endu ndea Yasóni, báókaba Póló na Síla ka gǎ na bɔ mosá á madhondano. ⁶ Bii bákéboni gǎke, báöbotaga Yasóni na badhake babeeki buangbo mosá á bakota á kenombe na báokoga te: «Bakpa nde dábáyombokisi mokonda bhui, kěke nde bákidi oani, ⁷ Yasóni ęsesi gǎke mɔteke. Bagáa ndo bɔbhuhú bákáobea ɛphi ndea Moame á baLóma nga, bági te mɔame baangbo abei, ina ake Yéso. » ⁸ Nyongɔ ndo áǒbeisa usese á bakpa na bakota á kenombe. ⁹ Bakota á kenombe báöphendisa Yasóni na badhake babeeki bangɔa, mpɔ, báödeketa báge.

Póló na Síla bákidi ka Belóia

¹⁰ Ka ipha á esa, mɔngɔ moci badhabɔ babeeki báoga ǒkɔa Póló na Síla, ka gǎ á bɔ na Belóia. Ka kidia á bɔ, báongia subi á endu á bɔphei ndea baYúdha. ¹¹ BaYúdha á ka Belóia, dábatú na męma anja kǒnyénya baYúdha á ka Tesaloníka. Dábaokonda phê ɔka á nyongɔ á Mokonga. Esa bhui, dábaokaba kodoni subi á buku á Mokonga ka digimisa bɔphei ndea Póló. ¹² BaYúdha básii sɔsɔbe á bɔ báobeekea. Ka baGiíki, bake á koomba dábabeeki na bǒko básii photo. ¹³ Cɔ, bii baYúdha á ka Tesaloníka báoki gǎke gea, Póló a photo ɔphea nyongɔ á Mokonga ka Belóia, báǒgendea kó ka yombokisa na dengisa á bakpa. ¹⁴ Kěke ndo, badhabɔ babeeki báongesa Póló nci á obenge. Síla na Timótéɔ, bâ gǎke ojiga na Belóia. ¹⁵ Bundo dábantambisi Póló, báonjusa ka Aténe. Ka ja á bɔ, Póló áǒngodea gea, ambe Síla na Timótéɔ bákamisege gǎ dhonda ake.

Póló akidi ka Aténe

¹⁶ Bii Póló dátú òbondea Timótéó na Síla ka Aténe, mëma ake áoujukana ka òna á bii kenombe ndò atumi na iii á bakòta á na kobha.

¹⁷ Cò, subi á endu á bòphei ndea baYúdha, áoabha na baYúdha na babangi- Mokonga bunde báná baYúdha. Dá phòto ogea bo na bakpa nde dáòdhonda ka mosomba esa bhui. ¹⁸ Ka batò-a-ubhapha á ka nkindi ndea baIpikulíó na baSitóíkò, báokpanga pua na Póló. Bunengbo báoyònga gea: «Ntò-a-eongo nde akondi yònga á kema sina? » Buangbo goto: « A bea nkpa n' aòtòmeaga nyòngò á bakòta á na kobha bunde békéòúbha. » Dábayòngi bó nga, dábaòmòka Póló n'aòtòmeaga Mbino Ánjá ndea Yéso na nyòngò á jujuka á basí ka kukua. ¹⁹ Mpò, báòndhunga Póló, báonga në mosá á ntua á tena nyòngò nde dábaòphana: Aleòpágo^w. Oa, báongodea te: «Bé phò òtòka na beúbhi kantíti á bòphei á kěke nde òòòphea? ²⁰ Nga, beòkòka n'òyòngaga nyòngò nde békéòkimbe mòno. Betókondi gǎke beúbhe kantíti i. »

²¹ (Nga, batò ka Aténe bòbhu na bakeni nde dábaiki kó, dábaikii tò tǒmiaga kabe n'ande ka òka á mbino danga-danga á kěke.) ²² Cò, Póló áomama mosá á nkindi á bakpa ka Aleòpágo, áogea te: «Baya, batò ka Aténe, neòni gea bobhisi mëma anu phê ka bakòta á na kobha. ²³ Nga, bii déotámaga ka kenombe nenu, déònjia bhíbhíbhí òma á esomba nenu. Déòni ete-òpheò nde badundu kau be, «A kaphò mòkòta á na kobha mmbe nn'aóúbhikana. » Cò, mòkòta ndò boon'dokomisa kanga úbha ake, aámbe neònótǒmiaga mbino ake kěke nde. ²⁴ Ye ande

^w17.19 Aleòpágo ande mamba nde baGiíki dábaodhondanaga kau ka tena á nyòngò nde dáoguaga ka kenombe

Mokonga, mmbe aconji mokonda na kema bhuhui nde a kau. Ande Mòkòta á kobha na odo. Nn'aoika subi á endu nde nkpa apheki na njaga. ²⁵ Nna gǎke njaga á kokpa aunge aombhedaneaga, bea bíndo atúoba n'ana siki á kema nga, ye aámbé aobopha bakpa bhòbhu enda, epheu na kema bhui^x. ²⁶ Dáconji ekuna bhui á ka mokonda kpangea á ka nkpa moci, ka gea, báike k'oma bhui ka mokonda. Dábhisi matú danga-danga na bhisa á moó á oma á boiki nebo^y. ²⁷ Mokonga dági bondo ka gea, bakpa bánkabege na kenga ona ake, ye nna danga ka nkpa na nkpa ka besu. ²⁸ Nga, < Ka nyongó ake unge, beoenda, beotamba, bebei. > A bíndo batomigi-mení nenu, bági, < Bende banake. > ²⁹ Cò, bii bende bana-Mokonga, kákeni békanisie te, Mokonga akengeani na iii nde bakpa bákansii na bòngisiaga i na ólo, ngóa n'ete ka bá bakòta á na kobha. ³⁰ Mokonga nna ye gǎke ohea nyongó nde bakpa dábagi na bákáomúbha. Kěke nde aebòphani ye to bakpa bòbhu á k' oma bhui ka kětia á tambea abo. ³¹ Mokonga a ye bhisi esa nde atenaeka nyongó á batóa ka mokonda bhui ka kodoni, na ka njaga a nkpa nde ansombu. Dánengekisi nkpa kaye mosá á bakpa bòbhu ka jujukisa ake ka kukua. »

³² Bii batóa ka Aténe báoki ye nyongó á jujuka á basí ka kukua, buangbo báontebhea, buangbo bâ gǎke ogea te: «Beokande goto n'oyonga nyongó ndo esa nengbo. » ³³ Ka bondo unge, Pólo áokatana na bo. ³⁴ Nanga bó, bakpa buangbo báobeekea, báojukana na ye. Sósobe abo, dátú Dionisío, ka batóa á ka ntua Aleopágo na nke Dhamáli na

^x17.25 Ona IbaKòta 8.27; Isáia 42.5. Ona photo 7.48.

^y17.26 Ona Nkpangeo 1.28; Toláti 32.8.

bakpa bunengbo photo.

18

Póló aobhedanaga ka Kolító

¹ Mbusa indo, Póló áotoka ka Aténe, áoga na Kolító. ² Kó, áondhonda moYúdha moci inake Akíla, mmbe dábokeani na nji Ponto. Ye na nkake Piisíla dábakidi to kéke ka toka á bo na Italia. Dábatoki kó ka nyongó nde, Kódhio moame ndea Lóma, désosi baYúdha bobhu gea bátoke ka Lóma. Ka Kolító unge Póló dájukani na bo. ³ Áoika mote bo n'aobhedanaga nga, ekuma nebo dátú á etete moci, n'ande á bongisiaga á ema. ⁴ Co, esa á sabato bhui, Póló dáoabhaga na baYúdha na baGiíki subi á endu á bophei ndea baYúdha ka gea te, bábeeke.

⁵ Mbeno nde Síla na Timóteo báju ka toka na Makedhonia, Póló á gáke oyamea bhua ke ka phea nyongó á Mokonga. Áöengekisia baYúdha gea, Yéso ande Kiísito. ⁶ BaYúdha bá ndiu oya nyongó ndea Póló na bhóma ake. Ka bondo, Póló áötitiia bhongó neke^z, áöngodea te: « Magia anu, ábe ye to ka mō anu sasanu. Nna yé nyongó nemo. Kéke nde negande k'ekuna nengbo. » ⁷ Póló áotoka oa, áoga mote á nkpa moci ina ake Títo Yúsito. Ye, dátúom'banga Mokonga. Endu neke dátú bhíbhí á endu á bophei ndea baYúdha. ⁸ Kiísipo, moame á endu á bophei ndo, á gáke ombeeke Mókota, n'ekombo neke bhui. Bató ka Kolító básii, bunde dábaoki bophei ndea Póló, báombeeke Mókota, báöbatisa.

⁹ Kipha moci, Póló áona mphanio, Mókota Yéso n'aongodea te: « Kobange mono, kodhakane mono, tutuisa ndiu bophei ¹⁰ ka nyongó nde

^z18.6 Ona Maliko 6.11.

eme, ne kimoci n'obe. Ka bakpa kákodhunge ku na gea ako ájede nga, ne na bakpa nemo básii ka kenombe nde. » ¹¹ Ka bondo, Póló áoika kó saga moci na gbutuka. Aõpheá bakpa nyongó á Mokonga.

¹² Co, ka matu nde Galío dátú mokota ndea baLóma ka Akáya, baYúdha dábjukani gäke ka maca á Póló, báombhika ně ka ntua á tena á nyongó. ¹³ Báoyonga te: « Mogaa nde aokaba botea á bakpa k'aphe á bhebha á Mokonga, k'aphe nde atingani n'εphi. » ¹⁴ Póló dáogea áyonge, bii Galío dáongodea baYúdha te: « Aoba n'ande ntwa-bojede na ntwa kaíso, ámbé nenókande. ¹⁵ Co, bii boopua ka phwa nyongó, ína na εphi nenu sasanu, nndo a to onwenjea benu. Kékondi gäke bá á nteni-nyongó nndo. » ¹⁶ Mpo, áõbeaga ka ntua á tena á nyongó.

¹⁷ Mpo, bakpa bobhu báondhunga Sositéni, moame á endu á bophei ndea baYúdha, báom'betaga mosá á ntua á tena nyongó. Galío kagee gäke ka kema.

Póló aosikianaga na Antiokía.

¹⁸ Mbusa índó, Póló â goto koika na Kolító k'esa ásii. Mpo, áwókana na babeeki, áokambea ka koko ángbó, áoga na Sulía kimoci na Piisíla na Akíla. Mosá á meea á Póló ka Kenkuléa, báonkangadua ka mō, ka nyongó nde dánu esomba^a. ¹⁹ Mbeno nde bákidi ka Ephésó, Póló áõdeketa Piisíla na Akila oa, áongia k'endu á bophei ndea baYúdha, áoabha na bo. ²⁰ BaYúdha báondengemisaga gea te, áike goto na bo k'esa ásii, Póló â gäke oya. ²¹ Â ndiu wókana n'abo áõgea te: « Aoba Mokonga n'akondi, ámbé nejande goto mote anu. » Mpo áokambea ka koko ángbó ka toka ake na Ephésó, ²² áoga okia na Kaisalía. Kó, áoga

^a18.18 Ona Mómba 6.5-18.

na Yeusaléma k'aphe á sesea á babeeki ndea ka kanisa. Mbusa í, áoga na Antiokía. ²³ Mbusa á ika kó k'esa ábhwa, áoga. Áwtamba nji moci-moci á Galatía na Phuigía n'aógbagisaga bagoigi bobhu ka mëma.

Pólo aobhedanaga ka Epheso na Kolító.

²⁴ Ka matu ndo, moYúdha moci inake Apólo, mmbe kenombe neke á bokotana ande Alesanduíá, áojua ka Epheso. Dátú ntoa-kaátó na úbha buku á Mokonga phê. ²⁵ Ye, dábangoisigi aphe á Mokota. Mëma ake áotoboa, áotōmiaga na goisaga doni phê nyongo ndea Yéso. Á tondo oúbha nyongo á obatiso ndea Yoáni. ²⁶ Áokpanga phea k'endu á bophei ndea baYúdha kanga banga. Piisíla na Akíla, bii bāmōki, báonga ně mote abo, báontōmiaga bhase phê aphe á Mokonga. ²⁷ Mbeno nde Apólo dáokonda gǎ na Akáya. Babeeki á ka Epheso báomopha bukpekpe, báodundua baoba gea te babeeki á ka Akáya bānsesee anja. Aju ye kó, áoenga phê bunde bá ye babeeki ka bonjánja á ekondi ndea Mokonga. ²⁸ Nga, détoiki baYúdha akpe ka nyongo á subi á buku á Mokonga nde dáoubhisa bhase ka nkindi á bakpa gea, Yéso ande Kiísito.

19

Ekuma ndea Pólo ka Epheso

¹ Bii Apólo dátú ka Kolító, Pólo áophoda ka nji á mamba-mamba, áodhidha ka Epheso. Kó, áodhonda bagoigi buangbo, ² áóúsia te: «Botótói Mëma á Mokonga mbeno nde dóbobeeki? » Báonsikisia te: «Békéokimbe mōno na báoyonga nyongo á Mëma á Mokonga. » ³ Pólo áóúsia te: « Co, obatiso nenu dátú na kantíti sina? » Báonsikisia te: «Dábasóbatisi bíndo Yoáni dáphe. » ⁴ Pólo áōngodea te: « Yoáni

débatisi bundo dábakěti tambea abo ajede, na ngodea á bakpa gea, bám'beekeε mmbe abhikande mbusa ake, ande gea Yéso^b. » ⁵ Ka oka á bo nyongo ndo, báobatisa k'ina á Mókota Yéso. ⁶ Mpo, Póló áobhisa njaga gü á bo, Měma á Mokonga áodhidha gü á bo, báokpanga yonga ka yongea danga-danga na ota á nyongo. ⁷ Bakpa ndo dábatú ka bobhu bea bakpa nkama moci na babe (12).

⁸ Co, Póló dáongiaga k'endu á bophei ndea baYúdha. Ka basonge basao dáophea na bukpekpe nyongo á koboame ndea Mokonga. Ye, dá gáke opua na bo, áokonda gea bakpa bábeekeε u. ⁹ Buangbo bâ gáke odaka kecue, báoya beekea, báobenjeaga aphe á Mókota Yéso mosá á bakpa. Ka bondo, Póló áokatana na bo, â to oga na bagoigi k'endu á goaga ndea Tiáno. Oa, dáogoisaga esa bhui ¹⁰ ka basaga babe. Ka bondo unge, baYúdha na baGiíki bobhu bundo dábaiki ka nji á Asía, dábaoki nyongo á Mókota.

Bana Sikéwa dáwapúi na bansombo

¹¹ Co, Mokonga áogea ketango ángbó phê ka njaga á Póló. ¹² Bakpa bâ photo obheda bhongo nde dábhou nyama ake ně, báoga ně ka basambi, báoama, bansombo bâ gáke otoa.

¹³ Co, baYúdha buangbo bundo dábaogaga ota danga-danga k'aphe á juanisa bansombo, báokengea kumia á ina á Mókota Yéso, ka juanisa bansombo subi á bakpa. Báogea bansombo te: « K'ina á Yéso mmbe Póló aophea k'ina ake nenososi, juanani! » ¹⁴ Ka bundo dábagi bo, dábatú baganda ngia á njaga ibe (7). Dábatú bana Sikéwa, ka batobei-phea bangbóngbó ndea baYúdha. ¹⁵ Bansombo báosikisia te:

^b19.4 Mat 3.11; Malíko 1.4,7-8.

«Beomŭbha Yéso, bê photo omúbha Pólɔ. Cɔ, benu gǎke, bonde ba ani?
»¹⁶ Nkpa ndɔ bansombo dábatú subi ake áǒbhutukia, áǒnyénya bɔbhu
ka bukpekpe, áǒgea ajede phê na ka bii dábatí k'endu ndɔ ndumbu na
báotege.¹⁷ Bakpa bɔbhu bunde dábatú ka Ephésɔ, baYúdha na bunde
báná baYúdha, báɔka nyɔngɔ ndɔ, báoba na kɔbɔbɔkɔ phê. Ka bondɔ,
ina á Mɔkɔta Yéso áoba n'obhebho.

¹⁸ Bakpa básii, bunde dábam'beeki Mɔkɔta Yéso, báobhika ɔbɔngisaga
nyɔngɔ neɔ na yɔnga i mosá á bakpa.¹⁹ Bakume básii dábabhiki na
buku neɔ á kokume, báotoboa mosá á bakpa. Dábatangi esombi i áoba
bangɔa bea elephu nkama bɔku (50)^c.²⁰ Ka bondɔ unge, nyɔngɔ ndea
Mɔkɔta dándandi na bá na bukpekpe.

Batɔa ka Ephesɔ báyomboki

²¹ Mbusa índɔ, Pólɔ áosuia ka mǎma ake tenisia ka Makedhɔnía na
Akáya ka gea, ájue na Yeusaléma. Aɔyɔnga te: « Mbusa á ga á kó,
akeni photo nége na Lóma. »²² Ka bondɔ, áǒteka badhake babe na
Makedhɔnía. Badhake kau dábatu: Timɔtéɔ na Éástɔ. Pólɔ â gǎke ojiga
ka Asía k'esa abhɔa.

²³ Ka matu ndɔ unge, bakpa dábayɔmbɔki phê ka phɔa á aphe ndea
Mɔkɔta.²⁴ Cɔ, nkpa moci ina ake Dhemetíɔ, dáotúa etombe á ngɔa^d ka
iii á endu ndea mɔkɔta á na kobha, nke Aatémi. Etombe ndɔ dáǔtoisisa
batombe phê.²⁵ Dhemetíɔ â gǎke ǒdhondanisa badhake batombe bɔbhu,
áǒngodea te: «Baya, bouúbha gea, beɔtɔa ásii phê k'ekuma nde

^c19.19 ɔna Malíkɔ 6.37 na miki á nyɔngɔ á kusi i.

^d19.24 ɔani ngɔa ande etete á etɔi á subi á odo nnde báɔphana ka
kesambaye Feza.

beobhedanaga. ²⁶ Cɔ, booki na ɔna gǎke bii Pólɔ aɔbotea bakpa básii ka kětia á mēma abɔ, nna tɔ ka Ephésɔ, photo ka Asía bhuhui, ka yɔnga ake te, < Iii á bakɔta á na kobha, nnde bakpa bábɔngisigi, báká tanda bakɔta. > ²⁷ Cɔ, ka nyɔngɔ ndɔ, bojede i a be: Bakpa bákábenjiegeku tɔ ekuma nesu, photo endu ndea mɔkɔta á na koba nke, Aatémi abande k'iso á bakpa kema jái jái. Boombia ndea moame nesu nke mmbé báombhebha ka Asía na mokonda bhui asiande. »

²⁸ Bii báoki ye nyɔngɔ ndɔ, báɔtuma na esuia, báokpanga koga gea te: « Obhebho ka Aatémi á ka Ephésɔ! » ²⁹ Kěke ndɔ, oyombo áɔemba ka kenombe bhui. Báɔdhunga Gáyɔ na Aisitáko batɔa ka Makedhonia bunde dábaotamba na Pólɔ. Báokamisaga ngia bɔbhuhui ka ntanga á njoko^e.

³⁰ Cɔ Pólɔ áokonda ngia subi á usese á bakpa, bagoigi bâ gǎke onimisia.

³¹ Ka bakɔta á ka Asía, bundɔ dábankɔndigi Pólɔ, báontekéa mbino ka dengemisaga ake gea kangie mɔnɔ ka ntanga á njoko ndɔ. ³² Ka mbeno ndɔ, usese á bakpa n'ayɔmbɔki ye. Bakpa bundɔ dábadhondanigi ka ntanga á njoko ndɔ, buangbo báɔyɔnga nyɔngɔ moci, buangbo nyɔngɔ nengbo, bákaubhe gǎke cina á dhondanaga abɔ. ³³ Oa, baYúdha bunengbo, báɔntɔmeaga Alesandúɔ nyɔngɔ nde dágeani. Báommesa mosá á bakpa, ye áosambɔa njaga ka gea te áyɔnge mosá á usese á bakpa. ³⁴ Bii bakpa báubhi ye gǎke gea, ande moYúdha, bɔbhuhui báɔyɔnga akpe ka mbeno ibe gea: « Obhebho ka Aatémi á ka Ephésɔ! » ³⁵ Ka sungiaga, n'dundu á kenombe áɔdhakanisa bakpa, áogea te:

^e19.29 Ntanga á njoko á ka Ephésɔ dátu ángbó phê na ɔma á boiki á bakpa bea elephu nkama ibe na ngia á njaga (26.000). Dátu photo kǔenga bakpa ka madhondano.

«BaÉphésɔ baya, ani mmbe aobosa gea, kenombe á Éphésɔ ande ɔma á bondeaga endu á Aatémi angbóngbó na iii ake nnde agu ka toka na kobha? ³⁶ Ka bondɔ, nna na nkpa nde ayande. Bii a bó, dhakanani tɔ phio! Bókogee mɔnɔ kema ka mbangɔ-mbangɔ. ³⁷ Bǒbhiki na bakpa nde oani, na bákáubi nkumba á k'endu ndea mɔkɔta á na kobha.

Bákámhómi phɔtɔ mɔkɔta á na kobha nesu nke. ³⁸ Cɔ, aobá Dhemetíɔ na badhake batombe, na bá na nyɔngɔ á tɔnga á bakpa, báge ka ntua á tena a nyɔngɔ, mosá á bateni-nyɔngɔ. Kó unge akeni bántɔnge. ³⁹ Aoba na bo phɔtɔ na nyɔngɔ nengbo, bhisani phó mosá á madhondanɔ nde aubhikani na babɔngisigi εɔphi. ⁴⁰ Nga, beobanga tɔnga asu mosá á baLóma k'eongo b'inde. Madhondanɔ nesu ndea k'esa nde, nna na kantíti nga, béké na kema nde beyɔngande ka phɔa i. » ⁴¹ Agɔbi ye boabhi, áɔphanja bakpa.

20

Pólɔ agě ka Makedhɔnía na ka Ugiíki

¹ Mbusa á sia á eongo bhubhui, Pólɔ áɔbɔphana bagoigi, áɔgbagisaga ka měma. Mpɔ, áɔɔkɔana na bɔ, áoga na Makedhɔnía. ² Bii dátú ɔtabanga ka nji ndɔ, dáɔphɛa bagoigi nyɔngɔ ásii á gbagisaga á bɔ měma. Mbusa índɔ, áoga ka nji á baGiíki, ³ áoika kó ka basonge basao. N'asɔokambea ka koko ka gǎ na Sulía, áɔɔka gea baYúdha báonca. Ka bondɔ, áosuia sikianaga k'aphe á Makedhɔnía. ⁴ Badhake bundɔ dátambi na bɔ dábatú: Sɔpatéi muna-Píɔ, ntɔa ka Belóia, Aisitákɔ na Sekúndo batɔa ka Tesalónika, Gáyɔ ntɔa ka Dhéebhe, Timotéɔ na batɔa ka Asía babe, Tikíkɔ na Tɔɔphímɔ. ⁵ Bakpa ndɔ báoga mosá, báosóbondea na

Tóá. ⁶ Besu gǎke béokambea ka koko ka Philípi, mbusa á maseye á mokati kanga á cacu. Mbusa á b'esa boku, béobhika odhondana na bo ka Tóá, béoika kó pɔsɔ moci.

Pólɔ anjukisi Eutíko ka kukua

⁷ Esa á pɔsɔ ɔgɔgɔ^f, béodhondana ka eaga kimoci^g. Oa, bii dákondi mea á mama i, Pólɔ áobota bɔphei neke na ka bii esa dǎngendi dhake. ⁸ Obhea ásii dáoola k'endu á gǔ ɔma nde débedhondanigi. ⁹ Kó, moganda moci ina ake Eutíko dáiki ka boenga. Pólɔ ápheá enda, tǔ áombheda Eutíko phê. Bii tǔ ndɔ am'bɔtei áosodokana ka boenga á k'endu á k' oisao á gǔ. Báonsamboá n'aye ku. ¹⁰ Mpɔ, Pólɔ áodhidha, áǎnanao gǔ á mǎnda ake, áonkotoa, áogea: «Bókoagatanembe, aphóto koenda. » ¹¹ Mbusa, Pólɔ â goto odapha, áoeaga. Áotutuisa boabhi na ka bii dágeojua ka mǎkesue, mpɔ áoga. ¹² Bâ gǎke onjisa moganda ndɔ mɔteke n'aoenda. Bakpa bɔbhu báoba na maseye phê.

Pólɔ atoki na Tóá ka gǎ na Miléto

¹³ Besu gǎke, dábege mosá, béokambea ka koko ka gǎ asu na Asósi. Kó, dátokeni bémbhede Pólɔ ka nyɔngɔ nde dásui gǎ n'ecinji. ¹⁴ Beju ye na Asósi, béodhondana na Pólɔ, mpɔ áokambea ka koko, béoga na bo na Mitiléne. ¹⁵ Oa, béoga ka koko mama i, béokidia ka Kíɔ. Mama i

^f20.7 Ka buku á kiGiíki ande esa á nkpageɔ á pɔsɔ. Ka beana na tanga á saga ndea baYudha, esa á nkpageɔ á pɔsɔ, dáokpanga ɔgɔgɔ á esa á pɔsɔ.

^g20.7 Akeni photo beúbhe gea, oani ana kanisa á ea nde Mǎkɔta, nnde bá photo ɔphana ekaristitia.

goto, béokaia ka Samósi na mama i, béokidia ka Miléto. ¹⁶ Oa, Pólo áosuia phoda á Ephésó kanga á mama nga, dákákondi iphia ka Asía, â ndiu okamisaga gea, kabe n'atoki, ákidie na Yeusaléma k'esa á Pentekóste.

Pólo aokwana na bagbega á kanisa á ka Ephésó

¹⁷ Co, ka Miléto, Pólo áotekisa mbino ka ophana á bagbega á kanisa á ka Ephésó. ¹⁸ Bii dábaju ye bhíbhí ake, áöngodea be: «Boóúbha tambea ani ka mbeno bhui nde détú sósobe anu, kpanga á bii déju ka Asía.

¹⁹ Déombhedaneaga Mókota k'edhidhisa bhui, n'ibo á ngamó, subi á tambaga nde baYúdha dábaomotambisaga ka nyongó á maca nebo.

²⁰ Boóúbha gea, kénosomei tanda nyongó moci, nnde anókeni. Dénophei na goisaga ka ntanga, photo subi á endu nenu. ²¹ Nèphei baYúdha na bunde báná baYúdha bhase gea, bákětie tambea abo mosá á Mokonga na bàm'beeke Mókota nesu Yéso. ²² Co, kěke nde, Měma á Mokonga amososi gea nége na Yeusaléma. Kéoúbha kema nde amogeeande kó.

²³ Měma á Mokonga amoengekisi ndiu gea, ka kenombe bhui mekako na tambisaga aomobondea. ²⁴ Enda ani nna gǎke na kantíti. Kema nnde ana kantíti k'eme ande gea négobeé ánja tamba na tótókisa ekuma nde Mókota Yéso dámopi gea, néphê bhase Mbino Ánjá á bonjánja á ekondi ndea Mokonga^h. »

²⁵ « Détú ophéa nyongó á koboame ndea Mokonga sósobe anu benu bobhu. Kěke nde gǎke, neoúbha te bókómóneku ye. ²⁶ Ka bondó, nenóngodi doni gae, kabe ká benu n'abungigi, nna ye nyongó nemó.

²⁷ Nga, dénopehi bhase mophe á Mokonga kánga sómeanu u. ²⁸ Co,

^h20.24 Ona 2 Timóteo 4.7.

engani tambea anu sasanu n'inde á babeeki bobhu bundo Měma á Mokonga anóphi ka amba abo. Ambani kanisa ndea Mokonga nde dásombi na magia ake sasakeⁱ. ²⁹ Nga, neoubha gea, mbusa á gǎ ani, bakpa bakae bea bamabhianga báěngisande sósobe anu, bákáekuiėku babeeki ngomi. ³⁰ Sósobe anu photo, badhemigi bákidianande báoyonga mbea na bootea á babeeki k'aphe nebo. ³¹ Co, engephani na bókóboseembe gea ka basaga basao keiphe n'esa dékédeketi pheá ka nkpa sósobe anu na ibo á ngamo. »

³² « Kěke nde, nenóbhisi ka njaga á Mokonga na mbino á bonjánja á ekondi neke. Mokonga aámbe ana bukpėkpė á gbagisaga anu ka měma na opha botuko nde abhisi ka bakpa neke. ³³ Eme gǎke, dékénomemigi tanda bangoa, ólo, kabe bhongo ndea nkpa. ³⁴ Bo ndiu oubha gea, eme sasani détúobhedanaga ka toa á kema nde dámokeni, photo na ka badhani. ³⁵ Ka kema bhui nenóphangi gea bóbhedanegė to bó ka enga á bauki, bíndo Mókota Yéso ye sasake asóngodi gea: «Maseye ásii á ka bagabhi konyénja batoi. »

³⁶ Bii Pólo agobi ye yonga, báogbuka muanku abo bobhu, báomema Mokonga. ³⁷ Bobhu báogama, báonkotoa Pólo, báokwana na bo.

³⁸ Báoba na ngomi ka měma abo phê nga, dáyongi, bokomone ku ye k'eme. Mbusa, báoga omokoa ka iko.

21

Pólo agě na Yeusaléma

¹ Mbusa á katana asu na bo, béokambea ka koko, béonyénja mpongo

ⁱ20.28 Ona 1 Pétee 5.2.

na Kósi. Mama i, béojua ka Lódho. Toka á oa, béojua ka Patáa. ² Oa, béodhonda koko moci nnde dáokaia na Phoiníki, bê photo okambea kau, béoga. ³ Ka bhiimisia asu Kipúo, béodeketa u njaga á nkei, béogendea nkekeo á Sulía, béokia ka Tílo. Nga, kó unge dábaokisa nkumba á subi á koko. ⁴ Oa, béodhonda bagoigi, béoika na bo poso moci. Ka bukpekre á Měma á Mokonga, báongodea Pólo te, kage mono na Yeusaléma. ⁵ Bii begobi ye poso ndo, bê gáke omea. Babeeki bobhu kimoci na bake abo na banabo, báoga osókwa ka ngba á kenombe. Besu bobhu, béogbuka muanku asu ka obee á obenge, béomema Mokonga. ⁶ Mbusa á okwanaga na bo, béokambea ka koko. Bo, bâ gáke oja motebo. ⁷ Co, débegobi tamba nesu á k'ibo ka toka na Tílo, na gá jua na Tolémái. Oa, débéesesi badhasu babeeki, béoda n'abo esa moci. ⁸ Mama i gáke, béomea, béojua na Kaisalía, béongia k'endu ndea ntomigi-Mbino Ánjá Philípo béoika moteke. Dátú ka babhedanigi ngia á njaga ibe (7) bundo dáběsombu na Yeusaléma^j. ⁹ Philípo dátú gáke na baseka neke gena, bundo dábatú baotu-nyongo bake. ¹⁰ Bii débeiki oa esa ásii, motu-nyongo Agábho áojua ka toka ake na Yudhéa, ¹¹ áosóbhikia. Áobheda angede ndea Pólo, áofoaga ně k'ecinji na njaga, áogea: « Měma á Mokonga agi be: bende unge baYúdha á ka Yeusaléma bām'boagande menea á angede nde, báombhisa ka njaga á bakpa nde báná baYúdha. » ¹² Co, bii beoki nyongo ndo, besu na batwa ka Kaisalía béon'dengemisaga Pólo gea, kage mono na Yeusaléma. ¹³ Pólo â gáke ososikisia te: « Eke nde boogamea na dhobokisa á měma ani ně bende? Kébeeki to boaga ani, ne beeki photo gá kua na Yeusaléma ka nyongo á Mókota Yéso. » ¹⁴ Bii

^j21.8 Ona photo Ekuma á bateki ndea Yéso 6.5.

kásɔki ye, béodhakana, beogea ambe mɔphe á Mɔkɔta átɔtɔkeane.

¹⁵ Cɔ, mbusa á esa ndɔ, béoboaga nkumba nesu, béoga na Yeusaléma.

¹⁶ Béotamba na bagoigi ndea Kaisalía kimoci, báosóga ně k'endu ndea Munasóni ntɔa ka Kipúɔ, mmbe dátú ngoigi kala. Nga, oa unge débetú oika.

Pólɔ antambei Yakóbo

¹⁷ Ka jua asu na Yeusaléma, badhasu babeeki báosósesea na maseye.

¹⁸ Mama i, béoga na Pólɔ mɔte á Yakóbo, ɔma nde bagbega á kanisa bɔbhu dábadhondanigi. ¹⁹ Pólɔ áɔsesea, áɔtɔmiaga nyɔngɔ á kema moci moci nde Mokonga dági ka batɔa k'ekuna nengbo k'ekuma neke. ²⁰ Bii báɔki ye nyɔngɔ ndea Pólɔ, báombhebha Mokonga na ngodea Pólɔ te: « Moko, ɔna bii baYúdha básii phê bàm'beeki Mokonga na bii bɔbhu básui amba ɛphi. ²¹ Cɔ, bɔ báɔki gǎke ka phɔa á kɔ te, ɔgoisaga baYúdha bɔbhu bunde báiki ɔsɔbe á batɔa k'ekuna nengbo gea, bádekete amba á ɛphi ndea Mósá, bákǎgusembe ye baniki nebo ganja, phɔtɔ bákabeembe asii ndea baYúdha. ²² A tɔ doni gea báɔkande nyɔngɔ á kidia akɔ. Cɔ, begeande bo? ²³ Bii a bo, tɔtɔkisa tɔ kema nde beokongodea. Be na bakpa gena oani bundɔ bánu esomba á otɔ mosá á Mokonga. ²⁴ Gǎ kimoci na bɔ k'aphe á sokosa nkiki á ka mǎma anu, óphendee phɔtɔ nyɔngɔ á kangadusa mǎ abɔ. Ka bondɔ, bakpa bɔbhu báúbhande gea, nyɔngɔ ndɔ béngodima ka phɔa akɔ ande mbea. Báɔnande gea obe o tɔ oamba ɛphi ndea Mósá ka tambea akɔ. ²⁵ Cɔ, ka phɔa á batɔa ekuna nengbo bunde bábeeki, be ye édundui bíndɔ débeɔkani gea, bákaee mɔnɔ nyama á ɔpheɔ á koketi, bákaee magia,

bákæe photo nyama n'aku iti, bákage mɔnɔ k'aphe á otungɔ^k. »

²⁶ Cɔ, mama i, Pólɔ áoga kimoci na bakpa gena ndɔ, ka mɔango á sokosa nkiki á ka mɛma abɔ bɔbhu. Mbusa i, áoga subi á endu á Mokonga, áɔtɔmia esa á sungiaga á mɔango kau na mbenɔ á phuia á pheá ka nkpa moci-moci^l.

Bándhungi Pólɔ subi á endu ndea Mokonga

²⁷ Cɔ, bhíbhí á sia á b'esa ngia á njaga ibe (7) ndɔ, baYúdha bundɔ dábatoki ka kenombe á Asía, báomɔna Pólɔ subi á endu á Mokonga, báoyɔmbɔkisa usese bhui á bakpa na dhunga ake. ²⁸ Báokoga gea: «Bǔko á ka Isilaéli, ósoengani ee! Nkpa nde, ye aámbe aǔgoisaga bakpa bɔbhu ɔma bhui, nyɔngɔ nde atingani n'inde á baYúdha n'ɛɔphi ndea Mósá n'inde á k'ɔma nnde. Goto, aǔngisa bakpa nde báná baYúdha subi á endu á Mokonga na jɔkisa ɔma á bonjánja nnde. » ²⁹ Dábági bɔndɔ nga, dábamɔni phó Tɔɔphímɔ ntɔa-ka Ephésɔ n'akimoci na Pólɔ ka kenombe. Báokanisia gea, Pólɔ dǎngisi subi á endu á Mokonga^m.

³⁰ Ka bɔndɔ, kenombe bhui áoyomboka. Báokamisaga dhondana. Báondhunga Pólɔ, báom'bota ka nsenge á endu á Mokonga, kǔke ndɔ, báophatia kǔo. ³¹ Bii dábaokaba moa á Pólɔ, báoga ongodea mɔkɔta á batɔa-emani ndea Lóma gea: « nji á Yeusaléma bhui ayomboki.»

³² Kǔke ndɔ, mɔkɔta áǔbheda batɔa-emani na bakɔta neɔ, báoga mbango ɔma nde dábandhungi Pólɔ. Bii bakpa ndɔ báebɔni batɔa-emani na bakɔta neɔ, báodeketa binda á Pólɔ. ³³ Mɔkɔta á batɔa-emani ndɔ,

^k21.25 ɔna photo 15.20.

^l21.26 ɔna IbaKólító 9.20.

^m21.29 ɔna Ejekiéle 44.7.

áombhiimisia Póló, áondhunga, áososea gea, báom'boege na bangoi á ngoa babe, mpó áobúsia bakpa ndó: «Baya, animámbe? Agi eke? »

³⁴ Mpó, usese á bakpa báoógoma, báoyonga nyongó danga-danga.

Mókota á bató-émani kaubhe kodoni á bakpa ndó ka nyongó á eongo ndó. Áososea gea, bángise Póló subi á bogao á batóa emani. ³⁵ Bii báju k'oma á dapha subi á bogao, áokena na kumba ake, ka nyongó á kokae á bakpa. ³⁶ Bakpa básii ndó báom'bea, na báokoga gea: « Moani! »

Póló aýyongea sisake mosá á baYúdha

³⁷ Bii dábasöngisa subi á bogao á batóa-emani, Póló áomüsia mókota á bató-émani te: «Nestoka na nekongodi nyongó? » Mókota á batóa-emani áonsikisia te: « Oúbha yonga á kiGiíki? ³⁸ Kó pho ntóa-ka Mísii ndó, mmbe atokima ka yombokisa nji kěke nde na gǎ na batóa kaiso elephu gena (4000), ka nkanda?» ³⁹ Póló áonsikisia: «Beendo! Nende moYúdha mmbe abókoteani ka Táaso, ka kenombe ndea Kilikía. Nende ntóa ka kenombe nde aombi phê. Nekondi ómososee neyongege na bakpa. »

⁴⁰ Mókota áobeekea. Póló áoma k'oma á dapha, áomesia njaga ake ka dhakanisa á bakpa, báophonga. Aokpanga yonga na bó ka kiEbhulanía.

22

¹ « Có, badhani na babhe, okani pho boabhi nemó ka phoani. » ² Bii báoki n'ayonga na bó ka kiEbhulanía, báodhakana phio! Mpó, Póló áoyonga gea, ³ « Eme, nende moYúdha, nebókoteani ka Táaso, kenombe moci á Kilikía. Nemoti gǎke ka kenombe nde Yeusaléma. Ka njaga á Gamaliéli aunge negoigi amba á ephi ndea batatasu bhiibhibhi, néoba ntóa-moingi ka Mokonga bea benu bobhu k'esa nde. ⁴ Déótambisaga

bundo dábáobeá aphe ndea Yéso na bii dábaokua. Déödhunga böko, photo na bake, néöboaga na makea á bö ka mekako. ⁵ Ntobei-phea angbóngbó na bagbega böbhu á ka ntua báönei photo mamea gea, neoyonga doni. Nga, bö baunge dábamopi baoba ndea badhasu baYúdha bundo á ka Dhamasíki gea, nédhunge babeeki ndo, nébhike na bö ka Yeusaléma k'aphe á binda abo. »

Pólo aotomiaga aphe nde dám'beeki ně Yéso

⁶ « Na ne photo k'aphe, néobhiimisia Dhamasíki. Ka kantende, môngo moci, oanga angbó dátoki na kobha, jegia i áomotimba. ⁷ Néogua ka odo, néöka eso n'aomogea te, « Saúlo, Saúlo! Nyongó sina nde oomotambisaga kau? » ⁸ Néomúsia te, « Mókota, onde ani? »

Áomosikisia te, « Nende Yéso ba Najaléti mmbö oontambisaga. » ⁹ Cö, bakpa nde détú na bö dábáöni oanga ndo, bákaöke ndiu eso á nkpa nde dáoyonga n'eme. ¹⁰ Mpö néóúsia gea te, « Mókota, négee bo? » Mókota áomosikisia te: « Má, óge na Dhamasíki. Kó unge bákongodeagande kema bhui nde akeni ógee u. » ¹¹ Cö, bii déketúköonapha ka nyongó á bhénya á oanga ndo, badhani báomodhunga ka njaga, báomoga ně na Dhamasíki.

¹² « Cö, nkpa moci dátú kó, ina ake Ananía. Ye, dátú m'bangi-Mokonga na dátuoamba ephi ndea Mósa phê. BaYúdha böbhu bunde dábaiki ka Dhamasíki dábaombhebha phê. ¹³ Áomobhikia, áoika ka mpephe ani, áomongodea te, « Moko Saúlo, onapha goto. » Kěke ndo to, ně goto öonapha na ona ake. ¹⁴ Ye áomongodea te, « Mokonga ndea batatasu dákösömbu gea, óúbhe kema nde akondi na ona á Ntöa-doni, na óöke eso ake sasake. ¹⁵ Nga, obande mamei neke mosá á bakpa böbhu,

ka tǒmia á kema nde ɔɔni, n'inde ɔɔki. ¹⁶ Cɔ kěke nde, kema sina nde oobondea? Má, báobatisɛ, ɔmɛmɛ Mokonga ka gea te áime bojede nekɔ. › ›

Pólɔ aɔtɔmɛaga bii Mokonga dánteki ka bakpa nde báná baYúdha

¹⁷ « Esa moci mbusa á ja ani na Yeusaléma, déomema Mokonga subi á endu á Mokonga. Oa, néɔɔna mphanio. ¹⁸ Ka mphanio ndɔ, néɔmɔna Mɔkɔta, áomongodea be, ‹ Cɔ, Kamisaga! Toka ka Yeusaléma kěke nde nga, batɔa ka nji nde bákábeekɛku nyɔngɔ nekɔ nnde ɔyɔngande oani ka phɔa ani. › ¹⁹ Nê gǎke ɔyɔnga te, ‹ Mɔkɔta, báouɔbha gea, déogaga k'endu á bɔphei ndea baYúdha moci-moci, ka makisa á babeeki nekɔ ka mekakɔ na bindisa á bɔ. ²⁰ Mbenɔ nde dábamoe Setephánɔ mmbe dátú mamei nekɔ, eme détú bei. Débeeki kukua ake, néoamba bhɔngɔ ndea bundɔ dábaomma. › ²¹ Mpɔ Mɔkɔta áomogea, ‹ Gǎ tɔ nga, eme, nekotekande danga ka bakpa nde báná baYúdha. ››

Pólɔ aɔyɔngaga na mɔkɔta á batɔa-emani á baLɔma

²² Bakpa báɔɔka nyɔngɔ nde Pólɔ dáɔyɔnga na kabii dáge ɔyɔnga nyɔngɔ á batɔa k'ekuna nengbo, mpɔ báokoga n'eso akpe gea: «Nimani mogaa ndɔ, kákeni áende ka mokonda ndee. » ²³ Báokoga akpe phê, báomakaga bhɔngɔ nɛɔ, báotitiaga mpusu á odo ka mpena. ²⁴ Mɔkɔta á batɔa-emani áososea gea, bángise Pólɔ subi á bogao á batɔa-emani, bám'binde, ka gea Pólɔ áubhise bhase cina á kema nde bakpa báonkogea kau. ²⁵ Cɔ, bii dábaom'boaga na ngoi, Pólɔ â gǎke ongodea mɔkɔta á batɔa-emani mmbɔ dátú oa gea: « Aoba nkpa n'ande moLɔma, ona kɔkɔta á binda ake na bákátenimbe nyɔngɔ nekɛ? » ²⁶ Bii mɔkɔta á batɔa-emani ndɔ aɔki ye bo, áoga ɔntɔmia mɔkɔta nekɛ, áongea te:

«Nkpa nde ande moLóma! Cɔ, ogea ógeε bo? »²⁷ Mɔkɔta áɔnsekedeε Pólɔ, áomúsia te: « Ómongodea phó, onde moLóma? » Aonsikisia: « Eya! »²⁸ Mɔkɔta áongea te: « Eme déphendi bangɔa ásii phê gea, nébe moLóma. » Pólɔ áonsikisia te: « Eme nende nemɔ moLóma á bɔkɔteana. »²⁹ Kěke ndɔ, bunde dábatú ogea bám'binde Pólɔ báɔjujia. Mɔkɔta â photo obanga nga, dásosi bám'boege Pólɔ n'ande moLóma.

Pólɔ a mosá á ntua ángbó ndea baYúdha

³⁰ Mama i, mɔkɔta á batɔa-emani ndea Lóma dákondi digimisa á nyɔngɔ sina nde baYúdha bántɔngɛi Pólɔ. Ka bondɔ, áonkodisisa Pólɔ ngoi, áǎsosea batobei-phaε bangbóngbó na bateni-nyɔngɔ bɔbhu ndea baYúdha gea, bádhandanε. Mɔɔ, áombhika na Pólɔ, áombhisa mosá abɔ.

23

¹ Pólɔ áǎtumia batɔa ka ntua ángbó á bɔphei n'iso, áǎgea te: «Baya, ka enda ani bhui, mǎma ani na tambea ani a ánja mosá á Mokonga. »² Cɔ, ntobei-phaε angbóngbó Ananía áǎsosea bakpa nde dábatú bhíbhí á Pólɔ gea, bám'betege Pólɔ k'aphenɔkɔ. ³ Mɔɔ Pólɔ áongea Ananía te: « Mokonga aámbé akɔbetande ɔbe ntɔa mbea! Nga, oikii tena á nyɔngɔ nemɔ n'ogbau εphi gea, bámɔbetege! »⁴ Bundo dábatú bhíbhí á Pólɔ, báogeae: « Ca! Ntobei-phaε angbóngbó ndea Mokonga aámbɔ oombóma! »⁵ Pólɔ áǎsikisia te: «Baya, kétéóúbha gea ande ntobei-phaε angbóngbó nga, bádundu subi á buku á Mokonga gea: « Kɔn'nyɔngεe mɔnɔ mɔkɔta á bakpa nekɔ ájedeⁿ. »

ⁿ23.5 ɔna Júana 22.27.

⁶ Bii Póló dáúbhi gea ka batóa ka ntua ndó dábatú baPhaisáio, buangbo gǎke baSadhukáio, mpó áoyóngá k'eso akpe ka ntua ndó gea: «Baya, nende moPhaisáio, muna-baPhaisáio^o. Báotena nyóngó nemó akpe ka nyóngó nde, bena nsebeó ka nyóngó á jujuka á basí ka kukua. » ⁷ Bii ayóngi ye bó, sani áokpanga sósobe á baPhaisáio na baSadhukáio, batóa ka ntua ndó báokatanaga. ⁸ Nga, baSadhukáio báoyóngá nebo gea: «Nkpa aokua, kajujuké ka kukua. Bamalaeka báná bei, baketi báná photo bei. » BaPhaisáio bábeeki gǎke nyóngó ndó bhuhui^p. ⁹ Ka bondó, eongo áoba phê, mpó, baphangigi-εphi bunengbo bundó bá ka ketoto á baPhaisáio, báoma, báoya na mēma moci gea: «Bekεona bojede ka nkpa ndee. Kabε n'ande nketi aámbe áoyóngá, kabε malaeka, békéóúmbha. » ¹⁰ Bii eongo dátú ye akpe, mókota á batóa-emani áobanga gea, bakpa ndó báncoagande Póló. Ka bondó, áósosea batóa-emani gea, bágembhede Póló sósobe abó, bángé ně ka bogao á batóa-emani. ¹¹ Kipha ndó, Mókota áonkidianeá, áongea te: « Póló, bhisa mēma akó! A to bíndó omamei nyóngó nemó ka Yeusaléma, aunge akeni photo ómamee u ka Lóma. »

BaYúdha báoca nyóngó á moa á Póló

¹² Có, mama i ka m'bimba, baYúdha buangbo báókana sasa bó ka noa esomba gea, bákáεεgeku na noa, na bákámoembe Póló. ¹³ Bakpa nde dábanse Póló, dápanyényi nkama gena (40). ¹⁴ Bó, báoga mote á bakota á batobei-pha na bagbega, báǒngodea te: «Besu, beókani ka noa esomba gea, békéεgeku na békémoembe Póló. ¹⁵ Có, kéke nde, benu

^o23.6 Ona baPhiípi 3.5.

^p23.8 Ona Mat 22.23; Malíko 12.18; Lóka20.27.

kimoci na bagbega á ka ntua ángbó á bophei, okanani ka mema á mókota á emani gea, ámbhike na Póló, ka nyongó nde boogea bódigimise nyongó neke. Ka besu gáke be ye bongisigi moa ake mosá á kidia ake oani. »

¹⁶ Cò, moyenake na Póló á gáke òka maca ndò, áoga ka bogao á batóa-emani, áongia, áontómia Póló mbino ndò. ¹⁷ Mpo, Póló áomophana mókota á batóa-emani moci, áongea te: «Ngă na moganda nde mote á mókota nenu nga, ana nyongó á ngodea ake. » ¹⁸ Mókota á batóa-emani ndò áonga ně mote á mókota nebo áongodea te: «Ntóa-mekako Póló, atómophani, áomongodea gea, némbhike na moganda nde mote ako nga, ana nyongó á ngodea ako. » ¹⁹ Mókota á batóa-emani áondhunga moganda ndò ka njaga, áonga ně ka mpephe, áomúsia te: « Cò, nyongó sina oně ka ngodea ani? » ²⁰ Moganda áonsikisia te: «BaYúdha báokani ká mema ako Póló mama gea, áge ka ntua ángbó á tena á nyongó. Bò baogea bea bakpa nde báokaba digimisa á nyongó neke.

²¹ Koeekeembe gáke nyongó nebo nga, buangbo bésomeani k'aphe, bányényi nkama gena (40). Bánú esomba gea bákáegeku na noa na bákámoembe Póló. Cò, kěke nde báyěbongisigi ka kema bhui, bábondi ye to moangó nekò. » ²² Mókota á batóa-emani áongodea moganda ndò gea: « Kóntómiege mōno nkpa gea, omongodi nyongó nde. » Áonjisa.

Bánge na Póló mote á Phelíki

²³ Mpo, mókota á batóa-emani áomophana bakota á batóa-emani babe, áongodea gea: « Ódhondanisani batóa-emani mia ibe (200) na bunde bákambeande gũ á banyama nkama ngia njaga ibe (70), na batóa-ekonga mia ibe (200). Obongisiagani nga, bo ka tamba ka gá na

Kaisalía. Bomeande ka mbeno á ko isao á kipha. ²⁴ Óbhisani photo banyama á kumba á bakpa. Bónkambise Póló gũ á nyama na bonge ně mote á mokota á nji, ina ake Phelíki⁹. Co, bóúhambé onamba anja phê ka gea, nkpa kankambembé na kema k'aphe. » ²⁵ Mpo, áodundua baoba be, ²⁶ « Eme Kóodhío Lusía, nekosesi obe mokota Phelíki, mene á boombia phê, samba. ²⁷ Co, baYúdha dábandhungi nkpa nde, báogea bámoé. Bii déoki gea, ande ntwa ka Lóma, eme na batwa-emani béoga onamisa. ²⁸ Ka bondo, dékondi úbha á nyongo nde baYúdha dábantongi. Néonga ně mosá á ntua nebo ángbó á bophei. ²⁹ Déoni gea dábantongi ka nyongo á ephi nebo tondo. Dákági gáke bojede nde dákeni kuia i, kabe makea ake ka mekako. ³⁰ Bii déoki gea, baYúdha báonca ka moa ake, néokamisaga teka ake moteko. Néosomea gáke batongi ake gea, báge yonge nyongo nebo mosá ako. »

³¹ Mbusa, batwa-emani báogea bíndo mokota désosi, báombheda Póló, báonga ně kipha ndo na Antipatíi. ³² Mama i, batwa-emani bundo bátambi n'ecinji, báoja subi á bogao nebo. Batambi gũ á banyama báotutuisa tamba kimoci na Póló. ³³ Bii báju ka Kaisalía, batambi gũ á banyama báomopha mokota baoba, bâ photo ombhisa Póló ka njaga ake. ³⁴ Bii mokota atangi ye baoba ndo, áomúsiaga Póló ina á nji neke, áóúbha gea, ande ntwa ka Kilikía. ³⁵ Áongea te: «Nekoúsiagande mbeno nde batongi neko bákidiande. » Mpo áosomea gea bánambé Póló k'endu ndea Moame Elódhe.

24

⁹23.24 Antoniúsi Phelíki dátú mokota moLóma á nji bhui á Yudhéa. Sosome á basaga 52 na 59.

BaYúdha bántongi Póló

¹ Mbusa á b'esa b'oku (5), ntobei-phea angbóngbó Ananía, áoga na Kaisalía kimoci na bagbega buangbó á bakpa na n'ýongei moci ina ake Teetúlo. Báomama mosá á məkota Phelíki ka nyongó á tonga á Póló.

² Báomaphana Póló, Teetúlo áokpanga tonga ake be: « Məkota, ka nyongó ako aunge bena bojeje ángbó ndee. Ka bhedanaga ako na kəbonge aunge moango á nji aotamba anja ka baniki á nji. ³ Məkota Phelíki, bekophi bosegi phê ka kema bhui nde beotəa əma bhui. ⁴ Cə, kékondi nyényisia ako mbeno ásii, neodengemisigi te, ́səəka phó ka mbeno abhəa. ⁵ Nga, beməni nkpa nde, ande ntəa-əyombə phê. Aəyombokisa baYúdha ka mokonda bhui. Ye, ande məkota á ekombo á ba Najaléti'. ⁶ Dákengisi photo jəokisa á endu á Mokonga, besu béondhunga. [Débekondi tena á nyongó neke ka beana na əphi nesu, ⁷ məkota Lusía â gǎke ongama, áomkpəa ka njaga asu. ⁸ Mbusa i, áəsosea bakpa nde bantongi bábhike mətə ako^s.] Kabə n'omúsigi mogaa nde, əbe sasako őúbha kodoni á kema bhui nde bentongei. » ⁹ BaYúdha bā photo osoea nyongó neke gea: « Ande doni. »

Póló əyongə mosá á məkota Phelíki

¹⁰ Mbusa, məkota Phelíki ánsəsea Póló na njaga ka gea áyongə, áonsikisia te: «Neoúbha gea, onde nteni-nyongó á k'ekuna nde ka basaga básii. Ka bondə, ne na maseye ka mēma ka ngodea ako nyongó á

^r24.5 Ina nnde dátú ka kumia bakiísito á ka mosá-mosá. Dátú photo ína á kəkota á Yéso. Əna photo Mat 21.11.

^s24.8 Miki á nyongó nde a subi á bogəə, nna subi á buku nengbo á kala.

ka phoa ani. ¹¹ Cɔ, ɔbe sasa ako ɔtɔkande digimisa i nga, kányenyimbe besa nkama moci na babe (12) bii déju ka Yeusaléma k'aphe á bhebha á Mokonga. ¹² Bakpa nde bákámɔɔni tanda na neopua na nkpa, kabe n'ande subi á endu á Mokonga, kabe k'endu á bɔphei ndea baYúdha na ka kenombe. Bákámɔɔni photo na neoyombokisa usese á bakpa.

¹³ Bákáɔtɔka na bákophangisi kodoni á nyɔngɔ nde bámɔtɔngi kau kěke nde. ¹⁴ Nyɔngɔ nde nebeeki gǎke mosá ako a be: Neɔmbhedaneaga Mokonga ndea batatasu na bea aphe nde bági ande á odhemayo. Nebeeki gǎke nyɔngɔ bhui nde bádundu subi á buku á ɛphi ndea Mósá, na subi á buku ndea baɔtu-nyɔngɔ. ¹⁵ Nena nsebeɔ ka Mokonga, bíndɔ bakpa ndɔ bá ně gea, bakpa ba anja na bakpa ba ajede bɔbhuhú bájujukande ka kukua.^t ¹⁶ Ka bondɔ unge, neogea bukpekpe ani esa bhui, nébe kanga kiseki ka mǐma mosá á Mokonga na mosá á bakpa.

¹⁷ Cɔ, bii dékétú ka Yeusaléma ka basaga básii, débhiki goto ka nyɔngɔ á gabha á bangoa ka batɔ-ekuna nemo, na phuia á ɔpheɔ.

¹⁸ Dábamodhondi oa, mbenɔnde déjú osokosa nkiki á ka mǐma ani subi á endu á Mokonga. Cɔ, usese, n'oyombo á bakpa dákátú gǎke bei. ¹⁹ Ka baYúdha á ka nji á ka Asía baunge dábatu oa. Bɔ, baunge bátókeni tɔnga ani mosá ako kabe na dábátú na nyɔngɔ ka phoa ani. ²⁰ Bakpa nde bá oani, bá yɔnge phɔ bojede sina nde dábaɔni k'eme, mbenɔ nde déjú mosá á ntua angbó á bɔphei, ²¹ na nna tɔ nyɔngɔ nde déyɔngi na nemamege mosá abɔ n'eso akpe gea te, ‹ Ka nyɔngɔ á jujuka á basí ka kukua a unge báotena nyɔngɔ nemo k'esa nde! › »

²² Cɔ, bii Phelíki dáengekisi anja nyɔngɔ á aphe ndea Mɔkɔta, áososea

gea bátene nyongɔ ndɔ esa nengbó, áogea te: «Netenande nyongɔ nenu mbenɔ nde mɔkɔta á batɔa-emani Lusía ajuande. »²³ Mɔɔ, áonsosea mɔkɔta á batɔa-emani gea, ánambe Pólɔ ka mekako, án'deketee photo mbenɔ, kabembe gǎke na nkpa nde áõimisia badhake ka enga ake.

Pólɔ aoyonga mosá á Phelíki na nkake Dhuusíla

²⁴ Mbusa á esa abhɔa, Phelíki áombhika na nkake Dhuusíla, mmbe dátú moYúdha. Áogea bámpohane kake Pólɔ, ka gea áoke nyongɔ nde aoyonga ka phɔa á beekaa á Kiísito Yéso. ²⁵ Bii Pólɔ dátú oyonga nyongɔ á kodoni, engepha na tena á nyongɔ ákpe nde abhikaeka, Phelíki áoba na kɔbɔbɔkɔ. Áongea Pólɔ te: « Ka kǎke nde, gǎ phɔ! Nekɔɔphanande goto mbenɔ nengbo. »²⁶ Dá photo osebea gea, Pólɔ amophande bangɔa. Ka bondɔ unge, dámpohanaga Pólɔ ka yongaga na ye. ²⁷ Mbusa á basaga babe, Pɔɔkíɔ Phésito áompna Phelíki. Phelíki dákondi ekondisaga na baYúdha, ka bondɔ áon'deketa Pólɔ ka mekako.

25

Pólɔ akondi bátene nyongɔ neke mɔte á moame ndea baLóma

¹ Esa isaɔ mbusa á Phésito bá mɔkɔta á nji, áomea ka Kaisalía, áoga na Yeusaléma. ² Kó, bakɔta á batobei-phea na bagbega ndea baYúdha, báoga ɔntonga á Pólɔ mosá á Phésito ³ gea, báoni ánja bámbhikise ka bo Pólɔ na Yeusaléma. Nga, dábaɔkani na bhisa á bakpa k'aphe ka gea, bámoɛ Pólɔ. ⁴ Mɔɔ, Phésito áõsikisia te: «Báonamba Pólɔ na Kaisalía. Eme gǎke, neoga kó sasa ani kǎke nde. ⁵ Cɔ, nége na ka bagbega nenu buangbo na Kaisalía. Bántonge kó, aobá mogaa ndɔ n'agi ájede. »⁶ Cɔ, Phésito dáoika kó besa ngia á njaga isaɔ (8), kabe nkama (10), áoja na

Kaisalía. Aju ye na Kaisalía, mama i, áoika ka ntua á tena a nyongɔ. Áososea gea, bámbhike na Pólɔ. ⁷ Bii Pólɔ aju, baYúdha bunde bátoki na Yeusaléma, báontimba, báontonga akpe phê. Bákatɔke gǎke engekisa á kodoni á bojede nde bántongi kau. ⁸ Mpo, Pólɔ áǒnganea mosá abɔ sasa ake gea: « Kébuni tanda ephi moci ndea baYúdha. Kébhómi gǎke endu á Mokonga. Kémbhómi gǎke Moame á baLóma. »

⁹ Phésitɔ, bii dákondi ékondisaga na baYúdha, áomüsia Pólɔ te: « Okondi gǎ na Yeusaléma, nétene nyongɔ neko bhui kó? » ¹⁰ Pólɔ áonsikisia te: « Negi te, bii ne oani ka ntua á tena a nyongɔ ndea Moame á baLóma, atókeni bátene nyongɔ nemɔ oani. Kégii baYúdha bojede bíndɔ obe sasako oubha ánja. ¹¹ Aoba na negi ájede, na negi kema nde akeni nékuie u, kéotea kukua. A gǎke oba bakpa ndɔ na bámotongi kanga kodoni, nkpa nn'aotoka n'amomaki ka njaga abɔ. Neoni ánja Moame á baLóma aámbé átene nyongɔ nemɔ. » ¹² Bii Phésitɔ ayongingi ye na batɔa ka ntua neke, áonsikisia Pólɔ te: « Cɔ, bii okumi ina á Moame á baLóma, ogande mosá ake. »

Phésitɔ n'Agípa báoabha ka phɔa Pólɔ

¹³ Mbusa á esa abhɔa, Moame Agípa^u n'aoake Bheeníke, báojua ka Kaisalía, k'aphe á sesea á Phésitɔ. ¹⁴ Bii dábade kó esa ásii, Phésitɔ áongodeaga Moame Agípa nyongɔ gǎ á Pólɔ te: « Nkpa moci a oani, Phelíki dándeketi ka mekako. ¹⁵ Mbenɔ nde dége na Yeusaléma, batobei-phea bangbóngbó ndea baYúdha na bagbega neɔ, dábantongi ka gea nétene nyongɔ neke akpe. ¹⁶ Néösikisia te: « BaLóma bákáotenaga

^u25.13 Oani ande Agípa á ko ibe muna Agípa imɔ a ka súa á ko nkama na ibe (12).

nyongɔ á nkpa akpe na nkpa ndɔ kádhondanimbe phó na batɔngi neke na áeyongee sasake ka ntua nesu á tena nyongɔ ka nyongɔ nde bántɔngi kau. » ¹⁷ Cɔ, bii débebhiki na bɔ oani kimoci, kanga iphia, mama i to néoika ka ntua á tena a nyongɔ. Mpo, néososea gea, bámbhike na mogaa ndɔ. ¹⁸ Mbenɔ nde batɔngi neke bákidi, báɔntɔnga, kabe gǎke na ka nyongɔ ájede subi i bíndo déokanisia. ¹⁹ Dábatú tɔndo opua na ye ka nyongɔ á esomba neɔ sasabɔ, na ka nyongɔ á nkpa moci ina ake Yéso, mmbe dáku. Pólɔ dági gǎke te, a phótɔ oenda. ²⁰ Ka nyongɔ nde, dékéóubha nétene nyongɔ kau bo. Néomúsia Pólɔ, aobá n'akondi gǎ na Yeusaléma ka yongisa á nyongɔ neke kó. ²¹ Oa ndɔ gǎke, Pólɔ áokumia ina á Moame á baLóma gea, ye ámbé áyongise nyongɔ neke. Nê gǎke ososea bánambe na ka bii nentekande mɔteke. » ²² Agiípa áongodea Phésitɔ gea: «Néɔke phó mosá boabhi á nkpa nde eme sasa ani. » Mpo Phésitɔ áonsikisia te: « Ɔɔkande k'esɔ ake mama. »

Agiípa aɔka nyongɔ ndea Pólɔ

²³ Cɔ mama i gǎke, Agiípa na Bheeníke, báobhika, báongia na boombia phê k'endu á madhondanɔ kimoci na batɔa-emani, na bagbega á ka k'enombe. Phésitɔ áɔsosea batɔa-emani gea, bámbhike na Pólɔ.

²⁴ Phésitɔ áoyɔnga te: « Moame Agiípa na benu bɔbhu bunde bo oani, mɔnani nkpa nde. Nyongɔ neke unge baYúdha bɔbhu á ka Yeusaléma na oani, bádhondanigi ka tɔnga ake mɔtemɔ. Báokoga gea kaendembe.

²⁵ Eme gǎke, neɔni gea, nna na kema nde akeni ákuiɛ. Ye, akumi gǎke ina á Moame Kaisáa. Ka nyongɔ indɔ unge désui teka ake kó. ²⁶ Ké gǎke na nyongɔ adoko á dunduia Moame Kaisála ka phɔa ake. Ka bondɔ unge, nembhiki ně mosá anu, phê mosá akɔ obe moame Agiípa.

Bii bomúsiagande, ambe nébe na nyɔngɔ á dundua gŭ ake. ²⁷ Nga, nna na kantíti á teka á ntɔa ka mekako mosá á moame Kaisáa kanga dundua á nyɔngɔ á kitɔngi neke bhase. »

26

Pólɔ aɔyɔngea mosá á Agiípa

¹ Agiípa áongodea Pólɔ te: «Beososi ye tɔ ɔyɔnge nyɔngɔ neko. » Mpo, Pólɔ áomesa njaga ake, áokpanga ɔyɔngea be, ² « Moame Agiípa, nena maseye k'esa nde k'ɔyɔngea mosá ako gŭ á nyɔngɔ bhui nde baYúdha bámotɔngi kau. ³ Nga, obe sasako oúbha asíi bhui ndea baYúdha ánja na nyɔngɔ bhui nde báɔpuaga kau. Ka bondɔ unge, neodengemisigi gea ɔmɔɔka phó na mɛma á phiphiani. »

⁴ « BaYúdha bɔbhɔ báoúbha enda ani, kpanga koganda ani. Báoúbha photo bii dékpangi tambea sɔsɔbe á batɔa ka nji nemɔ na ka Yeusaléma.

⁵ Dábaomúbha kpanga á kala. Aoba na bákondi, báɔtɔka na báramei nyɔngɔ nemɔ gea nende ka batɔa nesu á baPhaisáio, bundɔ báoamba phê ɔphi ndea baYúdha^v. ⁶ Cɔ, kěke nde nemame oani ka ntua á tena á nyɔngɔ nga, nena nsebeɔ ka moko nde Mokonga déɔku batatasu.

⁷ Batɔa-k'ekuna nesu nkama na ibe (12), básebei ɔna á tɔtɔkeana á moko kau. Ka bondɔ unge, báɔmema Mokonga na moingi keiphe n'esa.

Moame Agiípa, nyɔngɔ ndɔ ungo baYúdha bámotɔngi kau! ⁸ Ka nyɔngɔ sina nde benu baYúdhaba bɔɔni gea te nna tanda ɔtɔkɛna ka Mokonga jujukisa á basí ka kukua? ⁹ Doni, eme sasa ani dékanisi photo manisa á ina á Yéso ba a Najaléti ka kema bhui. ¹⁰ Dégi ndɔ ka Yeusaléma. Eme

^v26.5 ɔna baPhiípi 3.5.

sisani déngisisi babeeki básii ka məkakɔ na kɔkɔta nde détoi ka bakɔta á batobei-phea. Cɔ, bii dábaotena nyɔngɔ á kukua abɔ, eme débeeki.

¹¹ Mɔngɔ ásii, subi á endu á bɔphei bhui ndea baYúdha, déɔtambisaga babeeki na sosea abɔ gea bángane beekɛa nɛbɔ. Déɔbɛɛa phê na ka bii dé phɔtɔ oga ɔtambisaga ka kenombe á bakɛni. »

Pólɔ aɔtɔmiaga mbino á boamia akɛ ka mɛma

¹² « Cɔ, détu oga na Dhamasíki ka bhedanaga ekuma na kɔkɔta nde bakɔta á batobei-phea ndea Mokonga dábamopi. ¹³ Moame Agípa, na ne phɔtɔ k'aphe, ka kantende, déɔni oanga angbó n'atoki na kobha. Oanga ndɔ dányényi nde á mani, jegia á i áomotimba kimoci na bunde détambi na bɔ. ¹⁴ Besu bɔbhɔ béogua ka odo, néɔka ɛsɔ n'aomongodea ka Kiɛbhulanía te, « Saúlɔ, Saúlɔ, ekende ona mɔ akpɛ bea ngɔmbe nde nn'aotea gbutu á nambi akɛ? » ¹⁵ Eme néongea, « Mɔkɔta, onde ani? » Mɔkɔta áomosikisia te, « Eme, nende Yéso mmbɔ obe oontambisaga. ¹⁶ Cɔ, ómesia gáke, ómamege dhe! Neokidiane kagea, óbe mbhedanigi nemɔ, óbe phɔtɔ mamei nemɔ ka tɔmia á bakpa nengbo kema nde otoki ka ɔna í kesande, na kema nde nekophangiande mbusa.

¹⁷ Nekoamisande ka njaga á bakpa nde neoteki mutɛ abɔ, baYúdha na bunde báná baYúdha. ¹⁸ Neoteki ka gea ókode iso abɔ, ka tokisa abɔ ka keiphe, ka gea báephaie nci á oanga, phɔtɔ bátokɛ kusi á kɔkɔta ndea Setáni, bábe ndiu batɔa-Mokonga. Ka nyɔngɔ nde bámobeeki, mpɔ Mokonga aimande bojede nɛbɔ, bátɔande botukɔ nnde Mokonga abhisi ka bakpa nekɛ. »»

Pólɔ aɔtɔmiaga mbino á ekuma nekɛ

¹⁹ « Moame Agípa, ka nyɔngɔ índɔ unge kébenjigi mphanio nde dátoki

na kobha. ²⁰ Cɔ, déřphei phɔ gǎke batɔa ka Dhamasíki, mpɔ batɔa ka Yeusaléma, na batɔa ka nji á Yudhéa bɔbhu, na bakpa nde báná baYúdha. Bɔphei ndɔ dátú ka gea, bákětie tambea abɔ ajede, béphaie ka Mokonga, mpɔ báúbhise gea, bá yé ěketi^w. ²¹ Ka phɔa nyɔngɔ ndɔ unge baYúdha dábamodhungi na ne subi á endu á Mokonga, báogea bámomoe. ²² Na ka k'esa nde, nemame oani nga, Mokonga dámoambi ka gea te, nébe mamei á nyɔngɔ neke mosá á bundɔ bá na boombia, na bundɔ báná na boombia. Kéɔyɔngɔ nyɔngɔ nde atingani n'inde á baɔtu-nyɔngɔ na Mósá dábɔtu gea, ²³ atókeni Kiísito átambegɛ, ábe ntɔa ka ama mosá-mosá á jujuka ka kukua sɔsɔbe á basí. Ye, aetɔmiande baYúdha na bunde báná baYúdha nyɔngɔ á boamia kagea báende subi á oanga^x. »

Pólɔ aokaba Agiípa á beekeɛ

²⁴ Mbenɔ nde Pólɔ dáɔyɔngɛa bó, Phésito áonkogeá te: « Pólɔ ca! O na ganja ee? Goaga akɔ ásii aunge aoyaísi? » ²⁵ Pólɔ â gǎke onsikisia te: « Mɔkɔta Phésito, ké na ganja. Nyɔngɔ nde neɔyɔngɔ andiu á doni na á kɔbɔngɛ. ²⁶ Moame Agiípa a tɔ úbha nyɔngɔ ndɔ, ka bondɔ unge, neɔyɔngɔ kanga á kɔbɔbɔkɔ mosá ake. Neoúbha doni gea, nna na kema nde aobosa nga, ka kema kátɔtɔkeani ka bɔsɔmea. ²⁷ Cɔ, Moame Agiípa, obeeki nyɔngɔ nde baɔtu-nyɔngɔ dábáyɔngi? Neoúbha gea, obeeki u. » ²⁸ Mpɔ Agiípa áonsikisia Pólɔ te: « Oúbha te, ɔɔtɔka n'ɔmɔbɔngi ka mbenɔ abhɔa néoba moKiísito? » ²⁹ Pólɔ áonsikisia te: « Aoba ka mbenɔ abhɔa, kabe ka mbenɔ ásii, neɔmema Mokonga. Ememi ndɔ nna tɔ ka

^w26.20 ɔna Mat 3.8; Lóka 3.8.

^x26.23 ɔna IbaKolító 15.20; Isaía 42.6; 49.6.

phɔa akɔ sasakɔ, a ndiu phɔtɔ ka phɔa bakpa bɔbhu bunde báɔmɔɔka kesande, bábe bea eme. Bákanómakeembe ndiu ka mekakɔ bea eme. »

³⁰ Mpo Moame Agiípa, mɔkɔta Phésitɔ na Bheeníke na bakpa buangbó bunde dábaiki oa, bɔbhu báoma. ³¹ Bájuani ye, báɔyɔngaga sɔsɔbe abɔ te: «Nkpa nde kági bojede moci nde akeni akuie u, kabe makea ake ka mekakɔ. » ³² Agiípa áongodea Phésitɔ te: « Atú oba nkpa nde na kámemi gea Moame á baLóma aámbé atene nyɔngɔ neke, ámbé atokeni bánkode. »

27

Bánteki Pólɔ na Lóma

¹ Bii dábápháangi gea beoga ka koko na Italía, báombhisa Pólɔ na batɔa-mekakɔ bunengbo ka njaga á ka bakɔta moci á baLóma, ina ake Yulío mmbe dátú mɔkɔta á ekombo á batɔa-emani nde báɔɔphana « Ekombo á batɔa-emani ndea moame á baLóma. » ² Oa, béokambea ka koko nde dátoki na Adhaamíti, n'aoga ka ikɔ danga-danga á nji á Asía. Mpo, béoga. Aisitáko ntɔa-ka kenombe á Makedhɔnía, ka nji á Tesalɔníka, dátú phɔtɔ kimoci na besu. ³ Mama i, béojua ka Sidhóna. Oa, Yulío áongea Pólɔ anja. Áonsosea gea, áge ésonε badhake, ka gea bámophe kema nde ana siki i. ⁴ Ka meá asu oa, béokpangbaga ka kesanga á Kipúɔ ka banga sumbu nde dáosinda mosá asu. ⁵ Béokaia obenge nkekeɔ á Kilikía na Pamphilía, béojua ka Míla á ka nji Likía. ⁶ Oa, mɔkɔta á batɔa-emani ndɔ áodhonda koko n'aotoka na Alesanduía, n'aoga na Italía, áosokambisa kau. ⁷ Débegi esa ásii bii koko dáotamba bokε-bokε, béojua ka kenombe Kinídhɔ k'akpe phê. Bii sumbu

dákáosopha aphe ka tutuisa tamba nci ndo, béonyényea ka Salmóne nci á kusi á kesanga á Keéte oma nde sumbu dákaosinda akpe.

⁸ Béokpangbaga ka obee k'akpe phê, béojua oma ndo báowphana Iko-Anja bhíbhí á kenombe á Laséa.

⁹ Mbusa á esa ásii, tamba ka koko áoba na kóboboko á kukua nga, mbeno á ika kanga á eaga ka nyongó á mema á Mokonga dányényi ye^y. Ka bondo unge Póló áǎphea batambisigi-koko te, ¹⁰ « Baya, neoni gea tamba nde abande ájede, besu beolokande gǎke ka kukua, koko na nkumba nde asubi í aujukanande phê. » ¹¹ Co, mokota á batwa-emani á gǎke omoka ntambisi-koko na mene á koko, kanga oka nyongó nde Póló dáyongi. ¹² Co, bii iko ndo dákátú anja ka ika á bei ka matu á phio, bakpa básii á subí á koko báobeekeana toka á kó ka gea, kabe n'atotokeani bákidié na Phoiníke, ka bondeaga á sia á matu á phio kó. Phoiníke ande iko moci ka kesanga á ka Keéte, dátú koonjia nkekeo á kusi á oyonga na gü á oyonga.

Sumbu aosinda gü á obenge

¹³ Co, bii maphopho dáosinda ka toka á kusi, báokanisia te, moango nebo atotokeanande. Ka bondo, báophuia etae á kigisa á koko, báokpangbaga ka mpephe á Keéte. ¹⁴ Mbusa abhwa, sumbu akpe nde báowphana « Sumbu á gü á okomo » á gǎke osinda, n'aodhidha ka toka ka mamba-mamba á kesanga. ¹⁵ Sumbu áobotea koko. Békétóke ye unia á koko na sumbu. Kabondo, béodeketa sumbu ásógě ně. ¹⁶ Béonyénya

^y27.9 ka kiGiiki «Esa á ika kanga á eaga ka nyongó á mema á Mokonga dátú esa á jaí á sokosa á bojede á ka mēma. » K'esa ndo, tamba á ka koko dátú akpe.

kusi á kesanga abhɔa nde báɔɔphana Kaúdha, ɔma ndɔ sumbu dáphɔngi abhɔa. Oa, béounia k'akpe miki á koko á amisa. ¹⁷ Bii batambisigi-koko bákǎmbisi ye miki á koko ndɔ gǔ á koko ángbó mpɔ, báoboaga koko ángbó na ngoi ka bangisa i na sumbu. Báomaka gbutuka á me nde aophoba ka ɔnisa bɔ kubii báoga. Ka nyɔngɔ nde, dábaobanga kiga gǔ á mbume á ka Libhía. Cɔ, báodeketa sumbu unge átambise koko. ¹⁸ Sumbu â goto osósuga akpe phê, na ka bii batambisigi-koko dábamakigi ka nkumba k'obenge, mama í. ¹⁹ Esa á ko isaɔ, batambisigi-koko báomaka bɔ sasa bɔ nkumba á tambisa á koko. ²⁰ Békéɔne ye mani na baseengɔa k'esa ásii. Bii sumbu dákádhendemani, békébe ye na mosenda á ama.

²¹ Bakpa nde dábatú subi á koko, dábakáigi ka mbenɔ ásii. Cɔ, Pólɔ áoma sɔsɔbe abɔ, áǔngodea te: «Baya, dóbokéni ɔka ani gea, békétokembe ka Kééte. Dátúoba n'abɔ, áambe nkumba ka kɔndɔkani na ngia anu ka buyene ndee. ²² Cɔ, kéke nde, bhisani mëma anu nga, ka benu moci kákueku. Koko unge abhomokande ndiu tɔ. ²³ Kípha á k'esande, malaeka ndea Mokonga mmbe nende nkpa neke photo neɔmbhedaneaga, amokidianeí, ²⁴ áomongodea te, < Pólɔ, kɔbembe na kɔbɔbɔkɔ! Akeni báge yɔngise nyɔngɔ nekɔ mosá á Moame á baLóma. Bii Mokonga akondi gama akɔ, ye éamisande bakpa bɔbhu bunde otambi na bɔ. > ²⁵ Cɔ baya, bhisani mëma anu! Nensebei Mokonga, atɔtɔkeanande bíndɔ malaeka dámongodi. ²⁶ Cɔ, betugbanagande gǎke ka ɔbe á ka kesanga moci. »

²⁷ Cɔ, dájú ye esa á ko nkama moci na gena (14) kípha, na sumbu n'aphótɔ ɔsɔkɔbisa k'obenge Adhilía. K'esa angedi dhake, batambisigi-koko báokanisia te, bábhiimisi ɔbe. ²⁸ Báomaka ngoi á

úbha á dhumana á ibo, báoubha gea dhumana á ibo abea metee nkama isao na ngia á njaga ibe (37). Báosekedea mosá abhoa, báomaka goto, báonna gea dhumana i abea metee nkama ibe na ngia njaga isao (28).

²⁹ Ka bondo, báomaka b'etae gena á kigisa á koko ka boba, ka banga gea, koko kagbondoembe mephe. Báobondeaga gea, somambi esa

n'akodokani. ³⁰ Batambisi-koko bâ gãke okaba tea subi á miki á koko á boamia ka toka subi á koko ángbó. Báodhidhisa miki á koko ndo k'obenge, báodhema gea, báomakea etae á kigisa koko mosá á koko.

³¹ Póló â gãke ongodea mokota á batwa-emani na batwa-emani te: «Aoba bagaa nde na bákáiki subi á koko, bókóameku. » ³² Mpo, batwa-emani báotena ngoi nde asukii miki á koko, miki á koko ndo áoyoka.

³³ Ka sa á esa, Póló áödengemisaga bakpa bobhu gea, báeege. Áögea te: «K'esande ande esa á nkama na gena (14) nnde boiki kanga ea ká kema.

³⁴ Co, nenóðengemisigi, eaganí ka gea, bokokuembe. Nna tanda na ka benu moci mmbe agotokanande. » ³⁵ Mbusa á yonga á Póló bó, áobheda mokati, áombhebha Mokonga mosá á bakpa bobhu. Mpo, áobunaga u, áokpanga eaga. ³⁶ Bakpa bobhu báökpagisaga ka mëma, bâ photo okpanga eaga. ³⁷ Subi á koko, débetú ka besu bobhu, bakpa mia ibe nkama ngia á njaga ibe na ngia á njaga (276) . ³⁸ Bii bákuti ye, báomakaga ngano k'ibo, ka phoomisa á koko.

Koko aini

³⁹ Esa ase ye, bátambisigi-koko bákáúbhe gea bá bhíbhí á obee. Bii gãke báoni isége, báobheda moango á gã kengea á dhunduisa á koko oa, kabe n'atotokeanande. ⁴⁰ Báokódaga ngoi á etae á kigisa á koko, báosaga ú ándie k'ibo, bâ photo okoda nkai á ketia á koko ka tambisa á koko

anja. Báwòœa gbutuka me á phoba nde aotambisa koko ka me á mosá k'ego. Báokaba dhunduisa á koko. ⁴¹ M̀p̀, b̃â g̃ãk̃e ogbondoa mamba á mbume subi á ibo, b̃oba á koko nci á mosá áokpatekana. Nde á nci á mbusa áokpanga bunuka ka nyong̃o á ketembo akpe. ⁴² Bat̃a-emani dábaogea, báemoœ bat̃a-mekako ka nyong̃o nde, dábákákondi gea, ka bo moci kateembe n'áw̃ga. ⁴³ Bii m̀k̀ta á bat̃a-emani ndea baLóma dákondi ndiu amisa á Pól̃o, ka bond̃o, áoimisia moang̃o nebo. Mbusa, áõsosea bund̃o báoũbha òga gea, báguie ph́ k'ibo, bájabhe. ⁴⁴ Buangbo báokambea ka phaeka á koko nd̃o abunuki, na ka kema nengbo a ka koko ka bea badhabo. M̀p̀, báojabha b̃obhu ka b̃ojeje.

28

Pól̃o aobhedanaga ka kesanga á Melíta

¹ Bii beoloki ye ka kukua k'obenge, m̀p̀ béoũbha gea, ina á kesanga nd̃o ande Melíta. ² Bat̃a ka kesanga nd̃o, d́basógi anja ph̃ê. Bo, báotoboa nsa, báosódhondanisa besu b̃obhu ka mpephe i nga, mbua dáw̃ka, phio áoba ph̃ê. ³ Pól̃o áobheda ophako á sake, áos̃os̃omea ka nsa. Njoka áojuana k'ophako nd̃o, ka nyong̃o á bojo á nsa, áong̃ota na eg̃œa ka njaga ake. ⁴ Bii bat̃a ka kesanga nd̃o bámoni mpapha n'aoyangataga ka njaga á Pól̃o, báoyong̃aga s̃os̃obe abo te: «Nkpa nde ande nt̃a-kaiso doni nga, aoloki ph́ kukua k'obenge. Ka beana na m̀k̀ta nesu á na kobha mmbe báomophana kodoni, kátokeni g̃ãk̃e ye, áende. » ⁵ Pól̃o â ndiu oncicia njoka nd̃o ka nsa, k̃ỹok̃e cengu ake. ⁶ Bakpa nd̃o báoba na m̃ophe te, nyama á Pól̃o abimbande. Kabe n'a bo, ambé aguande na kua ake to sua bei. Báobondea ka mbeno enda, bákaone g̃ãk̃e gea

akambekani na ka kema. Mpɔ, báoketia kanisia abɔ, báogea te: « Ye, ande ka bakɔta á na kobha. »

⁷ Cɔ, bhíbhí á ɔma ndɔ, ciko ndea mɔkɔta angbóngbó á kesanga, mmbe báɔmɔphana Pubhlío, dátú oa. Ye, dásosesi na mëma á ekondi, áosóikisa mɔteke k'esa isao. ⁸ Abhake na Pubhlío dáde gǎke k'eka ka nyɔngɔ nde, dátú na jonga, na ephóa á magia. Pólɔ áoga ɔmɔɔna ka ye, áobhisa njaga gü ake, áɔmema Mokonga, áonamisa. ⁹ Mbusa índɔ, basambi buangbo á ka kesanga ndɔ bâ phɔɔ ombhikia Pólɔ, ye áɔamisa. ¹⁰ Bakpa báosódokomisa phê. Ka mɛɛa asu, báosótumbanea na kema nde débenasiki i ka tamba.

Pólɔ akidi na Lóma

¹¹ Mbusa á basonge basao, béoga ka koko á Alesanduía nde dánnyenyisi mbenɔ á phio ka kesanga ndɔ. Koko kau, ina á i dátú « Bakɔta á na kobha bá baphase^z. » ¹² Béojua ka Siakúse, béoika oa k'esa isao. ¹³ Ka toka á oa, béokpangbaga k'ɔbɛɛ, béojua ka Legío. Mama i, maphopho áotoka kusi. Mbusa á b'esa babe, béojua ka Puteólí. ¹⁴ Ka nji ndɔ, béɔdhonda badhasu babeeki, báosó dengemisaga gea, béde na bɔ pɔɔɔ moci. Bondɔ unge tamba nesu á na Lóma dátú. ¹⁵ Oa, badhasu babeeki bundɔ ba ka Lóma báɔɔka mbino asu, báobhika k'aphe á dhondanisa asu. Béodhondana na bɔ ka mosomba á Apío, buangbo goto ka nji moci nde báɔɔphana Tietabhéne^a. Bii Pólɔ ɛbɔni ye, áombhebha Mokonga, áotuma na bukpekpɛ ka mëma. ¹⁶ Bii beju ye ka Lóma,

^z28.11 Batambisigi koko á ka matú ndɔ dábaon'dokomisa bea mɔkɔta neɔ mmbe dáɔamba.

^a28.15 Ka kiGiíki, Tietabhéna: Ande gea te endu ndea bakeni.

báonsosea Póló, áike k'oma ineke sasa ake na ntɔa-emani nde dáonamba.

Póló aɔpheɔ nyɔngɔ á Mokonga ka Lóma

¹⁷ Mbusa á b'esa basɔɔ, Póló ákɔphana bakɔta á baYúdha bunde dábatú ka Lóma. Bii bádhondanigi ye, áɔngodea: «Baya, nanga bii kégi ka bojede k'ekuna nesu, na ka asii ndea batatasu, dábamodhungi ka Yeusaléma, báomobhisa ka njaga á baLóma. ¹⁸ BaLóma bámoúisigi ye gǎke, bákaɔne ka nyɔngɔ ajede kaphɔ ani, nde akeni nékuie. Ka bondɔ, báɔphanga deketa ani. ¹⁹ Bii baYúdha dábakákondi gǎke bámodekete, néosuia gea ambe Moame á baLóma aámbé átene nyɔngɔ nemo. Kéetɔngi gǎke batɔa-k'ekuna nesu. ²⁰ Ka bondɔ unge nenɔɔphani gea nénɔɔne, néyɔngege na benu. Nga, bámobɔi ngoi á ngɔa nde, ka nyɔngɔ á nsebeɔ nde baIsilaéli bá ne. » ²¹ Báonsikisia te: «Békéɔni baoba n'atoki na Yudhéa ka phɔakɔ. Ka bamunamasu kátoki gǎke kó, ka ngodea asu nyɔngɔ ájede ka phɔakɔ. ²² Cɔ, bekondi phó béɔke ianaga akɔ. Nga, beoúbha gea, bakpa báɔyɔnga ájede k'oma bhui gü á esomba nde okau. »

²³ Bakɔta á baYúdha bunde dábatú ka Lóma báɔkana na Póló esa á dhondana goto na bɔ. Esa kau, báodhondanaga bakpa básii k'oma ndɔ dáɔikaga. Kpanga á ka m'bimba na ka bii age ojua ɔgɔgɔ, Póló n'aɔtɔmiaga, na úbhisa abɔ nyɔngɔ á koboame ndea Mokonga. Aokaba gea, bámb'beeke Yéso n'aokumia ɔphi ndea Mósa na bɔphei ndea baɔtu-nyɔngɔ. ²⁴ Buangbo báobeekea nyɔngɔ nde dáɔyɔnga, buangbo bákábeeke gǎke. ²⁵ Bii dábaotoka oa kanga á ɔkana sɔsɔbe abɔ, Póló â tɔ ɔyɔnga ka ɔkɔa abɔ te: « Měma á Mokonga dági tɔ ánja ka tǔmia

batatanu k'aphe ndea mɔtu-nyɔngɔ Isáia. ²⁶ Áongea te,

« Gä, óngodeɛ bakpa ndɔ te,

bobande ɔ́ka ánja, bókódigimise tanda nnde bɔ́ki.

Bɔbande ɔ́na, bókóengekise gǎke nnde bɔ́ni.

²⁷ Nga, mǐma á bakpa nde a ye tɔ akpe,

bádaki kecue abɔ,

báoima iso abɔ atukoba nǎnabo, áambe

báɔnaphi,

báɔkaphi,

bádigimisi na mǐma abɔ.

Bátúǒphaea k'eme ámbé néeamisi^b. »

²⁸ Cɔ, ubhani gea, Mokonga ateki boamia neke k'ekuna nengbo^c,

báɔkande. » [²⁹ Ka yɔnga á Pólɔ bó, baYúdha báoga na báopua sɔsɔbe abɔ phê^d.]

³⁰ Cɔ, Pólɔ áoika basaga babe k'endu nde ye dáǒphendea. Áǒsesea bakpa bɔbhu bunde dábaobhika moteke, ³¹ n'aópheá nyɔngɔ á koboame ndea Mokonga, na phangiaga á nyɔngɔ ndea Mɔkota Yéso Kíísito. Â photo ɔpheá kanga kɔbɔbɔkɔ na kanga á kema nde aonimisia.

^b28.27 ɔna Isaáia 6.9-10.

^c28.28-29 ɔna Jabhúi 67.3; Lóka 3.6.

^d28.29 Miki á nyɔngɔ nnde, nna ka búku ásii á kala.